

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2009

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Maria Beba

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

SPIS TREŚCI

	str.
Ważniejsze wydarzenia i rocznice 2009 roku.....	5
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ	
(Oprac. Andrzej Dudziak).....	9
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Tomasz Mizerkiewicz – Sarmatyzm w polskiej literaturze współczesnej	19
Beata Nowak – Bibliografie regionalne powiatów	29
Andrzej Dudziak – Kryzys finansowy 2008	34
Bibliografie osobowe: Aleksandr Sołżenicyn	55
William Wharton	59
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Pocztówka z mojego miasta	63
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	67
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	75
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	99
V. KRONIKA.....	103

WAŻNIEJSZE WYDARZENIA I ROCZNICE 2009 ROKU

Międzynarodowy Rok Astronomii ogłoszony przez ONZ

Rok Jerzego Grotowskiego obchodzony pod patronatem UNESCO

Rok Rodzinnej Opieki Zastępczej ogłoszony przez Sejm RP

Rok Powstania Wielkopolskiego ogłoszony przez Sejmik

Województwa Wielkopolskiego

- 250 rocznica urodzin Roberta Burnsa – styczeń
- 250 rocznica śmierci Georga Friedricha Haendla – kwiecień
- 250 rocznica urodzin Friedricha Schillera – listopad
- 200 rocznica urodzin Ludwika Braille – styczeń
- 200 rocznica urodzin Karola Darwina – luty
- 200 rocznica urodzin Felixa Mendelssohna-Bartholdy'ego – luty
- 200 rocznica urodzin Edgara Allana Poe – styczeń
- 200 rocznica urodzin Juliusza Słowackiego – wrzesień
- 175 rocznica urodzin Dmitrija Mendelejewa – luty
- 160 rocznica śmierci Fryderyka Chopina – październik
- 150 rocznica śmierci Zygmunta Krasińskiego – luty
- 150 rocznica urodzin Knuta Hamsuna – sierpień
- 150 rocznica urodzin Arthura Conan Doyle – maj
- 150 rocznica urodzin Henri Bergsona – październik
- 150 rocznica urodzin Ludwika Zamenhofa – grudzień
- 140 rocznica urodzin Stanisława Wyspiańskiego – styczeń
- 125 rocznica urodzin Kornela Makuszyńskiego – styczeń
- 125 rocznica urodzin Bronisława Malinowskiego – kwiecień

- 125 rocznica urodzin Liona Feuchtwangera – lipiec
- 125 rocznica urodzin Zofii Nałkowskiej – listopad
- 100 rocznica śmierci Mieczysława Karłowicza – luty
- 100 rocznica urodzin Stanisława Jerzego Leca – marzec
- 100 rocznica śmierci Heleny Modrzejewskiej – kwiecień
- 100 rocznica śmierci Paula Gaugin – maj
- 100 rocznica śmierci Zygmunta Noskowskiego – lipiec
- 100 rocznica urodzin Jerzego Andrzejewskiego – sierpień
- 100 rocznica urodzin Pawła Jasienicy – listopad
- 90 rocznica urodzin Jana Józefa Szczepańskiego – styczeń
- 90 rocznica urodzin Gustawa Herlinga-Grudzińskiego – maj
- 90 rocznica otwarcia Uniwersytetu Poznańskiego – maj
- 90 rocznica uchwalenia ustawy o przywróceniu orderu Virtuti Militari oraz o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej – sierpień
- 90 rocznica ustawy o włączeniu Wielkopolski do państwa polskiego – sierpień
- 90 rocznica pierwszego powstania śląskiego – sierpień
- 90 rocznica otwarcia Teatru Wielkiego w Poznaniu – sierpień
- 90 rocznica utworzenia Polskiego Związku Lekkoatletycznego – październik
- 90 rocznica utworzenia Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu
- 90 rocznica utworzenia Wyższej Szkoły Budowy Maszyn w Poznaniu
- 90 rocznica utworzenia Polskiego Komitetu Olimpijskiego – grudzień
- 80 rocznica urodzin Martina Luthera Kinga – styczeń
- 80 rocznica otwarcia Powszechnej Wystawy Krajowej – maj
- 80 rocznica śmierci Jacka Malczewskiego – październik

- 75 rocznica urodzin Stanisława Grochowiaka – styczeń
- 70 rocznica napaści Niemiec hitlerowskich na Polskę, wybuch II wojny światowej – wrzesień
- 70 rocznica uruchomienia obozu przejściowego w Forcie VII w Poznaniu, jednego z najokrutniejszych obozów hitlerowskich
- 70 rocznica śmierci Stanisława Ignacego Witkiewicza (Witkacego) – wrzesień
- 70 rocznica śmierci Zygmunta Freuda – wrzesień
- 60 rocznica ustawy o likwidacji analfabetyzmu – kwiecień
- 60 rocznica utworzenia NATO – kwiecień
- 60 rocznica utworzenia Towarzystwa Przyjaciół Dzieci – maj
- 60 rocznica śmierci Sigrid Undset – czerwiec
- 60 rocznica śmierci Margaret Mitchell – sierpień
- 60 rocznica Dekretu PKWN o reformie rolnej – wrzesień
- 40 rocznica wejścia w życie międzynarodowej konwencji o likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej
- 40 rocznica śmierci Krzysztofa Komedy – kwiecień
- 40 rocznica lądowania pierwszych ludzi na Księżycu – lipiec
- 30 rocznica śmierci Eugeniusza Paukshy – maj
- 30 rocznica pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski – czerwiec
- 30 rocznica śmierci Antoniego Gołubiewa – czerwiec
- 30 rocznica śmierci Edwarda Stachury – lipiec
- 30 rocznica śmierci Józefa Chałasińskiego – grudzień
- 25 rocznica śmierci Julio Cortazara – luty
- 25 rocznica śmierci Irwina Shaw – maj
- 25 rocznica śmierci Trumana Capote – sierpień

- 25 rocznica śmierci ks. Jerzego Popiełuszko – październik
- 20 rocznica pierwszych demokratycznych wyborów parlamentarnych w Polsce – czerwiec
- 20 rocznica śmierci Herberta von Karajana – lipiec
- 20 rocznica śmierci Stanisławy Fleszarowej-Muskat – październik

Dalsze szczegółowe daty rocznic zawierają kalendaria kwartalne „Poradnika Bibliograficzno-Metodycznego”.

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na I kwartał 2009 roku. Szerszy zestaw dat na I kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

S t y c z e ń

	1 I		– Światowy Dzień Pokoju proklamowany przez papieża Pawła VI, obchodzony od 1968 roku przez Kościół katolicki
(80)	1 I	1929	– Ur. Zbigniew Nienacki, powieściopisarz, autor sztuk scenicznych, dziennikarz (zm. 23 IX 1994)
(70)	1 I	1939	– Zm. Zofia Urbanowska, autorka powieści dla dzieci i młodzieży, związana z Wielkopolską (ur. 15 V 1849)
(70)	2 I	1939	– Zm. Roman Dmowski, polityk, działacz niepodległościowy i publicysta (ur. 9 VIII 1864)
	3 I		– Dzień Pamięci Ofiar Reżimu Hitlerowskiego proklamowany przez prezydenta RFN Romana Herzoga 3 stycznia 1996 r.
(40)	4 I	1969	– Weszła w życie międzynarodowa konwencja o likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej
(200)	4 I	1809	– Ur. Ludwik Braille, francuski twórca alfabetu dla niewidomych (zm. 6 I 1852)
(5)	4 I	2004	– Zm. Dorota Terakowska, pisarka, dziennikarka (ur. 30 VIII 1938)
(85)	6 I	1924	– W Warszawie ukazał się pierwszy numer „Wiadomości Literackich”
(125)	8 I	1884	– Ur. Kornel Makuszyński, powieściopisarz, krytyk teatralny, poeta, felietonista i publicysta, autor książek dla dzieci i młodzieży (zm. 31 VII 1953)

- (115) 8 I 1894 – Ur. Rajmund Maria Kolbe, znany jako o. Maksymilian, franciszkanin. W obozie koncentracyjnym Auschwitz ofiarował się na śmierć za współwięźnia, kanonizowany 10 października 1982 r. (zm. 14 VIII 1941)
- (90) 12 I 1919 – Ur. Jan Józef Szczepański, pisarz, reportażysta, scenarzysta filmowy, tłumacz (zm. 20 II 2003)
- (75) 14 I 1934 – Ur. Marek Hłasko, pisarz (zm. 14 VI 1969)
- (10) 14 I 1999 – Zm. Jerzy Grotowski, polski reżyser, teoretyk teatru, pedagog, reformator teatru XX w. (ur. 11 VIII 1933)
- (140) 15 I 1869 – Ur. Stanisław Wyspiański, dramaturg, poeta i malarz (zm. 28 XI 1907)
- (95) 15 I 1914 – Ur. Maria Jan Gisges, poeta, prozaik (zm. 17 XII 1983)
- (80) 15 I 1929 – Ur. Martin Luther King, przywódca Murzynów amerykańskich w walce o równouprawnienie, laureat pokojowej Nagrody Nobla (zm. 4 IV 1968)
- (110) 16 I 1899 – Ur. Stanisław Czernik, poeta, prozaik, eseista (zm. 3 XII 1969)
- (195) 17 I 1814 – Ur. Ludwik Mierosławski, dowódca powstań, działacz polityczny, pisarz, historyk wojskowości (zm. 22 XI 1878)
- (40) 17 I 1969 – Zm. Grażyna Bacewicz, kompozytorka i skrzypaczka (ur. 5 II 1909)
- (5) 17 I 2004 – Zm. Czesław Niemen (właśc. nazw. Czesław Juliusz Wydrzycki), kompozytor, piosenkarz, multiinstrumentalista (ur. 16 II 1939)
- (320) 18 I 1689 – Ur. Charles de Secondat Montesquieu, pisarz, filozof, polityk i prawnik francuski (zm. 10 II 1755)
- (160) 18 I 1849 – Ur. Aleksander Świętochowski, publicysta, prozaik i dramaturg (zm. 25 IV 1938)

- (200) 19 I 1809 – Ur. Edgar Allan Poe, amerykański poeta i noweli-
sta, krytyk i redaktor (zm. 7 X 1849)
- (170) 19 I 1839 – Ur. Paul Cézanne, malarz franuski (zm. 22 X
1906)
- (30) 19 I 1979 – Zm. Włodzimierz Puchalski, przyrodnik, fotografik
i filmowiec (ur. 6 III 1908)
- 21 I – Dzień Babci
- (135) 21 I 1874 – Ur. Wincenty Witos, polityk, działacz ruchu ludo-
wego, premier II RP (zm. 31 X 1945)
- (90) 21 I 1919 – Ur. Stanisława Fleszarowa-Muskat, powieściopi-
sarka, poetka, publicystka i dramaturg (zm. 1 X
1989)
- (85) 21 I 1924 – Zm. Włodzimierz Lenin (właśc. nazw. Władimir
Ilicz Uljanow), teoretyk marksizmu, przywódca ru-
chu robotniczego, inspirator i przywódca rewolucji
październikowej w 1917 r. (ur. 22 IV 1870)
- 22 I – Dzień Dziadka
- (160) 22 I 1849 – Ur. August Strindberg, pisarz szwedzki, prekursor
ekspresjonizmu (zm. 14 V 1912)
- (105) 22 I 1904 – Ur. Arkadij Gajdar (właśc. nazw. A.P.Golikow), pi-
sarz rosyjski (zm. 26 X 1941)
- (45) 22 I 1964 – Zm. Stanisław Piętak, poeta, prozaik, eseista (ur.
3 VIII 1909)
- (120) 23 I 1889 – Zm. Ignacy Domejko (właśc. nazw. Ignacy Do-
mejko), geolog, etnograf (ur. 3 VIII 1802)
- (65) 23 I 1944 – Zm. Edward Munch, malarz norweski (ur. 12 XII
1863)
- (20) 23 I 1989 – Zm. Salvador Dali, hiszpański malarz surrealista
(ur. 11 V 1904)
- (75) 24 I 1934 – Ur. Stanisław Grochowiak, poeta, dramaturg i pro-
zaik (zm. 2 IX 1976)

- 25 I – Światowy Dzień Pomocy Chorym na Trąd obchodzony od 1954 roku w ostatnią niedzielę stycznia
- 25 I – Ogólnopolski Dzień Sekretarki i Asystentki ogłoszony w 1997 r. przez miesięcznik „Sekretariat” oraz Europejskie Stowarzyszenie Profesjonalnych Sekretarek – Polska
- (250) 25 I 1759 – Ur. Robert Burns, poeta szkocki (zm. 21 VII 1796)
- (45) 26 I 1964 – Zm. Xsawery Dunikowski, rzeźbiarz (ur. 24 XI 1875)
- 27 I – Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holocaustu ustanowiony przez ONZ
- 28 I – Międzynarodowy Dzień Mobilizacji przeciwko wojnie nuklearnej obchodzony od 1966 r. z inicjatywy Światowej Rady Pokoju
- (55) 28 I 1954 – Zm. Eugeniusz Romer, geograf, klimatolog, twórca nowoczesnej kartografii polskiej (ur. 3 II 1871)
- (160) 30 I 1849 – Ur. Piotr Wawrzyniak, ksiądz, działacz gospodarczy i społeczny w zaborze pruskim (zm. 9 XI 1910)
- (65) 31 I 1944 – Zm. Jean Giraudoux, pisarz i dramaturg francuski (ur. 29 X 1882)
- (65) 31 I 1944 – Zm. Stefania Sempołowska, pisarka, pedagog (ur. 1 X 1870)

L u t y

- 2 II – Dzień Handlowca
- (100) 2 II 1909 – Ur. Jerzy Młodziejowski, kompozytor, dyrygent, popularyzator muzyki (zm. 7 V 1985)
- (200) 3 II 1809 – Ur. Felix Mendelssohn-Bartholdy, niemiecki kompozytor, pianista, organista i dyrygent (zm. 4 XI 1847)

- (110) 3 II 1899 – Zm. Juliusz Kossak, malarz (ur. 15 XII 1824)
- (100) 5 II 1909 – Ur. Grażyna Bacewicz, kompozytorka i skrzypaczka (zm. 17 I 1969)
- (445) 6 II 1564 – Ur. Christopher Marlowe, dramaturg i poeta angielski (zm. 30 V 1593)
- (15) 7 II 1994 – Zm. Witold Lutosławski, kompozytor i dyrygent (ur. 25 I 1913)
- (175) 8 II 1834 – Ur. Dmitrij Mendelejew, chemik rosyjski, twórca okresowego układu pierwiastków chemicznych (zm. 2 II 1907)
- (100) 8 II 1909 – Zm. Mieczysław Karłowicz, kompozytor, taternik (ur. 11 XII 1876)
- (85) 10 II 1924 – Otwarcie pierwszej polskiej szkoły lotniczej w Poznaniu
- 11 II – Światowy Dzień Chorego obchodzony w dniu Matki Boskiej z Lourdes (ustanowiony 13 V 1992 roku przez papieża Jana Pawła II)
- (180) 11 II 1829 – Zm. Aleksander Gribojedow, dramaturg rosyjski (ur. 15 I 1795)
- (205) 12 II 1804 – Zm. Immanuel Kant, filozof niemiecki (ur. 22 IV 1724)
- (200) 12 II 1809 – Ur. Karol Darwin (właśc. nazw. Charles Robert Darwin), biolog angielski, twórca teorii ewolucji (zm. 19 IV 1882)
- (25) 12 II 1984 – Zm. Julio Cortazar (Julio Denis), pisarz argentyński, tłumacz (ur. 26 VIII 1914)
- (240) 13 II 1769 – Ur. Iwan Kryłow, rosyjski poeta, satyryk i komediopisarz (zm. 21 XI 1844)
- (40) 13 II 1969 – Zm. Kazimierz Wierzyński, poeta, prozaik, publicysta (ur. 27 VIII 1894)
- 14 II – Dzień Patronów Europy, św. Cyryla, mnicha i św. Metodego, biskupa

- (90) 14 II 1919 – Zm. Wiktor Gomulicki (pseud. Fantazy), poeta, prozaik, badacz dziejów Warszawy (ur. 17 X 1848)
- (85) 14 II 1924 – Ur. Stanisława Platówna, prozaik, autorka powieści dla młodzieży (zm. 14 XII 1975)
- (445) 15 II 1564 – Ur. Galileusz (Galileo Galilei), włoski astronom, fizyk i filozof (zm. 8 I 1642)
- (70) 16 II 1939 – Ur. Czesław Niemen (właśc. nazw. Czesław Juliusz Wydrzycki), kompozytor, piosenkarz, multiinstrumentalista (zm. 17 I 2004)
- (105) 17 II 1904 – Ur. Józef Chałasiński, socjolog kultury i myśli społecznej (zm. 5 XII 1979)
- (445) 18 II 1564 – Zm. Michał Anioł (właśc. nazw. Michelangelo Buonarroti), malarz i rzeźbiarz włoski (ur. 6 III 1475)
- (50) 19 II 1959 – Zm. Antoni Kenar, rzeźbiarz, pedagog i taternik (ur. 23 X 1906)
- (115) 20 II 1894 – Ur. Jarosław Iwaszkiewicz, prozaik, poeta, eseista, tłumacz (zm. 2 III 1980)
- 21 II – Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego
- 21 II – Międzynarodowy Dzień Walki z Kolonializmem
- (25) 21 II 1984 – Zm. Michał Szołochow, pisarz radziecki, laureat Nagrody Nobla w 1965 r. (ur. 24 V 1905)
- 22 II – Dzień Myśli Braterskiej obchodzony przez organizacje skautowe całego świata
- (70) 22 II 1939 – Zm. Antonio Machado (właśc. nazw. Antonio Machado y Ruiz), poeta hiszpański (ur. 26 VII 1875)
- (195) 22 II 1814 – Ur. Oskar Kolberg, kompozytor i etnograf (zm. 3 VI 1890)
- (150) 23 II 1859 – Zm. Zygmunt Krasiński, poeta, dramaturg (ur. 19 II 1812)
- (110) 23 II 1899 – Ur. Erich Kästner, poeta, prozaik i satyryk niemiecki (zm. 29 VII 1974)

- (105) 27 II 1904 – Ur. Jalu Kurek (właśc. nazw. Franciszek Kurek), poeta, prozaik, eseista, tłumacz, dziennikarz (zm. 10 XI 1983)
- (190) 28 II 1819 – Ur. Ryszard Berwiński, poeta (zm. 19 XI 1879)

M a r z e c

- 1 III – Międzynarodowy Dzień Walki przeciwko Zbrojeniom Atomowym, obchodzony w rocznicę wybuchu amerykańskiej bomby wodorowej na atolu Bikini w 1954 roku
- (40) 1 III 1969 – Zm. Anna Kowalska, pisarka (ur. 26 IV 1903)
- (185) 2 III 1824 – Ur. Bedřich Smetana, kompozytor czeski (zm. 12 V 1884)
- (90) 2 III 1919 – Utworzenie III Międzynarodówki (w Moskwie)
- 3 III – Międzynarodowy Dzień Pisarzy ustanowiony przez Międzynarodowy PEN-Club w 1984 r.
- (75) 3 III 1934 – Ur. Jacek Kuroń, jeden z przywódców opozycji demokratycznej w PRL, działacz społeczny i polityczny, pedagog, historyk (zm. 17 VI 2004)
- (5) 4 III 2004 – Zm. Jeremi Przybora, satyryk, reżyser, współtwórca „Kabaretu Starszych Panów” (ur. 12 XII 1915)
- (100) 6 III 1909 – Ur. Stanisław Jerzy Lec, poeta i satyryk (zm. 7 V 1966)
- (170) 7 III 1839 – Ur. Adolf Dygasiński, pisarz, nowelista (zm. 3 VI 1902)
- (85) 7 III 1924 – Ur. Kobo Abe (właśc. Kimifusa Abe), pisarz japoński (zm. 22 I 1993)
- 8 III – Dzień Kobiet, święto ustanowione na II Międzynarodowym Zjeździe Kobiet Socjalistek w Kopenhadze w 1910 r.

- (140) 8 III 1869 – Zm. Hector Berlioz, kompozytor francuski (ur. 11 XII 1803)
- (195) 9 III 1814 – Ur. Taras Szewczenko, poeta ukraiński, malarz (zm. 10 III 1861)
- (75) 9 III 1934 – Ur. Jurij Gagarin, pierwszy kosmonauta świata (zm. 27 III 1968)
- (465) 11 III 1544 – Ur. Torquato Tasso, poeta włoski (zm. 25 IV 1595)
- (115) 12 III 1894 – Zm. August Cieszkowski, filozof, ekonomista, działacz polityczny i społeczny, związany z Wielkopolską (ur. 12 IX 1814)
- (100) 13 III 1909 – Ur. Lucjan Szenwald, poeta (zm. 22 VIII 1944)
- (215) 14 III 1794 – Ur. Józef Bem, generał wojsk polskich, węgierskich i tureckich (zm. 24 II 1850)
- (205) 14 III 1804 – Ur. Johann (ojciec) Strauss, austriacki kompozytor okresu romantyzmu (zm. 25 IX 1849)
- (130) 14 III 1879 – Ur. Albert Einstein, fizyk amerykański pochodzenia niemieckiego, twórca teorii względności, laureat Nagrody Nobla w 1921 r. (zm. 18 IV 1955)
- (85) 14 III 1924 – Liga Narodów przyznaje Polsce półwysep Westerplatte jako miejsce wyładunku dla materiałów wojennych w Wolnym Mieście Gdańsku
- 15 III – Międzynarodowy Dzień Konsumenta
- (70) 15 III 1939 – Napaść Niemiec hitlerowskich na Czechosłowację
- 17 III – Światowy Dzień Morza obchodzony na wniosek Międzynarodowej Morskiej Organizacji Doradczej IMCO w rocznicę wejścia w życie konwencji o powołaniu tej organizacji w 1958 r.
- (110) 17 III 1899 – Ur. Stefan Balicki, powieściopisarz, krytyk literacki, publicysta poznański (zm. 29 III 1943)
- (90) 17 III 1919 – Ur. Nat „King” Cole (właśc. nazw. Nathaniel Adams Coles), amerykański pianista, muzyk jazzowy i piosenkarz (zm. 15 II 1965)

- 18 III – Europejski Dzień Mózgu obchodzony w Polsce od 1998 roku z inicjatywy Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Krzewienia Wiedzy o Mózgu
- 19 III – Światowy Dzień Inwalidy
- (140) 19 III 1869 – Ur. Józef Mehoffer, malarz (zm. 8 VII 1946)
- 21 III – Międzynarodowy Dzień Walki z Dyskryminacją Rasową obchodzony od 1967 r. na wniosek ONZ
- 21 III – Dzień Ziemi obchodzony w dniu wiosennego przesilenia, ogłoszony z inicjatywy sekretarza generalnego ONZ w 1971 r.
- 21 III – Światowy Dzień Poezji Ustanowiony przez UNESCO na Konferencji Generalnej w listopadzie 1998 roku. Inauguracja tego święta miała miejsce w Paryżu 21 marca 1999 roku. W Polsce od 2001 roku
- (170) 21 III 1839 – Ur. Modest Musorgski, kompozytor rosyjski (zm. 28 III 1881)
- (100) 21 III 1909 – Ur. Zdzisław Skowroński, dramaturg, scenarzysta filmowy (zm. 24 XI 1969)
- 22 III – Międzynarodowy Dzień Wody obchodzony od 1993 r., ustanowiony podczas Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 r.
- 22 III – Dzień Ochrony Bałtyku ustanowiony przez Komisję Helsińską w 1997 r.
- (185) 22 III 1824 – Ur. Kazimierz Kantak, działacz polityczny, poseł do sejmu pruskiego, propagator turystyki tatrzańskiej (zm. 28 XII 1886)
- (145) 22 III 1864 – Uchwalenie Konwencji Genewskiej w sprawie polepszenia losu rannych i chorych w armiach walczących oraz utworzenie Międzynarodowego Czerwonego Krzyża
- 23 III – Światowy Dzień Meteorologii

- (185) 23 III 1824 – Ur. Teodor Tomasz Jeż (właśc. nazw. Zygmunt Miłkowski), powieściopisarz, działacz polityczny (zm. 11 I 1915)
- (215) 24 III 1794 – Początek powstania kościuszkowskiego. Przysięga Tadeusza Kościuszki na Rynku krakowskim
- (55) 25 III 1954 – Zm. Leon Schiller, inscenizator i reżyser polski (ur. 14 III 1887)
- 27 III – Międzynarodowy Dzień Teatru obchodzony w rocznicę otwarcia sezonu Teatru Narodów w Paryżu, w 1957 r., ogłoszony 27 marca 1961 r. z inicjatywy Międzynarodowego Instytutu Teatralnego (ITI-UNESCO)
- (130) 27 III 1879 – Zm. Dezydery Chłapowski, generał, wielkopolski działacz gospodarczy (ur. 23 V 1788)
- (165) 30 III 1844 – Ur. Paul Maria Verlaine, poeta francuski (zm. 8 I 1896)
- (25) 30 III 1984 – Zm. Aleksander Wojciechowski, poeta poznański (ur. 24 I 1930)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Tomasz Mizerkiewicz

SARMATYZM

W POLSKIEJ LITERATURZE WSPÓŁCZESNEJ

1.

Nawiązania do sarmatyzmu w polskiej literaturze współczesnej są zjawiskiem bardzo interesującym, gdyż towarzyszą im odwołania do kultury szlacheckiej dokonywane w innych dziedzinach współczesnego życia. Nieustannie powracają znaki sarmatyzmu w kulturze materialnej, obyczajowości, języku polityki, produkcji filmowej, teatralnej itp. Ponadto literatura nieustannie dyskutuje z poprzednimi ważnymi dziełami literackimi dotyczącymi kultury szlacheckiej (*Trylogia* Sienkiewicza, *Trans-Atlantyk* Gombrowicza), zaś znawcy literatury na nowo interpretują utwory liryczne, epickie i dramatyczne pochodzące z dawnej, sarmackiej epoki. Poniżej opiszę pokrótce te towarzyszące samej literaturze współczesnej zjawiska, aby dopiero na ich tle omówić wybrane teksty współczesnych pisarek i pisarzy nawiązujące do sarmatyzmu.

2.

Badacze współczesnej polskiej kultury materialnej od kilkunastu lat zwracają uwagę na powracającą modę na elementy szlacheckie. Cudzoziemcy przybywający dziś do Polski z reguły z wielkim zdumieniem obserwują powszechność tzw. stylu dworkowego w budownictwie domków jednorodzinnych. Obowiązkowy ganek z kolumnami i dach gontowy (lub częściej stylizowany na gontowy) komponują się z reguły z wystrojem wnętrza. Pojawiają się w środku zdobienia, które opisał niedawno Piotr Korduba – stara broń biała i palna na ścianach, pasy słuckie, kobierce ścienne, czyli wszystko, co było typowe dla sarmackiego wystroju domowego łączącego cechy kultury zachodniej z wpływami orientalnymi. Wśród osób zamożnych pojawił się snobizm na rewitalizowanie niszczących autentycznych dworków oraz pałaców szlacheckich i zamienianie ich w rodowe siedziby. Łączy się to z wypełnianiem domów, a niekiedy i blokowych mieszkań, meblami stylizowanymi na dawne szafy gdańskie i inne sprzęty kojarzące się w powszechnym odbiorze ze szlacheckością.

Popularność sarmackiej obyczajowości potwierdził sukces nastawionych na masowego odbiorcę ekranizacji dzieł literackich o takiej tematyce. *Ogniem*

i mieczem zekranizowane przez Jerzego Hoffmana i *Pan Tadeusz* w reżyserii Andrzeja Wajdy przyciągnęły do kin rzesze widzów, a także wypromowały pieśni opiewające dawne życie szlacheckie. Dla widza bardziej wytrawnego przeznaczone były znakomite adaptacje teatralne przygotowywane i wystawiane na wielu polskich scenach przez Mikołaja Grabowskiego. Grabowski zaadaptował na potrzeby nowoczesnego teatru XVIII-wieczny *Opis obyczajów* Jędrzeja Kitowicza oraz *Trans-Atlantyk* Witolda Gombrowicza, prowokując odbiorców do refleksji nad zdumiewającą aktualnością i wartością sarmatyzmu.

3.

W tle tych przemian wrażliwości estetycznej odbiorców toczyła się ważna debata ideowa nad znaczeniem światopoglądowym i politycznym sarmatyzmu. Środowisko konserwatystów w latach 90. prowadziło kampanię na rzecz poważnej obrony światopoglądu sarmackiego. Krzysztof Koehler zdecydowanie podkreślał, iż wartością sarmatyzmu jest zdolność zaferowania spójnego modelu życia, gdzie religia chrześcijańska ogarnia całość spraw jednostki. Wiara dotyka w tym projekcie kultury kwestii codziennych, reguluje rytuały rodzinne, ale i wpływa na działania społeczne i polityczne. Dla innych uczestników debaty publicznej wszakże sarmatyzm odpowiedzialny jest za bezkrytyczną pochwałę tego, co własne, za zajadłą niechęć do wszystkiego, co obce i odmienne od naszego.

Temperaturę sporu politycznego i ideowego o sarmatyzm podniósł Jan Maria Rokita, który w czasie rządów partii Prawo i Sprawiedliwość wystąpił z radykalną krytyką owej partii, nazywając jej członków „Sarmatami”. W głośnym artykule poseł Rokita uznał, że sytuację polskiej sceny politycznej zaczyna znowu określać dawny, ważny szczególnie w epoce XVIII-wiecznych rozbiorów, konflikt między reformatorami (do których i siebie zaliczył) oraz sarmatami. W sporze publicystycznym wywołanym przez wystąpienie Rokity wytknięto jednak autorowi, iż nadużył przykładu dawnego dla celów retorycznych, przekonywano, iż nie da się tego, co sarmackie, tak łatwo dzisiaj rozdzielić między poszczególne partie.

W efekcie można powiedzieć, że współczesna dyskusja o sarmatyzmie musiała zostać pogłębiona o nowe tematy i punkty widzenia, które mogłyby nam uświadomić, jak i dlaczego sarmatyzm dotyczy nadal wszystkich Polaków. Przede wszystkim zapytywano o relację między sarmatyzmem a nowoczesnością. Ewa Thompson w artykule *Narodowość i polityka. Polska świadomość narodowa jako problem* uznała, że sarmatyzm był kulturą, w której człowiek nie był jeszcze widziany tak racjonalistycznie, jak w filozofii Kartezjusza, na której oparła się nowoczesna Europa. Thompson podkreślała, że człowiek był dla dawnej kultury szlacheckiej ważny jako pełna osobowość, dla której wykształcenia po-

trzebna jest wiedza najróżniejszego typu. Autorka zachęcała wręcz do nowego przeciwstawiania sarmatyzmu i nowoczesności, by obronić projekt człowieka wartościowszy od zachodnioeuropejskiego. Z kolei Maria Janion w *Niesamowitej słowiańszczyźnie* podejrzliwie analizowała wszystko to, co wytworzyła kultura sarmacka, wskazując na jej antykobiecy (czyli, jak powiadają feministki, patriarchalny) oraz kolonizatorski charakter. Zdaniem Janion trzeba koniecznie pamiętać, że kultura szlachecka była też kulturą kolonizującą poprzez podbój ukraińskie kresy, z tego powodu ma na swym koncie te same winy, co inne europejskie kultury kolonizatorskie. Pojawiły się jednak opinie, iż relacja między sarmatyzmem a nowoczesnością jest bardziej skomplikowana, gdyż nowoczesna Europa zniszczyła kulturę sarmacką w XVIII wieku, dokonując rozbioru Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Dlatego sarmatyzm należy raczej postrzegać jako pozostający w pamięci przykład tragicznego konfliktu nowoczesności z sarmatyzmem, w którym żadna ze stron nie miała całkowitej racji. Sarmatyzm popełnił błąd, ponieważ wycofał się w zaściankową obronę przed zmiennością nowoczesnej kultury, zaś nowoczesność zawiniła, gdyż zachowała się w sposób konkwestatorski wobec kultury szlacheckiej stawiającej na większe swobody jednostki i ustrój demokratyczny. Dlatego zadaniem wszystkich, w tym także pisarzy i pisarek, jest dziś takie rozwiązywanie konfliktu sarmatyzmu i nowoczesności, aby pogodzić te dwie kultury czy formacje.

4.

Z tego powodu dla współczesnej literatury polskiej stały się szczególnie ważne te książki, które szukały trudnego uzgodnienia obydwu stron. Mniej są poddawane dyskusjom *Trylogia* czy *Pan Tadeusz*, gdyż obydwie te książki, napisane w epoce zaborów, zawierają stanowczą (i zrozumiałą w tamtych realiach) pochwałę kultury zniszczonej przez nowoczesną Europę. Dziełem wzorcowym, które w sposób wyjątkowo ostry i intrygujący postawiło kwestię sarmatyzmu w nowoczesnym świecie, pozostaje za to powieść Witolda Gombrowicza *Trans-Atlantyk*. Powieść ta do dziś zachwyca nawiązaniem do polszczyzny sarmackiej, znanej z *Pamiętników* Jana Chryzostoma Paska. Gombrowicz sportretował w tym utworze środowisko polonii, czyli Polaków zamieszkujących na stałe poza krajem, które nieustannie powtarza zachowania sarmackie. Polowania, pojedynki, a nawet zajazdy dokonywane przez nich w wielkim mieście Buenos Aires powodują szereg bardzo komicznych zbiegów okoliczności. Akcja utworu rozgrywa się w chwili wybuchu II wojny światowej, zaś główny bohater, noszący nazwisko autora, dezertuje ze statku wracającego z Argentyny do walczącej Polski. Ten skandalizujący wątek prowadzi do jeszcze innego „występnego” tematu – bohater zostaje wplątany w intrygę argentyńskiego milionera, homoseksualisty, który chce uwieść młodego Polaka i zapobiec jego wyjaz-

dowi na wojnę. Na wieść o tym ojciec chłopaka, czując się zhańbionym, chce zabić swego syna, zaś milioner chce sprowokować syna do zamordowania ojca. W finałowej scenie młodzieniec niespodziewanie wybuchu śmiechem, którym zaraża wszystkich skłonnych wcześniej do śmiertelnego konfliktu.

Powstało do dziś bardzo wiele interpretacji *Trans-Atlantyku* (wybrane pozycje w poniższej bibliografii). Sam pisarz powiadał, iż poprzez śmiech chciał zasugerować obydwu stronom konfliktu (nowoczesnemu milionerowi i anachronicznym sarmatom) konieczność zdystansowania się do własnych stanowisk, spokojniejszego podejścia do problemu wzajemnego współżycia. Zarazem dość zdecydowanie bronił sarmatyzmu przed jednoznacznym potępieniem, jako pisarz rozkoszował się dziwnym językiem szlacheckim, którego używał w arcyzabawny sposób, zaś jeśli idzie o światopogląd, zauważał, że sarmackość może pomóc Polakom w przemyśleniu swojego stosunku do nowoczesności, pod warunkiem jednak, że swój sarmatyzm radykalnie zreformują. Przemysław Czapliński zauważył niedawno, że w dziele Gombrowicza znaleźć można projekt dobrej wspólnoty społecznej. Z reguły więzią spajającą daną społeczność bywają ofiary, co gorsza, podkreślał badacz, najczęściej były to ofiary składane z obcych, słabych, innych, gdyż w chwili, gdy jakiś wstrząs spowodował zagrożenie więzi, społeczność jednoczyła się wspólnie wykluczając odmierców. U Gombrowicza ojciec chce zabić syna za to, że ten został „zabrudzony” kontaktem z homoseksualistą. Tymczasem końcowy wybuch niepohamowanego śmiechu ujawnia, iż ludzie mogą się ze sobą łączyć w wesołej zabawie i radości. Czapliński powiada przeto, że *Trans-Atlantyk* opowiada o przemianie społecznej więzi ofiarniczej w więź ludyczną (tj. zabawową).

Stefan Chwin z kolei zauważa, iż w powieści znajdujemy problematykę wymagającą analizy feministycznej. Dzielność lub „krzepa” wymagana od polskich mężczyzn przez sarmacki kodeks honorowy powoduje, że Polak musi wypierać ze świadomości swoją słabość, lęk czy inność. Dlatego najbardziej odrzucanym osobnikiem w kulturze sarmackiej musiał być homoseksualista. W powieści dostrzega więc Chwin wybór, a nawet krwawy konflikt, między postawą Ułana (i narodowego Męczennika) a postawą Efeba (powabnego młodzieńca). Co ciekawe, badacz ten uznaje ów konflikt za nierozwiązywalny i nie dowierza znaczeniu finałowego śmiechu. Z równą nieufnością do owego śmiechu podchodzi Janusz Margański, którego w *Trans-Atlantyku* zainteresowała relacja ojca z synem. W przekonaniu badacza chęć zabicia syna przypomina i parodiuje biblijną figurę ofiarowania syna na śmierć za grzechy (Abraham ofiarowujący Izaaka, Chrystus ofiarowany na krzyżu). Przypisując tak bluźniercze zamiary Gombrowiczowi, Margański uznaje pisarza za kontynuatora filozofii Fryderyka Nietzschego, znanego z krytyki chrześcijaństwa. Trzeba wszakże zaznaczyć, że propozycja Margańskiego wydaje się sprzeczna z postawą

Gombrowicza, który był ateistą, ale w swoim *Dzienniku* wykonywał pojednawcze gesty wobec polskiego katolicyzmu.

Z kolei Tomasz Mizerkiewicz dowartościowywał znaczenie śmiechu i komiczmu w *Trans-Atlantyku*, które negowali Chwin i Margański. W jego opinii cały zamysł Gombrowicza w stosunku do czytelników był w tej powieści dwustopniowy. Najpierw chciał przywołać różne negatywne emocje polskiego czytelnika poprzez skandalizujące wątki (np. dezercja), przypomnienie klęski narodowej (kampania wrześniowa), prowokującą postać argentyńskiego homoseksualisty itp., po czym sprowokować ich przezwyjęczeni niechęci śmiechem. Było to możliwe dzięki temu, że Gombrowicz wykorzystywał komiczny potencjał stylu sarmackiego. Opowiedziana w formie zabawnej gawędy szlacheckiej historia prowokowała zatem także samego czytelnika, by wziął udział w finałowym wybuchu śmiechu i „zreformował” swoje zbyt ksenofobiczne podejście do innego, nowoczesnego świata.

5.

Powrót do sarmatyzmu w polskiej literaturze współczesnej odbywa się na kilka różnych sposobów. Jednym z najłatwiej dostrzegalnych jest próba propagowania twórczości literackiej stworzonej przez sarmacką szlachtę. Antologie Krzysztofa Koehlera *Słuchaj mię, Sauromatha* oraz Jacka Kowalskiego *Niezbędnik Sarmaty* zawierały bogate wybory wierszy, pieśni, modlitw szlacheckich i poprzedzone zostały omówieniami owej twórczości. Autorzy brali w obronę całą kulturę szlachecką przed powracającymi oskarżeniami o obskurantyzm, warcholstwo, pijaństwo, ksenofobię i dewocję religijną.

Osobnym i bardzo znamionym dla współczesnej recepcji sarmatyzmu zjawiskiem jest jego adaptacja przez literaturę popularną, zwłaszcza w wydaniu fantasy. Jacek Komuda od kilkunastu lat wydaje powieści i opowiadania nawiązujące do świata XVII-wiecznej kultury szlacheckiej. Stworzył również grę fabularną „Dzikię Pola”. W swoich utworach prozatorskich odnawia mit ukraińskich kresów, tworzy postaci szlacheckich zabijaków, warcholów i pijanic. Działania podobnych osobników jednoznacznie chwalił w pierwszych utworach, potem jednak zaczął poddawać ich bardziej krytycznym opisom, uznając, że brak ugody z Kozakami był najważniejszą przyczyną późniejszego upadku Rzeczypospolitej. Jego narracje o wyczynach szlachty opierają się w znacznej mierze na wzorcu powieści Sienkiewicza, zaś nieusuwalną cechą całej tej twórczości popularnej jest odczucie wielkiego uroku i fascynacja kulturą sarmacką XVII wieku. Powieści *Wilcze gniazdo*, *Opowieści z Dzikich Pól*, *Bohun*, *Diabeł łańcucki*, zbiór opowiadań *Czarna Szabla* oraz popularnonaukowe *Warcholy i pijanice czyli Poczet hultajów z czasów Rzeczypospolitej szlacheckiej* ujawniają, jak silna potrafi być identyfikacja współczesnego pisarza z sarmatyzmem. Zapewne

m.in. z tego powodu znany krytyk literacki Przemysław Czapliński napisał: „W literaturze polskiej znowu powraca sarmatyzm”.

Zachętą do podjęcia podobnej problematyki przez krytyków była także powieść Dawida Bieńkowskiego *Biało-czerwony*. Pisarz ten posłużył się w *Biało-czerwonym* językiem wyraźnie wzorowanym na stylu Gombrowicza z *Trans-Atlantyku*, niekiedy nawet pojawiają się krypcycytaty z tamtej powieści. Bieńkowski postanowił sportretować dzisiejszego polskiego mężczyznę w sile wieku, który ma upodobanie do kieliszka, brawurowej jazdy autem, lekceważąco odnosi się do żony, widzi jej miejsce tylko w kuchni i przy dziecku, a do tego raz po raz wspomina w gronie koleżków dawne wyczyny Polaków, w tym i dokonania szlachty sarmackiej. W domu zjawia się jego ojciec, który nawet współcześnie przechadza się ubrany w szlachecki kontusz i wymaga od syna srogości w traktowaniu żony i dziecka oraz powtarza mu sarmacki kodeks honorowy. Powieść Bieńkowskiego miała na celu wykpienie (czy wręcz wyszydzenie) typowego polskiego mężczyzny, była w tym tak bezlitosna i jednoznaczna, że krytyka literacka poddała książkę surowej krytyce. Atak na sarmackość Polaków prowadził niemal do zachęty, by powtórzyć w stosunku do sarmatyzmu gest mocarstw europejskich z XVIII wieku, czyli unicestwić go.

Zupełnie inaczej wyglądają dialogi z sarmatyzmem, jakie prowadzi w swych utworach Michał Witkowski. W głośnej powieści *Lubiewo* znajduje się zabawny rozdział, w którym dwaj homoseksualiści z czułością marzą o sarmackim świecie wolności, oddając się zdrożnej fantazji, w której chcieliby wykorzystać podległego im parobka. Powiada się, że z jednej strony sarmatyzm swym przesadnym, kolorowym stylem urzeka homoseksualistę (takiego jak milioner z powieści Gombrowicza), z drugiej, że jest w sarmatyzmie niebezpieczna pokusa bezwzględnej dominacji nad drugim człowiekiem, od której nie są wolni także bohaterowie Witkowskiego. Autor ten wykorzystał elementy sarmackie na dużo większą skalę w najnowszej powieści *Barbara Radziwiłłówna z Jaworzna-Szczakowej*. Utwór jest dowcipną stylizacją na gawędę szlachecką. Główny bohater to mieszkający na prowincji polski dorobkiewicz z początku lat 90. Posiada lombard, zajmuje się wymuszeniami płatności (zatrudnia dwóch Ukraińców, co od razu uruchamia polskie skojarzenia kresowe), ma silne skłonności homoseksualne, ale i okazuje się żarliwym katolikiem wyznającym kult Matki Boskiej Licheńskiej. Powieść Witkowskiego okazuje się przeto nader ambitną próbą objęcia stylem sarmackim najróżniejszych, najbardziej skomplikowanych spraw Polski współczesnej. Dyskusje o miejscu mniejszości seksualnych, spory o postać polskiej religijności katolickiej, debaty nad rolą Polski w świecie kapitalistycznym są tutaj z wielkim wysiłkiem uzgadniane z sarmatyzmem. Pomaga w tym wszystkim autorowi znakomita zabawa językiem, gdzie plebejska gadanina i staropolska fraza zdaniowa pozwalają na ironiczny dy-

stans wobec opisywanych, niekiedy bardzo dramatycznych problemów współczesnej Polski.

Bardziej dyskretnie odwołała się do sarmatyzmu Lidia Amejko w powieści *Żyoty świętych osiedlowych*. W kulturze szlacheckiej powstawały cały czas nowe księgi żywotów świętych, do których dołączano opisy biografii kolejnych królów, hetmanów, polskich duchownych. Do tego zwyczaju żywotopisarstwa sarmackiego odnosi się cała książka Amejko. Autorka ukazała w niej postaci charakterystyczne dla współczesnego polskiego blokowiska, które nieco ucharakteryzowała w tym utworze na polski zaścianek. Pełne śmiesznego patosu opisy prezentują ludzi spod osiedlowego sklepu: emerytów, pijaczyny, naciągaczy, kombinatorów. Nikt z tych ludzi nie jest żadnym świętym, ale w nobliwej, sarmackiej formie opowieści ich los staje się krytyczną analizą tego, co robi z mieszkańcami polskiego blokowiska-zaścianka współczesna kultura masowa, ekonomia kapitalistyczna i cyniczna polityka. Pisarka mimo ironicznego obserwacji pisze więc z sympatią o wyczynach swych nieco podejrzanych postaci.

Niespodziewany rys we współczesnych literackich obrazach sarmatyzmu wprowadził interesujący zbiór tekstów *Sarmackie krajobrazy*. Książkę przygotował Niemiec Martin Pollack, a zaprosił doń pisarki i pisarzy z Polski, Litwy, Niemiec, Białorusi, Ukrainy i innych krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Pojawiają się tam wypowiedzi interesująco opisujące użycia symboliki sarmackiej do najdziwniejszych zachowań, np. polski pisarz Krzysztof Varga ciekawie podgląda „sarmackie” zachowania rodzimych kibiców. Z opisów autorów zagranicznych, np. białoruskich, dowiadujemy się o takich użyciach terminu „sarmatyzm”, o których się w Polsce raczej nie wie. Na Białorusi sarmatyzm bywa częścią dumnej świadomości narodowej, która za sarmackich Białorusinów uznaje niektórych dawnych możnowładców. Najważniejsze wszakże w całym tomie okazują się teksty ukraińskich pisarek i pisarzy. Jurko Prochaśko, Mykoła Riabczuk, Oksana Zabużko przypominają, że w czasie Pomarańczowej Rewolucji okazało się, iż prozachodniego, demokratycznego wówczas prezydenta Ukrainy poparli ludzie mieszkający w obwodach, których granice dokładnie pokrywają się z granicami przedrozbiorowej Rzeczypospolitej. To zdumiewające odkrycie spowodowało, że pisarze i intelektualści ukraińscy uświadomili sobie, że dawna kultura sarmacka nie była dla nich jedynie kulturą kolonizatorów, gdyż stanowiła zarazem wzór wolnego, nowoczesnego państwa, do którego nieświadomie odwołała się Ukraina w swym współczesnym dążeniu do niepodległości.

Ten piękny przykład wyjaśnia dobitnie, dlaczego sarmatyzm staje się coraz żywiej dyskutowanym elementem kultury Polski i całej Europy Środkowo-Wschodniej oraz dlaczego zajmuje coraz ważniejsze miejsce w polskiej literaturze współczesnej.

WYBRANA BIBLIOGRAFIA:

1. Opracowania:

1. ARCHIWA sarmackiej pamięci : funkcje i znaczenie rękopiśmiennych ksiąg silva rerum w kulturze Rzeczypospolitej XVIII wieku / Stanisław Roszak ; Uniwersytet Mikołaja Kopernika. – Toruń : Wydaw. UMK, 2004. – 285 s.
2. HELIKON sarmacki : wątki i tematy poezji barokowej / wybór, wstęp i oprac. Andrzej Vincenz. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1989. – 467 s.
3. HORYZONTY sarmackiej eschatologii / Alina Nowicka-Jeżowa ; Uniwersytet Warszawski. – Warszawa : UW, 1988. – 226 s. – (Homo viator – mundus – mors: studia z dziejów eschatologii w literaturze staropolskiej; 3)
4. INKWIZYTORZY i sarmaci / Burska Lidia // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 193. s. 18-20
5. KONSTRUOWANIE tradycji. Sarmatyzm, uwłaszczenie mas, i późna nowoczesność / Przemysław Czapliński // *Prz. Polit.* – 2008, nr 87, s. 56-77
6. KOSMOPOLITYZM i sarmatyzm : antologia powojennego eseju polskiego / wybór i oprac. Dorota Heck. – Wrocław : Zakład narodowy im. Ossolińskich, 2003. – 712 s.
7. MIĘDZY barokiem a oświeceniem : apogeum sarmatyzmu: kultura polska II połowy XVII wieku / pod red. Krystyny Stasiewicz i Stanisława Achremczyka. – Olsztyn : Ośrodek Badań naukowych, 1997. – 129 s. – (Rozprawy i Materiały Ośrodka badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego ; nr 167)
8. NARODOWOŚĆ i polityka : polska świadomość narodowa jako problem / Ewa Thompson // *Dziennik.* – 2007, nr 128, dod. Europa nr 22, s. 14-15
9. NIESAMOWITA słowiańszczyzna: fantazmaty literatury / Maria Janion. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2007. – 357 s.
10. ROMANTYCZNY sarmatyzm : tradycja szlachecka w literaturze polskiej lat 1931-1968 / Andrzej Waśko. – Wyd. 2. – Kraków : Arcana, 2001. – 215 s. – (Arkana Literatury)
11. SARMACI bez wąsów / Peter Oliwer Loew // *Prz. Polit.* – 2008, nr 87, s. 78-80
12. SARMACI przeciw reformatorom? / Jan Rokita // *Gaz. Wybor.* – 2005, nr 256, s. 15

13. SARMACJA : studium z problematyki słowiańskiej XV i XVI w. ; Zagadnienie sarmatyzmu w kulturze i literaturze polskiej : (problematyka ogólna i zarys historyczny) / Tadeusz Ulewicz. – Kraków : Collegium Columbinum, 2006. – 268, XXV s. – (Biblioteka Tradycji ; nr 46)
14. SARMACKIE theatrum : materiały z konferencji naukowej, Katowice 9-11 grudnia 1988 roku. 1, Wartości i słowa / pod red. Renaty Ociecek ; przy współudz. Bożeny Mazurkowej. – Katowice : Wydaw. UŚ, 2001. – 227 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ; nr 1993)
15. SARMACKIE theatrum : materiały z konferencji naukowej, Katowice 9-11 grudnia 1988 roku. 2, Idee i rzeczywistość / pod red. Renaty Ociecek ; przy współudz. Marii Barłowskiej. – Katowice : Wydaw. UŚ, 2001. – 230 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ; nr 1990)
16. SARMACKIE theatrum. 3, Studia historycznoliterackie / pod red. Renaty Ociecek i Marzeny Walińskiej. – Katowice : Wydaw. UŚ, 2006. – 216 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ; nr 2382)
17. SARMACKIE tradycje i europejskie horyzonty / Alojzy Sajkowski ; wstęp i dobór tekstów Barbara Judkowiak ; Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. – Poznań : Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk : Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, 2007. – 224 s. : il. – (Klasyki Nauki Poznańskiej ; t. 16)
18. SARMATIA defenza [polem.] / Janusz Maciejewski / Krzysztof Koehler // *Arcana*. – 1996, nr 1, s. 59-69
19. SARMATIA semper viva – estetyka wewnątrz w Polsce (XIX-XXI wiek) / Piotr Korduba // *Prz. Polit.* – 2008, nr 87, s. 92-97
20. SARMATYZM i nowoczesność / Przemysław Czapliński / Dawid Bieńkowski // *Gaz. Wybor.* – 2007, nr 242, s. 16
21. SŁOWNIK sarmatyzmu : idee, pojęcia, symbole / pod red. Andrzeja Borowskiego. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2001. – 255 s.
22. SZLACHETNE dziedzictwo czyli Przeklęty spadek : tradycje sarmackie w sztuce i kulturze / pod red. Joanny Dziubkowej. – Poznań : Muzeum Narodowe, 2004. – 476 s.
23. SZTUKA oświeconego sarmatyzmu : antykizacja i klasycyzacja w środowisku warszawskim czasów Jana III / Mariusz Karpowicz. – Warszawa : Państw. Wydaw. Nauk., 1970. – 199 s.
24. ŻYCIE codzienne szlachty polskiej w okresie sarmatyzmu / Renata Gałąj. – Szczecin : Wydaw. Nauk. US, 1998. – 152 s. – (Rozprawy i Studia ; t. 291)

2. Książki literackie:

1. BARBARA Radziwiłłówna z Jaworzna-Szczakowej / Michał Witkowski. – Warszawa : Wydaw. W.A.B., 2007. – 250 s.
2. BIAŁO-CZERWONY / Dawid Bieńkowski. – Warszawa : Wydaw. W.A.B., 2007. – 299 s. – (Archipelagi)
3. BOHUN / Jacek Komuda. – Lublin : Fabryka Słów, 2006. – 339 s.
4. CZARNA szabla / Jacek Komuda. – Lublin : Fabryka Słów, 2007. – 286 s.
5. DIABEŁ łańcucki / Jacek Komuda. – Lublin : Fabryka Słów, 2007. – 525 s.
6. LUBIEWO / Michał Witkowski. – Wyd. 3. – Kraków : Korporacja Ha!art, 2005. – 310 s.
7. NIEZBĘDNIK Sarmaty : dumy, pieśni, polonezy: poprzedzony Obroną i Uświetnieniem Sarmacji Obojej / Jacek Kowalski. – Poznań : Fundacja św. Benedykta, 2006. – 227 s. – (Polski Śpiewnik Historyczny ; t. 1)
8. OPOWIEŚCI z Dzikich Pól / Jacek Komuda. – Warszawa : „Alfa-Wero”, 1999. – 244 s. – (Biblioteka Fantastyki ; 93)
9. SARMACKIE krajobrazy : głosy z Litwy, Białorusi, Ukrainy, Niemiec i Polski / pod red. Martina Pollacka. – Wołowiec : Wydaw. Czarne, 2006. – 539 s. – (Sulina)
10. SŁUCHAJ mię, Sauromatha : antologia poezji sarmackiej / oprac. Krzysztof Koehler. – Kraków : Arcana, 2002. – 243 s. – (Arkana Literatury)
11. WARCHOŁY i pijanice czyli Poczet hultajów z czasów Rzeczypospolitej szlacheckiej / Jacek Komuda. – Lublin : Fabryka Słów, 2004. – 192 s.
12. WILCZE gniazdo / Jacek Komuda. – Lublin : Fabryka Słów, 2002. – 308 s.
13. ŻYWOTY świętych osiedlowych / Lidia Amejko. – Warszawa : Wydaw. W.A.B., 2007. – 229 s. – (Archipelagi)

3. Wybrane prace na temat *Trans-Atlantyku Witolda Gombrowicza*:

1. APOLOGIA Gombrowicza / Józef Wittlin // W: Orfeusz w piekle XX wieku / Józef Wittlin ; postł. Jan Zieliński. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2000. – 750 s.
2. DWA nawiązania do „Pana Tadeusza”: „Kwiaty polskie” i „Trans-Atlantyk” / Jacek Łukasiewicz // Pamiętnik Literacki. – 1984, z. 3, s. 51-84
3. GOMBROWICZ – Sarmata kontestujący / Stefan Chwin // Ruch Literacki. – 1975, nr 4, s. 217-224
4. GOMBROWICZ – wieczny debiutant / Janusz Margański. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2001. – 224 s.

5. GOMBROWICZ i Forma polska [pośl.] / Stefan Chwin // W: Trans-Atlantyk / Witold Gombrowicz. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2003. – 150 s.
6. OBRZĄD i zbrodnia : między formą a mechanizmem / Jerzy Jarzębski // W: Gra w Gombrowicza / Jerzy Jarzębski. – Warszawa : Państw. Instytut Wydawniczy, 1982. – S. 374-504
7. REFORMA „śmiechu polskiego” na emigracji (Gombrowicz i Straszewicz) / Tomasz Mizerkiewicz // W: Nić śmiesznego : studia o komizmie w literaturze polskiej XX i XXI wieku / Tomasz Mizerkiewicz. – Poznań : Wydaw. Nauk. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2007. – 345 s.
8. SARMATYZM u Gombrowicza / Jan Błoński // W: Tradycje szlacheckie w kulturze polskiej: materiały sesji naukowej zorganizowanej przez Zespół Psychosocjologii Literatury Instytutu Badań Literackich PAN w dniach 23-24 listopada 1973 r. w Warszawie / red. nauk. Zofii Stefanowskiej. – Warszawa : Państw. Instytut Wydawniczy, 1976. – S. 137-153
9. WITOLD Gombrowicz, czyli szlachcica polskiego pojedynki cieniów / François Bondy ; tł. Roman Zimand // Pamiętnik Literacki. – 1973, z. 4. s. 263-275
10. WSPÓLNOTOWY rytuał ofiarczy : „Trans-Atlantyk” Witolda Gombrowicza / Przemysław Czapliński // Teksty Drugie. – 2005, nr 3, s. 27-37

Beata Nowak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

BIBLIOGRAFIE REGIONALNE POWIATÓW

Opracowanie bibliografii regionalnych to statutowy obowiązek bibliotek powiatowych. Większość placówek wypełniała go na ogół gromadząc informacje w kartotekach regionalnych i kartotekach wycinków prasowych a współcześnie, coraz częściej, w komputerowych bazach danych. Niektóre biblioteki udostępniają swoje bibliografie na stronach internetowych lub w publikacjach drukowanych dając użytkownikom dobre narzędzie informacji o powiecie.

Z dotychczasowych ustaleń wynika, że wymienione biblioteki budują swoje bazy danych według jednego z dwóch możliwych rozwiązań:

- opracowanie materiałów z czasopism ukazujących się na terytorium powiatu z uwzględnieniem wybranych tytułów regionalnych i pozycji zwartych,
- uzupełnianie zestawienia powyższego typu materiałami z innych źródeł (rzeczowych i bibliograficznych) – tworzenie pełnej bazy informacyjnej dotyczącej powiatu.

W obydwu przypadkach selekcja materiałów jest niewielka a zakres i dobór rejestrowanych dokumentów odzwierciedla także potrzeby informacyjne miejscowych użytkowników.

Dla części materiałów taki rejestr stanowi bibliografię prymarną, są one zatem ważnym elementem systemu informacji o środowisku i dokumentacji jego aktywności społecznej, intelektualnej i kulturalnej.

Część bibliotek jednakże ma to zadanie dopiero przed sobą toteż przed przystąpieniem do jego realizacji należy określić pewne zasady.

Dobór i opis rejestrowanych materiałów

Przystępując do tworzenia bibliograficznej bazy danych o powiecie należy sporządzić wykaz źródeł, których zawartość będzie rejestrowana biorąc pod uwagę

- czasopisma ukazujące się na terytorium powiatu,
- pozycje zwarte i ważniejsze, piśmiennicze dokumenty życia społecznego,
- materiały z innych źródeł bibliograficznych i rzeczowych.

Kolejne etapy przygotowań to:

- ustalenie kryteriów doboru i selekcji materiałów,
- uzyskanie dostępu do publikacji, których zawartość chcemy rejestrować,
- przyjęcie zasad opisu bibliograficznego i zapoznanie się z metodyką rejestrowanych materiałów.

Ponieważ bazy bibliograficzne powiatów stanowią istotny segment uzupełniający bibliografię województwa warto skorzystać z metodyki „Bibliografii regionalnej Wielkopolski”, która zawiera przykłady rozwiązań ułatwiających pracę początkującym bibliografom.

W odniesieniu do zasad opisu bibliograficznego biblioteki stosują jedno z dwóch rozwiązań:

- podobnie jak w bazie danych „Bibliografii regionalnej Wielkopolski” stosują hasło autorskie poprzedzające tytuł i oddzielone od niego kropką. Jest to rozwiązanie praktyczne, ponieważ przy zastosowaniu programu SOWA II pozwala na uniknięcie powtarzania części haseł autorskich we właściwych dla nich polach.
- rozpoczynają opis od tytułu, co poza wymienioną wyżej konsekwencją zmusza autora opisu do poprzedzania wszystkich tytułów nietypowych (rozpoczynających się od skrótów, nawiasów, cyfr itp.) ich odpowiednikami słownymi – inaczej nie zostaną one właściwie uszeregowane alfabetycznie. Zastosowanie hasła autorskiego, które automatycznie staje się podstawą szeregowania pozwala ograniczyć te przypadki tylko do prac zbiorowych, których tytuły rozpoczynają się od nietypowych znaków.

Każdy opis bibliograficzny wraz z adnotacją o treści powinien dać odpowiedź na pytanie: „co – gdzie – kiedy”. Taką informację zapiszemy potem w formułach symboli klasyfikacyjnych oraz odpowiadających im hasłach przedmiotowych, geograficznych i osobowych.

Trzy wymienione wyżej elementy rekordu bazy danych powinny się **pokrywać a nie uzupełniać**, co można wyrazić poprzez zapis:

Treść zapisana w opisie i adnotacji = treść symboli klasyfikacyjnych = hasła przedmiotowe, geograficzne i osobowe.

Problemy klasyfikacji w „Bibliografii regionalnej Wielkopolski” i bibliografiach powiatów

Klasyfikacja ma na celu uporządkowanie materiałów w bibliografiach regionalnych według treści zarejestrowanych dokumentów. Tradycyjne klasyfikacje wywodzą się z pierwotnego układu bibliografii narodowej porządkującej piśmiennictwo w dwudziestu kilku działach rzeczowych oraz ramowego schematu opublikowanego przez Barbarę Eychler w „Metodyce bibliograficznej” w 1963 r.

Na tych podstawach, przy uwzględnieniu doświadczeń innych bibliotek, opiera się także układ „Bibliografii regionalnej Wielkopolski”. Struktura wewnętrzna działów i poddziałów to konsekwencja specyfiki poszczególnych terytoriów i indywidualnych rozwiązań stosowanych w regionach. W „Bibliografii regionalnej Wielkopolski” wynika ona z zakresu problematyki obecnej w piśmiennictwie od wielu lat z jednej strony oraz podziałów w obrębie strefy materialnej i niematerialnej stosowanej w statystyce z drugiej.

Żaden przyjęty z góry ramowy schemat układu treści nie odpowiada wszystkim miejscowościom i środowiskom objętym bibliografią. Istnieją także

specyficzne potrzeby użytkowników, które autorzy bibliografii uwzględniają w doborze i układzie materiałów.

Obecnie coraz więcej bibliotek wielkopolskich gromadzi opisy w elektronicznych bazach danych prowadzonych w programie SOWA II. Stwarza to wiele możliwości w zakresie wymiany informacji i wspólnego korzystania ze zgromadzonych zasobów. Równocześnie jednak wymaga zastosowania jednolitej struktury (układu) bibliografii regionalnej w poszczególnych bibliotekach, co nie przeszkadza w jej modyfikacji zgodnie ze specyfiką środowiska. Taką możliwość daje tworzenie tzw. poddziałów nienumerowanych, w których zgromadzimy piśmiennictwo dotyczące szczegółowego tematu, instytucji, imprezy itp. pod wybraną nazwą.

Podstawę przyporządkowania opisu do właściwego działu i poddziału bibliografii stanowi treść dokumentu, która rzadko jest ograniczona do encyklopedycznie pojętego zakresu jego znaczenia. Ponieważ opis główny rejestrujemy w bibliografii tylko raz pozostałe aspekty treści, nie objęte symbolem głównym, zapisujemy za pomocą odsyłaczy.

W programie SOWA II i „Bibliografii regionalnej Wielkopolski” występują dwa typy odsyłaczy:

- odsyłacz numerowy – zob. pozycja,
- opis skrócony.

Wybór odsyłacza pierwszego lub drugiego typu ma znaczenie tylko w przypadku publikacji materiałów zgromadzonych w bazie danych. Przy korzystaniu bezpośrednim, w każdym przypadku, zobaczymy pełny opis dokumentu.

„Bibliografia regionalna Wielkopolski” zawiera także odsyłacze osobowe (zapisywane w polu zob. pozycja), które mają na celu powiązanie materiałów dotyczących osób, zarejestrowanych w poddziale 01.05.b-Biografie indywidualne, z rzeczowymi działami bibliografii. W ten sam sposób można skierować odsyłacz osobowy z działu rzeczowego do poddziału biograficznego.

Wybór tematu wyrażonego przez główny symbol klasyfikacyjny zależy od:

- przewagi tematu w proporcji treści dokumentu,
- przyjętych kryteriów klasyfikowania.

W „Bibliografii regionalnej Wielkopolski” stosowane są następujące kryteria:

- kryterium formy:

Niektóre dokumenty klasyfikowane są w odpowiednich działach ze względu na ich formę (bibliografie, opisy ogólne czasopism, teksty literackie albumy fotograficzne oraz biografie, pamiętniki i wspomnienia). W zależności od potrzeb ich temat zapisujemy w postaci odsyłacza.

- kryterium czasu.

Publikacje dotyczące okresu do 1945 roku (zakończenia działań wojennych) klasyfikujemy w dziale 04.Historia. Dla tematów szczegółowych sporządzamy odsyłacze do odpowiednich działów rzeczowych. Np. historia szkoły podstawowej w okresie międzywojennym (poddział 04.06) otrzyma odsyłacz w poddziale 11.03.c Szkolnictwo podstawowe. Materiały zawierające informacje przekraczające rok 1945 klasyfikujemy w działach rzeczowych z ewentualnym odsyłaczem do odpowiednich poddziałów działu Historia. Zastosowanie odsyłaczy w obydwu przypadkach pozwala na prezentację problemów w ich aspekcie historycznym. Za podstawę podziału przyjmuje się datę zakończenia (lub trwania) wydarzenia a nie jego początku.

Z obserwacji piśmiennictwa od niemal dwudziestu lat nie wynika jak dotąd konieczność utworzenia w dziale Historia poddziału 04.04.f Historia 1945-1989. Jest to po części skutek sposobu zastosowania kryterium czasu a po części piśmiennictwa, w którym cezura roku 1989 nie zamyka omawianego tematu. Warto natomiast do wszystkich opisów publikacji, których zasięg chronologiczny nie przekracza roku 1989 wprowadzić hasło Historia 1945-1989.

Poddział 04.04 Historia Wielkopolski to miejsce dla opisu dokumentów, w których temat ukazany jest z perspektywy całego regionu. Niektóre biblioteki wykorzystują jego poddziały do prezentacji w postaci odsyłaczy historii powiatu w układzie chronologicznym.

Układy wewnętrzne według miejscowości

Układy materiałów według nazw miejscowości, których dotyczą przydatne są tylko w dwóch poddziałach bibliografii: 01.04 (historia + współczesność, lub współczesność) i 04.05 (historia). Ich zastosowanie we wszystkich działach bibliografii jest bardzo niepraktyczne, ponieważ skutkuje mnożeniem odsyłaczy i uniemożliwia zastosowanie poddziałów nienumerowanych o charakterze tematycznym, a więc ustanowienie powiązań poziomych. Do zapisywania terytorialnego zasięgu treści dokumentu służą hasła geograficzne.

Technika klasyfikowania

W przypadku wątpliwości dot. klasyfikacji należy określić główny temat publikacji w jego aspekcie regionalnym. (Mówiąc najprościej: jaki problem regionalny przedstawił autor). Dopiero wówczas możemy „przymierzyć” ów problem do zakresu znaczeniowego wybranego działu. Temat główny wyrażamy w klasyfikacji poprzez symbol główny, pozostałe aspekty treści znajdą swoje miejsce w odsyłaczach. Dwa z trzech elementów formuły „co – gdzie – kiedy” opisujemy następnie w polach haseł:

- „co” – hasła przedmiotowe,
- „gdzie” – hasła geograficzne,
- „kiedy” – odzwierciedla struktura bibliografii poprzez zastosowanie kryterium czasu.

Indeks haseł przedmiotowych „Bibliografii regionalnej Wielkopolski” zawiera dwa typy haseł: obowiązkowe i fakultatywne. Przyporządkowanie rekordu do wybranego segmentu bibliografii poprzez symbole klasyfikacyjne wymaga wprowadzenia właściwych haseł przedmiotowych na poziomie poddziału i działu głównego. Listę haseł obowiązkowych zawiera metodyka „Bibliografii regionalnej Wielkopolski” w rozdziale „Klasyfikacja materiałów”.

Ponadto każda bibliografia powiatu może zawierać dowolną listę haseł fakultatywnych, które porządkują treść zebranych materiałów według nazw poddziałów nienumerowanych oraz wszelkich haseł szczegółowych, które wynikają ze specyfiki środowiska i potrzeb użytkowników. Obydwa typy haseł pozwalają zawęzić obszar wyszukiwania rzeczowego z jednej strony oraz uporządkować zebrane materiały w obrębie głównych działów bibliografii z drugiej.

Właściwe zrozumienie zasad budowy bazy danych i konsekwentne ich stosowanie pozwoli na przygotowanie dobrego źródła informacji i przewodnika po piśmiennictwie na temat powiatu.

Andrzej Dudziak
Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

K R Y Z Y S F I N A N S O W Y 2 0 0 8

Symptomy kryzysu dało się zauważyć już w styczniu 2007 roku. Wówczas w USA doszło do bankructwa spółki Ownit Mortgage Solutions Inc., instytucji finansowej oferującej kredyty hipoteczne obciążone dużym ryzykiem zwrotu. (t.zw. subprime). W ciągu kolejnych miesięcy upadło 25 instytucji kredytowych. Papiery wartościowe poszczególnych banków zabezpieczone niespłacalnymi kredytami hipotecznymi trafiły na rynek międzybankowy i rozprzestrzeniły się na rynkach finansowych całego świata. W ten sposób kryzys dotarł również do Europy, czego oznaką było wykupienie banku Northern Rock (wrzesień 2007) przez brytyjski skarb państwa.

W listopadzie amerykańska Rezerwa Federalna udzieliła bankom pożyczek na 41 mld dolarów. Działania te nie wyhamowały jednak procesów upadłościowych. W marcu 2008 roku doszło do serii bankowych bankructw. Upadł m.in. bank Bear Stearns przejęty za symboliczną kwotę przez JP Morgan Case. We wrześniu nastąpiła bankowa zapaść. Najpierw instytucje rynku hipotecznego, Fannie Mae i Freddie Mac zostały przejęte przez rząd federalny. Później zbankrutował istniejący od 158 lat bank inwestycyjny Lehman Brothers, a największy amerykański ubezpieczyciel AIG został faktycznie znacjonalizowany (wykupiony przez rząd za kwotę 85 mld dolarów). O skali problemu świadczy przyjęty przez Kongres USA plan Paulsona, sekretarza skarbu, pozwalający na wykupienie złych długów na kwotę 700 mld dolarów.

Sytuacja odbija się olbrzymimi spadkami na giełdach całego świata. Dla ratowania płynności finansowej banki centralne udzielają nadzwyczajnych pożyczek opiewających na dziesiątki i setki miliardów dolarów, funtów czy euro.

Skala problemu przerosła najśmielsze wyobrażenia. Podejmuje się próby wyjaśnienia jak mogło do tego dojść. Jak zawsze w takich przypadkach odpowiedzi jest wiele. Mówi się o niedostatecznej kontroli banków i chciwości bankowców, którzy otrzymywali olbrzymie wynagrodzenia za wykazywanie wysokich dochodów. Przyczyny kryzysu upatruje się też w sposobie kreowania pieniądza przez banki oraz cichym przyzwoleniu polityków, biznesmenów i grupy doradczo-audytorowej na ryzykowną politykę kredytową i obrót papierami dłużnymi bez pokrycia. Sytuacja powoduje nasilenie dyskusji między zwolennikami interwencjonizmu a ekonomistami o poglądach neoliberalnych i konserwatywnych. Poszukuje się dróg ustabilizowania światowych rynków. Ironia losu znajduje wyraz w interwencjach finansowych na niespotykaną skalę, której dokonują niedawni entuzjaści wolnego rynku. Z kolei bezkarność, brak odpowiedzialności właścicielskiej za skutki błędów ekonomicznych może powodować problemy w przyszłości.

Dla zobrazowania wydarzeń w świecie finansów prezentujemy niniejsze zestawienie. Zawiera ono artykuły z lat 2007 i 2008. Całość materiału podzielono na kilka części. Poszczególne działy ukazują przebieg kryzysu finansowego: początki, załamanie na rynkach finansowych oraz wpływ zapaści na Polskę, Unię Europejską i wybrane kraje.

Przedstawiona bibliografia stanowi uzupełnienie tematu „Świat pieniądza” omówionego w poprzednim numerze „Poradnika Bibliograficzno-Metodycznego”.

Strony internetowe:

http://gospodarka.gazeta.pl/Gielda/1,94782,5787550,Kalendarium_zapasci.html

http://gospodarka.gazeta.pl/gospodarka/1,33204,5770906,Slownik_pojec_nie_d_o_pojecia___cz__1.html

http://pl.wikipedia.org/wiki/Kryzys_finansowy_2007/2008#Geneza_kryzysu

I. I. Początki kryzysu finansowego

1. AMERYKANIE chcą więcej rządu w biznesie / Bob Davis, Damian Paleta, Rebecca Smith // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 182, dod. The Wall Street Journal. Polska, s. 07
2. AMERYKA zgrzeszyła / Leszek Baj, Tomasz Prusek // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 85, s. 25
Wpływ amerykańskiego kryzysu finansowego na światowy wzrost gospodarczy
3. AMERYKA w końcu zapłaci swoje rachunki / Jeffrey Sachs; rozm. przepr. Paweł Marczewski // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 81. dod. Europa nr 14, s. 9-10
4. AMERYKAŃSKI rykoszet : po kryzysie giełdowym / Halina Bińczak // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 5, s. 16-17
5. BANKI centralne wobec kryzysu / Marek Zwolankowski // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 3, s. 12-15
6. BIAŁY szkwał / Jan K. Solarz // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 25, s. 35-37
7. BŁĘDY i nauki / Jacek Kulawik // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 23, s. 10-12
8. BRYTYJCZYKÓW czeka recesja / Delphine Strauss, Norma Cohen // *Gaz. Prawna.* – 2008, nr 125, dod. Financial Times, s E6
9. CHCIBOŚĆ matką kryzysu / Krzysztof Rybiński // *Newsweek Polska.* – 2008, nr 12, s. 58-60
10. CIEMNO wszędzie, głucho wszędzie / Artur Śliwiński // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2008, nr 180, s. 20-21
11. CZARNE chmury nad zielonym : nekrolog dla upadłej waluty // *Forum.* – 2007, nr 48, s. 9-10, 12
12. CZEKA nas atak globalnej recesji / Nouriel Roubini. – (Akademia Światowej Gospodarki; cz. 62) // *Gaz. Prawna.* – 2008, nr 185, s. 6
13. DLACZEGO Europa jest przeziębiona, kiedy Ameryka zaczyna kichać / Jean Pisani Ferry // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 67, s. B9
14. DOLAR : dezaktywacja / Joanna Woźniczko-Czeczott // *Przekrój.* – 2007, nr 47, s. 42, 44, 46-47
15. DRZEWIE niewidzialnych rąk : ucieczka przed kryzysem / Ulrich Beck // *Forum.* – 2008, nr 25, s. 18, 20

16. FINANSOWY domek z kart : kryzys, jakiego nie pamiętamy? / Czesław Rychlewski // *T r y b u n a* (Wyd. 3) . – 2008, nr 98, s. 7
17. GROZI nam widmo globalnej stagflacji / Nouriel Roubini. – (Akademia Światowej Gospodarki; cz. 55) // *G a z . P r a w n a*. – 2008, nr 132, s. 6
18. HAZARD globalny : klasa średnia bez kasy / Markus Detmer // *F o r u m*. – 2008, nr 27, s. 34-37
19. JAKA będzie amerykańska recesja / Nouriel Roubini. – (Akademia Światowej Gospodarki; cz. 49) // *G a z . P r a w n a*. – 2008, nr 92, s. 6
20. KIEDY pięknie spekulacyjny balon? / Krzysztof Losz // *N a s z D z i e n n i k* (Wyd. 2) . – 2008, nr 157, s. 11
21. KLIN na kryzys / Witold Gadomski // *G a z . W y b o r*. – 2008, nr 67, s. 23
22. KONIEC słabych regulacji rynków finansowych coraz bliżej / Martin Wolf // *G a z . P r a w n a*. – 2008, nr 184, dod. Financial Times, s D2
23. KRUCHOŚĆ finansowa / Jacek Kulawik. – Cz. 1-2 // *Gaz. Bank*. – 2007, nr 29, s. 26-27; nr 30, s. 28-29
24. KRYZYSOWY niezbędnik : jak zarobić w czasie dekonjunkury / Krzysztof Rybiński // *W p r o s t*. – 2008, nr 9, s. 60-61, 63-64, 66, 68
25. MFW jest jak bezczynny strażak / Hector R. Torres. – (Akademia Światowej Gospodarki; cz. 64) // *G a z . P r a w n a*. – 2008, nr 202, dod. Forsal.pl, s. A7
26. NADCIĄGA widmo krachu / John C. Hulsman; rozm. przepr. Anna Maślóń // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 4, s. 12
Prognozy kryzysu gospodarczego w Stanach Zjednoczonych.
27. NAJWIĘKSZA burza od 60 lat / George Soros // *G a z . W y b o r*. – 2008, nr 19, s. 28
Kryzys finansowy i jego światowe skutki.
28. NIE jesteśmy centrum wszechświata : samokrytyka Ameryki / Jörg Häntzschel // *F o r u m*. – 2008, nr 30, s. 14-17
29. NIE wierzę w kryzys / Jan Krzysztof Bielecki; rozm. przepr. Witold Gadomski // *G a z . W y b o r*. – 2008, nr 21, s. 22-23
30. OBECNY kryzys na rynkach finansowych nie jest taki straszny, jak nam się wydaje / Edward C. Prescott; rozm. przepr. Marta Chmielewska-Raclawska // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 139, dod. The Wall Street Journal. Polska, s. 04-05
31. Sześć dni, które radykalnie zmieniły charakter amerykańskiego kapitalizmu / Robin Sidel. Greg Ip, Michael M. Phillips, Kate Kelly // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 68, dod. The Wall Street Journal. Polska, s. 06-07

32. PARASOL dla rynków : krach, że aż strach / Daniel Cohen; rozm. przepr. Nathalie Bensahel // *F o r u m*. – 2007, nr 38, s. 26-27
33. PARTNERZY finansowi już przestają sobie ufać / Susan Pulliam, Serena Ng // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 18, dod. s. II-III
34. UWAGA, kryzys! / Adam Leszczyński // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 138, s. 31-32
35. W OBLICZU kryzysu // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 34, s. 15-17
Fragment raportu o sytuacji banków w 2007 r.
36. W ŚWIATOWEJ gospodarce pogoda wciąż sztormowa / Janusz Jankowiak // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 104, s. B12-B13
37. W USA coraz więcej sygnałów wskazuje na początek recesji / Justin Lahart // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 18, dod. s. I
38. WIARA kosztuje / Jacek Kulawik // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 22, s. 20-22
39. WPATRZENI w Amerykę / Paweł Pietkun // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 32, s. 8-9
40. WPISANI w cudzy scenariusz / Cezary Mech; rozm. przepr. Małgorzata Goss // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 84, s. 1, 4-6
41. ZAUFANIE znika z rynków finansowych / Gillian Tett // *Gaz. Prawna.* – 2008, nr 58, dod. Financial Times, s. B1
42. ŻYCIE na krawędzi / Eugeniusz Gostomski // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 2, s. 17-19

II. Załamanie na giełdach

1. ALAN Greenspan przyznaje się do błędów / Kara Scannell, Sudeep Reddy // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 251, dod. The Wall Street Journal. Polska, s. 04
2. AMERYKA w finansowym bagnie / Jan Czekajewski // *M y ś l P o l s k a*. – 2008, nr 42, s. 8
3. AMERYKAŃSKA nemezis : czy kryzys gospodarczy zwiastuje koniec hegemonii? / Niall Ferguson // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 227, dod. Europa nr 38, s. 9-10
4. AMERYKAŃSKI kryzys finansowy to nauczka dla wszystkich krajów / Wolfgang Munchau // *Gaz. Prawna.* – 2008, nr 194, dod. Financial Times, s. C1
5. AMERYKA traci rozsądek / Dick Arney; rozm. przepr. Piotr Gillert // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 233, s. A14-A15
6. AMERYKAŃSKI wózek : czy Stany Zjednoczone mogą zbankrutować? / Michał Zieliński // *Wprost.* – 2008, nr 41, s. 48-51

7. ANATOMIA globalnego kryzysu / Jan Maria Jackowski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 231, s. 16-17
8. ANATOMIA zapaści finansowej / Nouriel Roubini. – (Akademia Światowej Gospodarki; cz. 42) // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 49, s. 8
9. AMERYKANIE powinni dziś słuchać tych, których dawniej pouczali / Kenneth Rogoff // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 33, s. 8
10. BANKI do kontroli! / Witold M. Orłowski // *Polityka*. – 2008, nr 41, s. 12-13
11. BANKI na odwyku / Gary S. Becker // *Wprost*. – 2008, nr 41, s. 52-54
12. BANKI zostały uratowane : przyjęty przez amerykański Senat plan Paulsona ograniczy skalę kryzysu / Marcin Tarczyński // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 232, s. 4-5
13. BANKRUCI, ale milionerzy / Cezary Kowanda // *Polityka*. – 2008, nr 41, s. 48-50
14. BEZ paniki / Marek Jan Chodakiewicz // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 43, s. XLII-XLIII
15. BEZCIELESNE ofiary kryzysu / Jacek Żakowski // *Polityka*. – 2008, nr 45, s. 12-14, 16
16. BRETTON Woods wciąż aktualne? / Sebastian Stolorz // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 45, s. 18-19
17. BUSH błaga, toną banki / Krzysztof Kęciek // *Przegląd*. – 2008, nr 40, s. 16-17
18. CENY domów bliżej dna / Włodzimierz Uniszewski // *Puls Biznesu*. – 2008, nr 211, s. 30-31
19. CHOROBA zakaźna? / Eugeniusz Gostomski // *Gazeta Bankowa*. – 2008, nr 38, s. 22-24
20. CORAZ mniej Ameryki : kryzys finansowy w USA / Andrzej Lubowski // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 221, s. 14-16
21. CZAS na scalanie? / Paweł Pietkun // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 31, s. 32-33
22. CZAS już zapomnieć o tanich kredytach / Mateusz Morawiecki; rozm. przepr. Halina Kochalska // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 239, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 05
23. CZEKA nas epokowa zmiana : socjalizm w kapitalizmie / Peter Bofinger; rozm. przepr. Stefan Schultz // *Forum*. – 2008, nr 41, s. 8-9
24. CZŁOWIEK, który zrobił kryzys : Stany Zjednoczone / Tomasz Cukiernik // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 42, s. XXI-XXII
25. CZY potrafimy uniknąć drugiego Wielkiego Kryzysu? : skutki amerykańskiej zapaści odczuwa już cały świat / Niall Ferguson // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 239, dod. *Europa* nr 41, s. 8-9

26. CZY to tylko optymizm, czy koniec krachu na rynkach? / Łukasz Pałka; współpr. Mariusz Wachowicz // *Polska Głos Wielkop.* – 2008, nr 255, s. 16
27. DLACZEGO doszło do odbicia? / Andrzej Filipek // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 42, s. 27-28
28. DOBRA jest tylko racjonalna chciwość / Ludwik Sobolewski; rozm. przepr. Tomasz Prusek // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 32, s. 33
29. DOMINO ruszyło / Danuta Walewska // *Rzeczpospolita (W3).* – 2008, nr 227, s. A21
Światowy kryzys sektora bankowego.
30. DOSTALIŚMY z bańki : czarne wróżby Sorosa / George Soros; rozm. przepr. Jose Manuel Calvo // *Forum.* – 2008, nr 42, s. 12-14
31. DOSTOJEWSKI kontra Jezus / Timothy Garton Ash // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 233, s. 18
32. EKONOMIŚCI to ludzie dwuręcy : były wiceprezes NBP o przyczynach i skutkach kryzysu oraz własnych inwestycjach / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Robert Mazurek // *Dziennik (Wyd. 2).* – 2008, nr 267, dod. Magazyn Dziennika, s. 18-19
33. ELITY czasów kryzysu / Krzysztof M. Mazur // *Najwyższy Czas!* – 2008, nr 44/45, s. XVI-XVII
34. ENGLE : nie będzie reformy kapitalizmu. Wystarczy zwiększyć nadzór nad rynkiem / Robert Engle; rozm. przepr. Adrian Kondaszewski // *Dziennik (Wyd. 2).* – 2008, nr 252, s. 15
35. FANNIE, Freddie i nowy Nowy Ład / Joanna Woźniczko-Czeczott // *Przekrój.* – 2008, nr 38, s. 36-37
36. FANNIE i Freddie pod parasolem / Witold M. Orłowski // *Polityka.* – 2008, nr 38, s. 52, 54
37. FINANSE po bretteńsku / Wawrzyniec Smoczyński // *Polityka.* – 2008, nr 46, s. 52-53, 55
38. FINANSOWA apokalipsa / Miłosz Węglewski // *Newsweek Polska.* – 2008, nr 39, s. 24-26, 28
39. FINANSOWE światowe tsunami / Janusz Jankowiak // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 228, s. 32-33
40. GDZIE zginął bilion dolarów / Aleksander Piński, Krzysztof Trębski // *Wprost.* – 2008, nr 39, s. 18-22
41. GLOBALIZACJA a kryzysy / Jacek Kulawik // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 44, s. 15-18
42. GLOBALNY chaos na rynkach finansowych / Janusz Jankowiak // *Rzeczpospolita (W3).* – 2008, nr 218, s. B10

43. GRANICE bywają pożyteczne / Jerzy Żyżyński; rozm. przepr. Małgorzata Goss // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 231, s. 1, 4
44. HENRY Paulson chce ratować konsumentów : Sekretarz Skarbu opracowuje nowe programy pomocy dla gospodarki / Deborah Solomon // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 266, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 08
45. HIPOTECZNI giganci pod państwowym nadzorem / Laura Santini, Jason Leow, Yuka Hayashi // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 211, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 05
46. IDĄC po śladach kryzysu finansowego / Krzysztof M. Mazur // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 40, s. XIV-XV
47. INNOWACJE w świecie finansów / Ryszard Petru // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 214, s. B10
48. INTERWENCJONIZM wraca do gospodarki / Jan Winiecki // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 223, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 09
49. JAK działa kryzys / Marek Łangalis // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 39, s. VIII-IX
50. JAK wyrwać państwo z rąk neoliberalnych technokratów / Maciej Gdula // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 254, s. A18
51. JĄDRO jasności / Michael Novak // *Wprost*. – 2008, nr 42, s. 106-107
52. JEDENASTE – nie kupuj, gdy cię nie stać / Dorota Steinhagen. – (Witaminy w Polsce) // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 248, s. 10
53. JEDNOBIEGUNOWA chwila / Bogdan Góralczyk // *Nowe Życie Gosp.* – 2008, nr 19, s. 9
54. KAPITALIZM w konwulsjach / John Plender // *Gaz. Prawna.* – 2008, nr 189, dod. *Financial Times*, s. D1, D4
55. KAPITAŁY „na synagogach” / Krzysztof M. Mazur // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 42, s. XIII-XIV
56. „KLASOWE” oblicze demokracji / Adam Wielomski // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 41, s. XLVII
57. KONIEC dominacji Ameryki / Krzysztof Rybiński // *Newsweek Polska.* – 2008, nr 41, s. 26, 28
58. KONIEC ery amerykańskiej dominacji / John Gray // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 231, s. 16
59. KONIEC świata dorosłych dzieci / Benjamin Barber; rozm. przepr. Igor Janke // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 239, s. A11-A13
60. KONIEC „Władców wszechświata” / Peter Solomon; rozm. przepr. Marcin Gadziński // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 257, s. 30

61. KONIEC z dotychczasową hipokryzją Wall Street / Joseph E. Stiglitz; rozm. przepr. Jakub Kurasz, Paweł Czuryło // Rzeczpospolita (W3). – 2008, nr 235, s. B4-B5
62. KONIEC życia w mydlanej bańce : amerykański kryzys bezlitośnie obnażył globalne złudzenia / Andre Glucksmann // Dziennik (Wyd. 2). – 2008, nr 233, dod. Europa nr 40, s. 10
63. KONSERWATYZM i rozważa muszą wrócić do banków / Sławomir Sikora; rozm. przepr. Halina Kochalska // Dziennik (Wyd. 2). – 2008, nr 247, dod. The Wall Street Journal. Polska, s. 07
64. KRACH! / Tomasz Cukiernik // Najwyższy Czas!. – 2008, nr 39, s. XXIII-XXIV
65. KRACH na giełdach a gospodarka / Kazimierz Dadak // Gaz. Pol. – 2008, nr 44, s. 27
66. KRACH oszustów / Robert Gwiazdowski; rozm. przepr. Dariusz Kos // Najwyższy Czas!. – 2008, nr 39, s. VII-VIII
67. KRAJOBRAZ po planie Paulsona/ Cezary Wiśniewski // Rzeczpospolita (W3). – 2008, nr 234, s. B13
68. KRACH socjalizmu na Wall Street / Robert Gwiazdowski // Rzeczpospolita (W3). – 2008, nr 238, s. A14-A15
69. KROK po krachu / Joanna Solska, Wawrzyniec Smoczyński // Polityka. – 2008, nr 42, s. 15-17
70. KRYZYS bankowy i akcjonariusze / John Plender // Gaz. Prawna. – 2008, nr 209, dod. Financial Times, s. B1, B4
71. KRYZYS – bilans otwarcia / Witold Modzelewski; rozm. przepr. Mariusz Bober // Nasz Dziennik (Wyd. 2). – 2008, nr 249, s. 16-17
72. KRYZYS finansowy czy przewrót ustrojowy / Tomasz Wróblewski // Rzeczpospolita (W3). – 2008, nr 228, s. A16-A17
73. KRYZYS finansowy, czyli chwila prawdy / Leszek Balcerowicz; rozm. przepr. Tomasz Deptuła. – Korespondencja z Waszyngtonu // Gaz. Wybor. – 2008, nr 263, s. 28-29
74. KRYZYS finansowy – gdzie zatrzyma się efekt domina / Bohdan Wyżnikiewicz // Rzeczpospolita (W3). – 2008, nr 232, s. B11
75. KRYZYS finansowy można opanować nawet w ciągu kilku miesięcy / Stanisław Gomułka; rozm. przepr. Paweł Rochowicz // Dziennik (Wyd. 2). – 2008, nr 248, dod. The Wall Street Journal. Polska, s. 06
76. KRYZYS i złoto / Marcin Masny // Najwyższy Czas!. – 2008, nr 35/36, s. XVII-XVIII
77. KRYZYS nerwów / Zbigniew Nęcki; rozm. przepr. Maja Gawrońska // Newsweek Polska. – 2008, nr 46, s. 72-75

78. KRYZYS podważy hegemonię elit / Naomi Klein; rozm. przepr. Karolina Wigura // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 267, dod. Europa nr 46, s. 2-3
79. KRYZYS poważny i długotrwały / Andrzej Kaźmierczak; rozm. przepr. Anna Wiejak // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2008, nr 227, s. 7
80. KRYZYS zatapia McCaina / Jaromir Kamiński // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 230, s. 14
81. KRYZYS zmieni gospodarkę światową / Artur Śliwiński; rozm. przepr. Mariusz Bober // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 184, s. 16-17
82. KTO będzie bossem świata : jak wyjść z kryzysu? / Peter Sloterdijk; rozm. przepr. Élizabeth Lévy // *Forum*. – 2008, nr 44, s. 4-6, 8
83. KTO ma władzę nad pieniądzem / Witold Gadomski // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 233, s. 16-18
84. KTO zapłaci za kryzys / Krzysztof Piech // *Wprost*. – 2008, nr 32, s. 55-57
85. KULISY bezprecedensowych działań Paulsona / Deborah Solomon, Liz Rappaport, Damian Paletta, Jon Hilsenrath // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 223, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 06
86. LEKCEWAŻENIE przez banki ryzyka doprowadziło do kryzysu finansowego / Adam Niewiński; rozm. przepr. Marcin Piasecki, Katarzyna Pieniądz // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 234, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 04
87. LEKCJA z kryzysu kredytowego / Martin Wolf // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 33, dod. *Financial Times*, s. B1
88. LEWICA, kryzys i szuflada / Adam Leszczyński // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 245, s. 17-18
89. LESZEK Balcerowicz : To nie jest koniec kapitalizmu / rozm. przepr. Marcin Piasecki // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 222, s. 1, 15-16
90. ŁOWCY burz / Marek Rabij // *Newsweek Polska*. – 2008, nr 39, s. 30-32
91. MAŁY wielki krach / Krzysztof Piech // *Wprost*. – 2008, nr 39, s. 28-29
92. MASZYNA krachu / Krzysztof Rybiński // *Wprost*. – 2008, nr 44, s. 62-65
93. MIASTA duchów, strefy śmierci Ameryki / Radosław Korzycki // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 227, dod. *Magazyn Dziennika*, s. 6-7
94. MIĘDZY krachem a wojną / Grzegorz Kostrzewa-Zorbas // *Newsweek Polska*. – 2008, nr 43, s. 48-50
95. NA POCZĄTKU była plotka.... – Cz. 1-2 / Bryan Burrough // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 245, 251, dod. *Magazyn Dziennika*, s. 11-13
Upadek banku Bear Stearns.

96. NA RÓWNI pochyłej : świat czasów kryzysu / Paul Kennedy; rozm. przepr. Thomas Fischermann // *Forum*. – 2008, nr 43, s. 4, 6
97. NADZIEJA na gospodarcze ożywienie / Chris Giles, Krishna Guha, Ralph Atkins // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 223, dod. Financial Times, s. B1, B3
98. NAUKI z kryzysu dla młodych rynków / Eswar Prasad. – (Akademia Światowej Gospodarki; cz. 63) // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 197, dod. Forsal.pl, s. A6
99. NIE ma żadnego Wielkiego Kryzysu / Jadwiga Staniszkis // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 240, s. 5
100. NIE wierzę w widzialną rękę polityków : ile państwa, ile wolnego rynku w gospodarce / Witold Gadomski // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 239, s. 23-24
101. NOCNE spory Bernanke z Paulsonem, czyli kulisy amerykańskiego planu ratunkowego / Jon Hilsenrath, Deborah Solomon, Damian Paletta // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 267, dod. The Wall Street Journal. Polska, s. 05-06
102. NOWA faza kryzysu finansowego / Andrzej Halesiak // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 219, s. B10-B11
103. NOWY New Deal : świat czasów kryzysu / Paul Krugman; rozm. przepr. Francois Armanet // *Forum*. – 2008, nr 43, s. 6, 8
104. OBAMA i McCain : obaj kandydaci obiecują głębokie zmiany na Wall Street / Nick Timiraos, Elizabeth Holmes, Michael M. Phillips // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 220, dod. The Wall Street Journal. Polska, s. 06
105. OD ZAŁAMANIA do globalnej recesji / Nouriel Roubini. – (Akademia Światowej Gospodarki; cz. 65) // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 207, dod. Forsal.pl, s. A7
106. OKAY, panic! / Anna Hall // *Przekrój*. – 2008, nr 41, s. 20-23
107. OPCJA nuklearna : załamanie finansowe w USA / Magdalena Rittenhouse // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 39, s. 27
108. ORBITOWANIE socjalizmu / Krzysztof Pochmara // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 43, s. XLIII-XLIV
109. OSWAJANIE ryzyka / Piotr Stasiak // *Polityka*. – 2008, nr 46, s. 88-92
110. OSZUKAŃCZE kasyno Ameryka / Joseph Stiglitz // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 227, s. 17-18
111. OWOCE hipokryzji : kryzys kapitalizmu / Joseph E. Stiglitz // *Forum*. – 2008, nr 39, s. 12-14

112. PAŃSTWO opiekuńcze Wuja Sama : socjalizm w kapitalizmie / George Monbiot // *Forum*. – 2008, nr 41, s. 6-7
113. PAPIEROWY kapitalizm / Tomasz Teluk // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 42, s. XXXVII
114. PLAJTA ostatniej utopii : socjalizm w kapitalizmie / Gabor Steingart // *Forum*. – 2008, nr 41, s. 4-7
115. PLAN Kongresu to za mało / Joseph Stiglitz; rozm. przepr. Eliza Sarnacka-Mahoney // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 228, s. 10
116. POLITYCZNE przyczyny i finansowe skutki błędów, które doprowadziły do kryzysu // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 227, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 05
117. POWTÓRKA z lat trzydziestych? Bzdura / Jan Winiecki; rozm. przepr. Błażej Dowgielski // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 240, s. 4
118. PRAWDA w oczy / Grzegorz W. Kołodko; rozm. przepr. Andrzej Dryszel // *Przegląd*. – 2008, nr 42, s. 6-10
119. PRZEWIDYWANIE kryzysów jest łatwe / Ryszard Kutner; rozm. przepr. Elżbieta Głapiak // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 233, s. B7
120. RAPORT otwarcia Baracka Obamy / Włodzimierz Uniszewski // *Puls Biznesu*. – 2008, nr 220, s. 18-19
121. RECESJA – mit czy prawda? / Paweł Łepkowski // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 44/45, s. LII-LIII
122. ROK kryzysu i co dalej : największe banki w USA nie wytrzymały ciężaru niespłaconych kredytów / Tomasz Prusek, Maciej Samcik, Tomasz Deptuła. – (Rok kryzysu) // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 184, s. 20
123. ROPA dzieckiem kryzysu / Paweł Pietkun // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 40, s. 23-24
124. RZĄD zawsze może zrobić coś głupiego / Steve Hanke; rozm. przepr. Marcin Gadziński // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 268, s. 35
125. RZĄDY nie potrafią zapobiec panice / Jędrzej Bielecki // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 239, s. 5
126. RZEŹ rekinów / Wawrzyniec Smoczyński // *Polityka*. – 2008, nr 39, s. 12-13
127. SACHS : bądźmy gotowi na głęboką recesję, która w optymistycznym wariacie potrwa dwa lata / Jeffrey Sachs; rozm. przepr. Eliza Sarnacka-Mahoney // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 252, s. 15
128. SCHWARTZ : Bernanke przegrywa z kryzysem : nestorka ekonomii i współpracowniczka Miltona Friedmana mówi o przyczynach załamania finansowego i walce z jego skutkami / Brian M. Carney // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 247, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 06

129. SENAT zmodyfikował i uchwalił plan Paulsona / Greg Hitt, Sarah Lueck // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 232, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 04
130. SKĄD wziął się kryzys na rynku finansowym : problemy światowych banków / Grzegorz Zalewski // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 197, dod. *Forsal.pl*, s. A7
131. SKOŃCZYŁ się festiwal konsumpcji / Benjamin Barber; rozm. przepr. Anna Masłoń // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 252, s. 19
132. SKUTKÓW nie uniknie nikt / Martin Wolf // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 214, dod. *Financial Times*, s. B1
133. SPEKULANCI : Kim są, jak działają / Grzegorz Łabędziewski // *Polska Głos Wielkop.* – 2008, nr 252, dod. *Męska Rzecz* nr 41, s. 4-7
134. STAŁA prosperity to mit / Robert Skidelsky // *Polska Głos Wielkop.* – 2008, nr 251, s. 24
135. SZANSE na pozytywne zmiany / Robert B. Zoellick // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 241, s. B6
136. ŚWIAT na krawędzi / Piotr Aleksandrowicz // *Newsweek Polska*. – 2008, nr 41, s. 20-24
137. ŚWIAT przeżywa największy kryzys od 25 lat i nic nie wskazuje, że dno jest blisko / Jan Krzysztof Bielecki; rozm. przepr. Radosław Omachel, Marcin Piasecki // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 169, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 04-05
138. ŚWIAT w dobie kryzysu / Artur Stelmasiak // *Niedziela* (A). – 2008, nr 43, s. 16-17
139. ŚWIATOWE finanse : kryzys finansowy / Andrzej Owiński // *Myśl Polska*. – 2008, nr 43, s. 7
140. ŚWIĘTE prawo do błędu / Joseph L. Badaracco; rozm. przepr. Jacek Żakowski // *Polityka*. – 2008, nr 42, s. 36-38
141. TAK poprawia się kapitalizm / Leszek Balcerowicz; rozm. przepr. Konrad Sadurski, Tomasz Prusek // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 230, s. 10-11
142. TAKIEGO kryzysu za naszego życia nie było / Jan Krzysztof Bielecki; rozm. przepr. Marcin Piasecki, Błażej Dowgielski // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 240, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 06
143. TANDETA i kryzys / Witold Gadomski // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 264, s. 23
144. TEN krach może nawet wzmocnić Amerykę / Jadwiga Staniszkis // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 234, s. 16

145. TEN kryzys bardzo zmieni rynek finansowy / Cezary Stypułkowski; rozm. przepr. Marcin Tarczyński // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 241, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 06
146. TEN kryzys to także szansa... / Grzegorz W. Kołodko; rozm. przepr. Zygmunt Słomkowski // *Trybuna* (Wyd. 3). – 2008, nr 233, s. 9
147. TO CHCIVOSĆ jest źródłem tego kryzysu / Barry Jollette, Michael Mercer; rozm. przepr. Marcin Tarczyński, Dominika Drzewiecka // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 238, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 06
148. TO NIE chciwy kapitalizm, tylko pycha i cynizm polityków są źródłem kryzysu / Jan Winiecki // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 242, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 06-07
149. TO NIE jest kraj dla marzycieli : kryzys kapitalizmu / Richard Sennett; rozm. przepr. Nikolaus Piper // *Forum*. – 2008, nr 39, s. 8-9
150. USA mają dość kłopotów z Fannie i Freddie / Deborah Solomon // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 210, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 05
151. W FINANSACH już nikt nikomu nie ufa / Cezary Mech; rozm. przepr. Małgorzata Goss // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 235, s. 4-5
152. WĄTPLIWE lekarstwo na kryzys : podatnicy znów będą musieli zapłacić za głupotę Wall Street / Joseph E. Stiglitz // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 233, dod. *Europa* nr 40, s. 11-12
153. WEŻMY rynki pod lupę : kryzys finansowy / Dariusz Rosati // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 232, s. 32
154. WIELKA panika na giełdach w rocznicę krachu z 1929 roku / Łukasz Pałka // *Polska Głos Wielkop.* – 2008, nr 251, s. 2-3
155. WIELKI krzyk polnych koników / Rafał A. Ziemkiewicz // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 233, s. A11-A13
156. WIELKI strach przed poniedziałkiem / Wojciech Kuryłek // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 220, s. B11
157. WOLNY rynek nie działa tak, jak powinien / Andre Bergen; rozm. przepr. Błażej Dowgielski // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 252, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 04
158. WRÓZBITA lepszy niż Soros, czyli astrologia finansowa / Tomasz Stawiszyński, Malwina Wapińska // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 40, s. 16
159. WYBUCHAJĄ i zawsze zaskakują / Witold Gadomski // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 244, s. 34-35
160. WYCIĄGNIĘTA ręka rynku / Piotr Aleksandrowicz, Marek Rabij // *Newsweek Polska*. – 2008, nr 46, s. 54-57

161. WYSTRASZENI władcy świata : między amerykańskim strachem a polskim niepokojem / Magdalena Rittenhouse // *T y g . P o w s z .* – 2008, nr 41, s. 12-13
162. ZAŁAMANIE to jeszcze nie katastrofa / Wolfgang Munchau // *G a z . P r a w n a .* – 2008, nr 184, dod. Financial Times, s. D1
163. ZNIKAJĄ dwa ostatnie banki inwestycyjne na Wall Street / Tomasz Świderek, Łukasz Korycki // *G a z . P r a w n a .* – 2008, nr 186, s. 4
164. ZNIKAJĄCE pieniądze / Witold M. Orłowski // *P o l i t y k a .* – 2008, nr 43, s. 50-51
165. ZRZUTKA na głupców i złodziei : USA nigdy już nie będą takie jak przedtem / Tomasz Cukiernik // *N a j w y ż s z y C z a s ! .* – 2008, nr 41, s. XXVI-XXVII
166. ŹRÓDŁA kryzysu : to więcej psychologii i strachu niż faktów ekonomicznych / Jason Zweig // *D z i e n n i k (Wyd. 2).* – 2008, nr 241, dod. The Wall Street Journal. Polska, s. 08
167. ŻYCIE na krechę : kryzys kapitalizmu / Peter G. Peterson // *F o r u m .* – 2008, nr 39, s. 16

III. Polska a kryzys finansowy

1. BANKI powalczą teraz o depozyty i ograniczą akcję kredytową / Brunon Bartkiewicz; rozm. przepr. Jacek Iskra // *D z i e n n i k (Wyd. 2).* – 2008, nr 198, dod. The Wall Street Journal. Polska, s. 05
2. BANKI w czasach zarazy / Paweł Moskalewicz, Milena Rachid Chehab // *P r z e k r ó j .* – 2008, nr 42, s. 20-24
3. BANKÓW nie zadowolili to, co zaoferował rząd : rozmawiamy z Mirosławem Gronickim, byłym ministrem finansów / rozm. przepr. Krzysztof Bień // *G a z . P r a w n a .* – 2008, nr 216, dod. Forsal.pl, A2-A3
4. BURZA przeszła obok / Krzysztof Pietraszkiewicz; rozm. przepr. Piotr Konieczny // *W p r o s t .* – 2008, nr 38, dod. Raport Finansowy, s. 40-43
5. CIUŁACZE będą mogli spać spokojniej : minimalny poziom gwarancji depozytów rośnie do 50 tys. EUR / Eugeniusz Twaróg, Magdalena Graniszewska // *P u l s B i z n e s u .* – 2008, nr 197, s. 6
6. CZEKA nas teraz długie hamowanie / Andrzej Sławiński; rozm. przepr. Mirosław Kuk, Paweł Czuryło / *R z e c z p o s p o l i t a (W3).* – 2008, nr 246, s. B16
7. DLACZEGO nie zaraziliśmy się amerykańską chorobą / Dariusz Filar // *G a z . W y b o r .* – 2008, nr 256, s. 29
8. DZIENNIK kredytobiorcy : rodzina w kryzysie / Tomasz Kwaśniewski // *G a z . W y b o r .* – 2008, nr 252, dod. Duży Format nr 42, s. 6-7

9. EURO a kryzys finansowy : jak pokonać impas polityczny / Andrzej Wojtyna // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 237, s. B11
10. FUNDUSZE akcji straciły 6,5 proc. : wpływ globalnej bessy na wyniki polskich funduszy inwestycyjnych / Małgorzata Kwiatkowska // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 184, s. 4-5
11. GDYBY na Zachodzie nadzór działał jak w Polsce, to kryzysu by nie było : rozmawiamy z Wojciechem Kwaśniakiem, doradcą prezesa NBP, byłym szefem nadzoru bankowego / rozm. przepr. Roman Grzyb // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 205, dod. Forsal.pl, s. A10
12. JAK minister Jacek Rostowski przekonywał prezydenta do szybkiego przyjęcia euro : fragmenty rządowego stanowiska omawiającego korzyści jakie odniesie polska gospodarka z wprowadzenia wspólnej waluty europejskiej // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 256, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 06
13. JAK obronić naszą gospodarkę przed kryzysem / Stefan Kawalec // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 264, s. 30-32
14. JAK przechrzyć kryzys / Miłosz Węglewski // *Newsweek Polska*. – 2008, nr 41, s. 32-34
15. JEDENAŚCIE powodów, dlaczego Polska nie uniknie gospodarczego spowolnienia / Piotr Ciżkowicz, Andrzej Rzońca // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 250, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 08-09
16. JEST źle, a będzie jeszcze gorzej / Janusz Szewczak; rozm. przepr. Zbigniew Lipiński // *Myśl Polska*. – 2008, nr 42, s. 7
17. JEŚLI banki ograniczą kredyty dla firm, spadnie tempo rozwoju gospodarki / Jan Krzysztof Bielecki, Jerzy Pruski, Mariusz Grendowicz, Sławomir Sikora, Maciej Bardan; rozm. przepr. Marcin Piasecki; oprac. Halina Kochalska. – Debata // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 257, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 04-06
18. KARA za chciwość : kryzys – szkoła przetrwania / Wojciech Staszewski. – (Witamy w Polsce) // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 241, s. 10-11
19. KOMITET Stabilności Finansowej, czyli dmuchanie na zimne / Konrad Szelaąg // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 91, s. B11
20. KREDYT w głębokim kryzysie / Piotr Stasiak // *Polityka*. – 2008, nr 44, s. 82, 84-87
21. KRYZYS a spółki paliwowe / Paweł Olechnowicz // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 253, s. B13
22. KRYZYS najpierw uderzy w budownictwo / Jarosław Urbaniak, Beata Szydło, Marcin Zagórski; rozm. przepr. Joanna Wrześniewska-Zygier, Wojciech Szelaąg; oprac. Mariusz Herma // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 252, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 08

23. KRYZYS szansą dla Polski / Bartłomiej Radziejewski // *Gaz. Pol.* – 2008, nr 45, s. 10-11
24. KRYZYS wkracza do Polski / Andrzej Dryszel // *Przeгляд.* – 2008, nr 43, s. 10-14
25. KURS na zysk / Paweł Wrabec // *Polityka.* – 2008, nr 45, s. 54-55
26. KWADRATURA koła fortuny : po finansowej zarazie / Janusz Jankowiak // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 45, s. 10-11
27. LOKATA pewniejsza niż złoto / Jacek Makowicz; rozm. przepr. DZ // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 43, s. 9-10
28. MATYSIAKOWIE 2008 : Kryzys do niczego nas nie zmusi / Dorota Steinhagen, Natalia Mazur, Jacek Kowalski, Agnieszka Drzewiecka, Magdalena Grzebałkowska. – (Witamy w Polsce. Serial reporterów „Dużego Formatu”) // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 266, s. 16-17
29. MROŻNY koniec lata / Jacek Żakowski // *Polityka.* – 2008, nr 42, s. 12-14
30. NA RAZIE jesteśmy w oku cyklonu / Dariusz Filar; rozm. przepr. Jakub Kurasz, Cezary Szymanek // *Rzeczpospolita (W3).* – 2008, nr 244, s. B11
31. NACZELNY gospodarz kraju / Joanna Solska // *Polityka.* – 2008, nr 46, s. 56-57
32. NADZWYCZAJNE czasy wymagają zmian decyzji / Sławomir Skrzypek; rozm. przepr. Mirosław Kuk, Paweł Jabłoński // *Rzeczpospolita (W3).* – 2008, nr 240, s. B4-B5
33. NBP wobec kryzysu / Sławomir Skrzypek // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 43, s. 25-26
34. NIEPRZYGOTOWANI na kryzys / Witold Gadomski // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 262, s. 21-22
35. NIERUCHOMOŚCI pewniejsze niż giełda / Piort Bauer // *Gaz. Wybor.* – Zielona Góra. – 2008, nr 247, s. 2
36. NOWA strategia Citigroup a casus Banku Handlowego / Thomas Kolaja // *Rzeczpospolita (W3).* – 2008, nr 122, s. B9
37. NOWE wyzwania dla polskich banków / Andrzej Halesiak, Ryszard Petru // *Rzeczpospolita (W3).* – 2008, nr 92, s. B15
38. O KRYZYSIE na szczycie / Mikołaj Wójcik // *Dziennik (Wyd. 2).* – 2008, nr 253, s. 3
39. O KRYZYSIE pani nie słyszała?! / Anna Stańczyk, Tomasz Głogowski. – (Witamy w Polsce) // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 254, s. 9
40. PAKT wyłudzenia : czego do diabła chcą ci bankierzy? / Marek Czarkowski // *Trybuna (Wyd. 3).* – 2008, nr 242, s. 5

41. PAŃSTWO pod ścianą : źródła i skutki kryzysu / Czesław Rychlewski // *Trybuna* (Wyd. 3). – 2008, nr 251, s. 8
42. PAPIEROWE imperium / Paweł Moskalewicz // *Przekrój*. – 2008, nr 39, s. 20-24
43. PIENIĄDZ drugiej próby / Piotr Stasiak, Paweł Tarnowski // *Polityka*. – 2008, nr 44, s. 16-18
44. PLAN dojścia do euro dobry, ale spóźniony / Andrzej Orzechowski, Paweł Poncyłjusz, Janusz Piechociński, Krzysztof Matyjaszczyk, Marek Borowski, Jan Król, Irena Hejduk; rozm. przepr. Joanna Wrześniewska-Zygier, Wojciech Szelaąg; oprac. Mariusz Herma. – *Deбата* // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 257, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 08
45. PO PIERWSZE klient : jak zmniejszyć skutki kryzysu finansowego / Zygmunt Słomkowski // *Trybuna* (Wyd. 3). – 2008, nr 236, s. 1, 6
46. POLITYKA polska w obliczu kryzysu / Jan Maria Jackowski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 263, s. 18-19
47. POLSCE nie grozi recesja / Stanisław Gomułka; rozm. przepr. Dariusz Styczek // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 239, s. 4
48. POLSKA choroba amerykańska : nie jesteśmy przygotowani na leczenie skutków kryzysu gospodarczego / Krzysztof Piech // *Wprost*. – 2008, nr 18, s. 58-60
49. POLSKA nie jest pod specjalną osłoną / Paweł Szalamacha; rozm. przepr. Joanna Lichocka // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 242, s. A16
50. POLSKI bunkier : amerykańska recesja nie przeniesie się na naszą gospodarkę / Witold M. Orłowski // *Wprost*. – 2008, nr 5, s. 58-60
51. POLSKIE banki potrzebują depozytów / Waldemar Mierzejewski; rozm. przepr. Halina Kochalska, Dominika Drzewiecka // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 232, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 06
52. POLSKIE banki : szykujcie się na gorsze czasy / Andrzej Stopczyński; rozm. przepr. Eliza Więclaw // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 248, s. B9
53. POLSKIE banki z zagranicznym kapitałem są w doskonałej kondycji finansowej / Stanisław Kluza; rozm. przepr. Marcin Piasecki, Katarzyna Pieniądz // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 236, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 04-05
54. PRAWDZIWA burza w bankach / Paweł Pietkun // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 43, s. 23-24
55. RZĄD lekceważy zagrożenie / Artur Śliwiński; rozm. przepr. Małgorzata Goss // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 241, s. 4-5

56. RZĄD wreszcie o kryzysie / Czesław Rychlewski // *T r y b u n a* (Wyd. 3). – 2008, nr 241, s. 1
57. RZEŻ polskich rekinów? : kto zyskuje, a kto traci na finansowej zawierusze / Dariusz Kos // *N a j w y ż s z y C z a s !*. – 2008, nr 43, s. X-XI
58. SKOK do roku 2005 : co zdrożeje? co będzie tańsze? / Tomasz Sommer // *N a j w y ż s z y C z a s !*. – 2008, nr 42, s. VII-VIII
59. SOLIDNY wzrost na giełdzie za dwa lata / Zbigniew Jakubas; rozm. przepr. Cezary Pytlos // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 258, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 08
60. SPECJALIZACJA BFG / Artur K. Kluczny // *G a z . B a n k .* – 2008, nr 40, s. 29-30
Bankowy Fundusz Gwarancyjny.
61. SZYBKIE decyzje w sprawie euro umocnią kurs złotego i polską gospodarkę / Rafał Antczak, Zbigniew Szczerbetka; rozm. przepr. Marcin Piasiecki; oprac. Paweł Rochowicz // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 253, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 08-09
62. USPOKAJANIE rynku potrwa wiele miesięcy / Leszek Czarnecki; rozm. przepr. Halina Kochalska // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 231, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 05
63. UTRATA zaufania drogo kosztuje / Stanisław Kluza; rozm. przepr. Elżbieta Glapiak // *R z e c z p o s p o l i t a (W3)*. – 2008, nr 216, s. B16
64. WALKA z kryzysem wymaga ochrony krajowego kapitału i wspierania firm / Mirosław Barszcz // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 237, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 06
65. WSZYSCY jesteśmy bankierami / Piotr Stasiak, Paweł Wrabec // *P o l i t y k a*. – 2008, nr 42, s. 46-48
66. WSZYSTKIE ręce na pokład, by nie dać się zarazie / Janusz Jankowiak // *R z e c z p o s p o l i t a (W3)*. – 2008, nr 264, s. B6-B7
67. WYKUPUJEMY cudze weksle / Leszek Czarnecki; rozm. przepr. Joanna Solska // *P o l i t y k a*. – 2008, nr 43, s. 16, 18
68. WYSOKI wzrost przesłaniał brak reform, przy spowolnieniu może to być barierą / Wojciech Kostrzewa; rozm. przepr. Radosław Omachel // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 43, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 06-07
69. ZDAŹYĆ przed kryzysem / Małgorzata Maria Skarbek // *G a z . B a n k .* – 2008, nr 12, s. 24-25

IV. Unia Europejska wobec kryzysu finansowego

1. AMERYKAŃSKA choroba w Europie / Jean Pisani-Ferry; rozm. przepr. Konrad Niklewicz // *G a z . W y b o r .* – 2008, nr 94, s. 40

Gospodarka europejska w obliczu światowego kryzysu.

2. BLASKI i cienie kryzysu ekonomicznego / Jan Maria Jackowski // *N a s z D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 252, s. 9-10
3. CORAZ szybsze spowolnienie / Marek Zuber; rozm. przepr. Maciej Pawlak // *G a z . P o l .* – 2008, nr 42, s. 27
4. DLACZEGO banki w Europie upadają / Andrzej Halesiak // *R z e c z - p o s p o l i t a* (W3). – 2008, nr 231, s. B10
5. EUROPA bardzo pilnie potrzebuje skutecznego planu ratunkowego / Wolfgang Munchau // *G a z . P r a w n a .* – 2008, nr 199, dod. *Financial Times*, s. B1
6. EUROPEJCZYCY ratują swoje banki / Rafał Woś // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 229, s. 14
7. FIRMY boją się o swoją przyszłość i gromadzą pieniądze / Richard Milne, Jeremy Grant // *G a z . P r a w n a .* – 2008, nr 204, dod. *Financial Times*, s. B1, B4
8. FIRMY w Europie zaczynają martwić się o stan gospodarki / Richard Milne, Francesco Guerra // *G a z . P r a w n a .* – 2008, nr 91, dod. *Financial Times*, s. C1
9. KRYZYS dotyczy rynków, nie Unii / Robert Cooper; rozm. przepr. Karolina Wigura // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 239, dod. *Europa* nr 41, s. 10
10. „KRYZYS” wodą na młyn eurolewicy? : wieści z Niemiec i UE / Tomasz Mysłek // *N a j w y ż s z y C z a s !*. – 2008, nr 44/45, s. XXXI-XXXIII
11. KRYZYSOWY szczyt Unii : zapasć dowiodła, że w Unii liczy się zdanie państw członkowskich, a nie Komisji Europejskiej / Jędrzej Bielecki // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 242, s. 14
12. KTO przepłynie / Piotr Cywiński // *W p r o s t .* – 2008, nr 42, s. 18-21
13. PAŃSTWA Unii Europejskiej muszą lepiej koordynować swą politykę antykryzysową / Marco Annunziata // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 236, dod. *The Wall Street Journal. Polska*, s. 08
14. PLAN potrzebny od zaraz / Jędrzej Bielecki // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 235, s. 14
15. PO PIERWSZE : więcej polityki / Slavoj Žižek // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 262, dod. *Europa* nr 45, s. 14
16. POLITYKA słodkich kłamstw / Jarosław Makowski // *R z e c z p o s p o l i t a* (W3). – 2008, nr 240, s. A16-A17
17. POŻYTKI z integracji / Jacek Kulawik // *G a z . B a n k .* – 2008, nr 41, s. 20-23
18. RECEPТА Unii na kryzys / Jędrzej Bielecki // *D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2008, nr 231, s. 13

19. RUSZA operacja ratunkowa / Jędrzej Bielecki // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 241, s. 12
20. RYNEK nieruchomości w Europie też jest narażony na kryzys / Daniel Gros. – (Akademia Światowej Gospodarki; cz. 41) // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 43, s. 7
21. STRACH może sprowadzić na świat katastrofę / Ignacy Morawski // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 260, s. B10
22. UE CHCE rewolucji na rynku finansowym / Błażej Dowgielski // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 262, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 01
23. UNIA Europejska nie jest słabym organizmem / Nicolas Veron; rozm. przepr. Anna Słojewska // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 237, s. A15
24. UNIA Europejska zgrzeszyła gospodarczą pychą / Simon Tilford; rozm. przepr. Anna Masłoń // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 236, s. 20
25. UNIA musi szybko przyjąć nowe regulacje rynku finansowego / Nikki Tait, Ralph Atkins, Jennifer Hughes // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 194, dod. *Financial Times*, s. C2
26. UNIA narodowych interesów / Bronisław Wildstein // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 244, s. A18-A19
27. W UŚCISKU inflacji : klasa średnia bez kasy / Victoria Burnett // *Forum*. – 2008, nr 27, s. 38-41
28. WIDMO krąży nad Europą : w Polsce i na świecie / Halina Bińczak // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 42, s. 16-17
29. WYJDZIEMY obronną ręką / Maciej Pawlak // *Gaz. Pol.* – 2008, nr 44, s. 26
30. ZA WASZĄ i naszą gospodarkę / Edward Lucas // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 255, s. 20

V. Wpływ kryzysu na wybrane kraje

A. Chiny

1. CHINY też chcą ożywić swoją gospodarkę / Andrew Batson // *Dziennikarz* (Wyd. 2). – 2008, nr 266, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 05
2. JAK trwoga, to do... Pekinu : przywódcy Azji i Europy o zwalczaniu kryzysu / Zygmunt Słomkowski // *Trybuna* (Wyd. 3). – 2008, nr 251, s. 6
3. PAŃSTWO Środka odporne na kryzys? / Bogusław Półtorak // *Nowe Życie Gosp.* – 2008, nr 19, s. 16

1. PRZYSTANEK Chiny / Ewa Cieślík // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 45, s. 25-30
2. SUKCES do reformy / Jacek Strzelecki // *Gaz. Bank.* – 2008, nr 45, s. 22-24

B. Islandia

1. GAME over, czyli witamy w Islandystanie / Dominika Pszczółkowska // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 243, s. 37
2. KRYZYS zawitał na Wyspę Gejzerów / Michał Potocki // *Dziennik (Wyd. 2).* – 2008, nr 237, s. 13
3. WIKING płacze pod bankiem / Iwona Trusewicz // *Rzeczpospolita (W3).* – 2008, nr 238, s. B9
4. WSKUTEK upadku banków całej Islandii grozi niewypłacalność / Kate Burgess, Tom Braithwaite, Sarah O'Connor // *Gaz. Prawna.* – 2008, nr 204, dod. Financial Times, s. B2
5. ZABAWKA w państwo : Islandia : kraj, który bankrutuje / Hubert Klimko-Dobrzaniecki // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 42, s. 17
6. ZAMROŻONE banki : Islandia / Olgierd Domino // *Najwyższy Czas!* – 2008, nr 42, s. XXX-XXXI

C. Rosja

1. KRYZYS trwa : Rosja / Antoni Mak // *Najwyższy Czas!* – 2008, nr 41, s. XXX
2. KRYZYS w Rosji / Anna Głąb // *Gaz. Pol.* – 2008, nr 39, s. 27
3. KRYZYSOWE szarpanie kasy : Rosja na skraju paniki / Anna Łabuszewska // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 43, s. 23
4. NOWA smuta Rosji / Grzegorz Ślubowski // *Wprost.* – 2008, nr 44, s. 108-110
5. POŻAR na rynkach finansowych najsilniej uderzył w Rosję / Justyna Prus // *Dziennik (Wyd. 2).* – 2008, nr 236, s. 15
6. ROSJA ratuje oligarchów, ale chętnie przejmuje ich firmy / Charles Clover // *Gaz. Prawna.* – 2008, nr 219, dod. Financial Times, s. B2
7. W MOSKWIE tapnęło / Antoni Mak // *Najwyższy Czas!* – 2008, nr 39, s. XXV-XXVI

D. Wielka Brytania

1. BRYTYJSKA recesja będzie łagodna / Martin Wolf // *Gaz. Prawna.* – 2008, nr 179, dod. Financial Times, s. D1

2. CZARNA godzina Mary Smith / Maciej Kuźmicz // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 233, s. 35
3. NIE odchodzi się samotnie : pępek finansowego świata / Enric Gonzales // *Forum.* – 2008, nr 36, s. 18-21
Londyńskie City.
4. WIELKĄ Brytanię czekają trudne czasy / Wolfgang Munchau // *Gaz. Prawna.* – 2008, nr 43, dod. Financial Times, s. B1

E. Węgry

1. EPIDEMIA jest blisko / Łukasz Wójcik // *Przekrój.* – 2008, nr 43, s. 30-32
2. GULASZ na kredyt / Miklos Sebök // *Polityka.* – 2008, nr 45, s. 98-99
3. RATUNEK dla panońskiej pumy / Jan Piaseczny // *Przeгляд.* – 2008, nr 46, s. 20-21
4. WĘGIERSKIE kłopoty z gospodarką / Andrzej Niewiadomski // *Rzeczpospolita (W3).* – 2008, nr 250, s. B11

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Aleksandr Sołżenicyn (1918-2008)

Aleksandr Isajewicz Sołżenicyn – ur. 11.12.1918 r. – zm. 3.08.2008 r. – rosyjski pisarz, myśliciel i publicysta, z wykształcenią fizyk. Urodził się w Kisłowodsku na Kaukazie (ZSRR) w rodzinie kozackich intelektualistów. Młodość spędził w Rostowie, gdzie studiował na uniwersytecie i ukończył wydział matematyczno-fizyczny. Uczył się także w Moskwie (od 1941) w Instytucie Filozofii, Literatury i Historii. Podczas II wojny światowej wcielono go do armii, dosłużył się stopnia kapitana artylerii. Za krytykę Józefa Stalina, dokonaną w korespondencji do przyjaciela, został aresztowany (1945), zdegradowany i skazany na 8 lat obozu. Początkowo pracował na budowach pod Moskwą, później skierowano go do więziennego instytutu w Semipałatyńsku. Zwolniony (1953) przebywał na zesłaniu w Kazachstanie (do 1956) a po zrehabilitowaniu osiedlił się w Riazaniu (1957). Tam podjął pracę nauczyciela matematyki i zaczął pisać. Sławę i powszechne uznanie w świecie zyskał opowiadaniem „Jeden dzień

Iwana Denisowicza” (1962), w którym opisywał życie więźnia w stalinowskim obozie pracy. Po „odwilży politycznej” przypadającej na rządy Nikity Chruszczowa (1956-1964), rozpoczął się okres nękania pisarza i zakaz publikacji w oficjalnym obiegu. W 1970 roku otrzymał Nagrodę Nobla, której nie mógł odebrać. Oskarżony o zdradę ZSRR, pozbawiony rosyjskiego obywatelstwa, został wydalony z kraju (1974) do Niemiec (RFN), skąd udał się do Szwajcarii, później do USA. Był rozczarowany liberalno-demokratyczną kulturą Zachodu i realizowaną koncepcją wolności, co znalazło wyraz w przemówieniu na Uniwersytecie Harwarda (1978). W 1994 roku powrócił triumfalnie do ojczyzny. Wkrótce uznano go za „dziwaka i reakcjonistę”. Źle oceniał wydarzenia w Rosji, ubolewał nad rozpadem ZSRR, przyjął nagrodę państwową (2007) z rąk prezydenta Władimira Putina, w przeszłości wysokiego funkcjonariusza KGB.

W twórczości ukazywał dzieje systemu więzień i obozów pracy powstałych po przejściu władzy przez bolszewików (1917), czyli zorganizowanej przemocy totalitarnego państwa. Fakty przeplatał wspomnieniami, spostrzeżeniami i wyznaniem ciemionych. Przedstawiając katorgę odkrywał możliwości ocalenia człowieczeństwa i wewnętrznej wolności szczególnie w oparciu o wiarę w Boga. Pisał też prace o charakterze historycznym. W publicystyce pozostawał krytyczny w stosunku do Zachodu i ukochanej Rosji. Miał poglądy chrześcijańskonarodowe. Propagował ideę narodowego państwa ponadpartyjnego i ponadparlamentarnego, opartego na zasadach prawosławia.

Napisał m.in.: „Jeden dzień Iwana Denisowicza” (1962); „Okruchy” (1964); „Krag pierwszy” (1968); „Oddział chorych na raka” (1968); „Archipelag GUŁag 1918-1956” 3 t. (1973-1975); „List do przywódców ZSRR” (1974); „Lenin w Zurychu” (1975); „Łbem o mur” (1975); „Zmierch odwagi” (1978); „Wpadło ziarno między żarna” (1998); „Rosja w zapaści” (1998).

a. Pozycje zwarte

1. ALEKSANDER Sołżenicyn / Stanisław Poręba. – Katowice : Śląsk, 1992. – 93 s. – (Sylwetki Pisarzy XX Wieku)
2. ALEKSANDER Sołżenicyn i Polska / pod red. Jerzego Litwinowa ; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Instytut Filologii Rosyjskiej. Instytut Historii. – Poznań : UAM, 1997. – 173 s.
3. ALEKSANDER Sołżenicyn – pisarz i publicysta / Lucjan Suchanek. – Kraków : Uniwersytet Jagielloński, 1994. – 147 s. – (Literatura Rosyjska – Emigracja – Tamizdat – Samizdat; 2)
4. LEKCJA Aleksandra Sołżenicyna / Jędrzej Boruta [pseud.]. – Warszawa : Unia, 1985. – 17 s.

5. SOŁŻENICYN / Jan Trochimiak. – Warszawa; Lublin : Katolicka Agencja Narodowa, 1994. – 20 s.
6. SOŁŻENICYN – realia i mistyfikacje / Natalia Rieszetowska. – Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1977. – 256 s.

b. Artykuły

1. ALEKSANDER Sołżenicyn : mit proroka / Krzysztof Masłoń // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 182, s. A16-A17
2. ALEKSANDER Sołżenicyn : niezłomność / Lucjan Strzyga // *Polska Głos Wielkop.* – 2008, nr 256, s. 30
3. ALEKSANDER Sołżenicyn, sumienie Rosji / Krzysztof Masłoń // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 181, s. A16-A17
4. AUTORYTET i autokrata / Aleksander Sołżenicyn; oprac. Wojciech Grzelak // *Najwyższy Czas!*. – 2007, nr 33/34, s. LI-LIII
Fragment wywiadu zamieszczonego w „Der Spiegel” 12.06.2007.
5. DOSTOJEWSKI naszych czasów / Mariusz Grabowski // *Polska Głos Wielkop.* – 2008, nr 182, s. 29
6. DZIEJE pisane krwią : sumienie Rosji / Aleksander Sołżenicyn; rozm. przepr. Christian Neef, Matthias Schepp // *Forum.* – 2007, nr 32/33, s. 4-8, 10
7. GIGANT w obłokach / Władimir Bukowski; rozm. przepr. Antoni Zambrowski // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 33/34, s. XV
8. JEDEN z 15 milionów / Bukowski Władimir; rozm. przepr. Tatiana Serwetnyk // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 186, s. A18
9. NIE można było przeczytać / Norman Davies; rozm. przepr. Krzysztof Masłoń // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 186, s. A18-A19
10. ODSZEDŁ świadek / Waclaw Radziwinowicz // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 182, s. 12-13
11. POLAK z Archipelagu : pożegnanie Sołżenicyna / Aleksandra Klich, Józef Krzyk // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 32, s. 20-21
12. PROROK z nieludzkiej ziemi / Grzegorz Przebinda // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 32, s. 19
13. PRZECIWNIK totalitaryzmu komunistycznego / Anna Rażny; rozm. przepr. Piotr Czartoryski-Sziler // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 182, s. 9
14. ROSJA Sołżenicyna, Rosja Putina / Michał Soska // *Mysł Polska.* – 2007, nr 46, s. 17
15. SOŁŻENICYN, czyli dwie dusze Rosji / Adam Krzemiński // *Polityka.* – 2008, nr 33, s. 60-62

16. SOŁŻENICYN – dusza na wygnaniu / Joseph Pearce; rozm. przepr. Anna Masłoń // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 184, s. 17
17. SOŁŻENICYN – gigant XX wieku / Adam Michnik // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 182, s. 2
18. SOŁŻENICYN mówi prawdę o Stalinie / Marcin Wojciechowski // *Gaz. Wybor.* – 2006, nr 87, s. 16
19. SOŁŻENICYN: wielki pisarz i konsekwentny reakcjonista / Cezary Michalski // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 186, s. 24-25
20. SOŁŻENICYN wstrząsnął francuską lewicą / Magdalena Miecznicka // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 186, s. 26
21. SUMIENIE Rosji nie żyje : Aleksander Solżenicyn (1918-2008) / Michał Soska // *Myśl Polska*. – 2008, nr 33/34, s. 20
22. ŚWIECKI patriarcha / Jerzy A. Rzewuski // *Wprost*. – 2008, nr 33, s. 70-73
23. WYCIERAŁ czerwień z mapy świata / Piotr Lisiewicz // *Gaz. Polska*. – 2008, nr 32, s. 11
24. ZDAŹYŁ powiedzieć wszystko / Natalia Gorbaniewska // *Newsweek Polska*. – 2008, nr 33, s. 90-91

William Wharton
(1925-2008)

William Wharton – ur. 7.11.1925 r. – zm. 29.10.2008 r. – prozaik amerykański, malarz, psycholog. Jego prawdziwe nazwisko brzmi Albert du Aime. Urodził się i wychował w USA w robotniczej rodzinie emigrantów francuskich, przybyłych do Ameryki w XVIII w. Miał dziewiętnaście lat, kiedy uczestniczył w walkach w Europie, został trzykrotnie ciężko ranny, przeszedł operację plastyczną. Studiował w Los Angeles, tam ukończył studia malarskie oraz psychologiczne. W 1960 obronił doktorat na temat psychologii percepcji wzrokowej, następnie wyjechał z rodziną do Europy. Mieszkał we Francji, Niemczech, Hiszpanii, ostatecznie zatrzymał się pod Paryżem, w domu na barce zacumowanej na Sekwanie.

Wharton uważał się przede wszystkim za malarza. Długo się też z tego zawodu utrzymywał. Wystawiał swoje obrazy w USA i Europie (w Polsce miał wystawę w 1995 r.). Powieści zaczął pisać w l. 50., traktując zajęcie jako oczyszczenie po przeżyciach wojennych. Prace czytali jedynie jego znajomi.

Dopiero później, mając 54 lata, namówiony przez nich zdecydował się wydać „Ptaśka” (1979), opowieść o chorym psychicznie młodym chłopcu, który marzył o tym, by być ptakiem. „Ptasiek” został uznany m.in. za debiut roku, Dzięki ekranizacji książki przez Allana Parkera w 1984 r. (film został nagrodzony w Cannes), pisarz zyskał międzynarodowy rozgłos. Oprócz „Ptaśka” nakręcono „Tatę” w 1989 r. oraz „W księżycowa jasną noc”, która pojawiła się w 1992 r.

W „Ptaśku” jak i w wielu innych swoich powieściach pisarz wykorzystuje wątki autobiograficzne: Tato (1981), W księżycową jasną noc (1982) Werniks (1984), Stado (1985), Wieści (1987), Franky Furbo (1989), Spóźnieni kochankowie (1991). Tragiczną śmierć córki ujął w powieści „Niezawinione śmierci” (1994). Córka, zięć i dwoje wnucząt zginęło w karambolu na autostradzie, powstałego wskutek zadymienia, spowodowanego wypalaniem pól. Później Whar-ton postanowił walczyć przeciwko temu procederowi. O jego życiu mówi również dokumentalna opowieść „Dom na Sekwanie” (1996), oraz wspomnieniowe obrazy z czasów wojny w „Szrapnel” (1999).

Do końca życia próbował uporać się z przeżyciami wojennymi. Być może dlatego jego książki są optymistyczne a bohaterowie to zwykli wrażliwi ludzie, starający się zapanować nad własnym życiem. Pisał stosunkowo prostym językiem, ale nie opowiadał o prostych sprawach, jak np. o niełatwych związkach uczuciowych między rodzicami i dziećmi, śmierci, chorobie, odwołując się przy tym do swoich doświadczeń i emocji. Wyrażał w nich swoje poglądy, swój świat.

Był bardziej znany w Polsce niż w Stanach Zjednoczonych czy Francji. Jego książki w kraju, w którym dokonywały się przemiany ustrojowe, działały kojąco. Do niczego nie przekonywały, nie było w nich nakazów, bohaterowie sami decydowali o swoim życiu.

W Polsce wydano wszystkie jego prace. Opublikował m.in. „Historie rodzinne” (1998), „Al”, (1999), „Opowieści z Moulin Du Bruit” (1999), „Tam, gdzie spotykają się wszystkie światy” (2000), „Niedobre miejsce” (2001), „Nigdy, nigdy mnie nie złapiecie” (2001), „Nie ustawaj w biegu” (2002), „Rubio” (2003) oraz jeden album prezentujący twórczość malarską (1999).

a. Pozycje zwarte

1. BERT : szkic do portretu Williama Whartona / Krzysztof Fordoński. – Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 2004. – 138 s.
Bibliografia s. 133-138.
2. KIM jest William Wharton / Joanna Podolska. – Poznań : Zysk i S-ka, 1996. – 191 s., 16 s. tabl.

3. LITERATURA i Kultura Popularna / pod. red. Tadeusza Żabskiego. – Wrocław : Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2005. – 203 s. – (Acta Universitatis Wratislaviensis ; 12)
4. NOTATNIK amerykański / Zbigniew Bieńkowski. – Warszawa : Lud. Spółdz. Wydaw., 1983. – 456 s.
5. RZECZYWISTOŚĆ jako zwątpienie w literaturze i w literaturoznawstwie / Stefan Szymutko. – Katowice : Wydaw. Uniwersytetu Śląskiego, 1998. – 193 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ; nr 1758)
6. SZKICE o prozie amerykańskiej : materiały pomocnicze dla studentów kierunków filologicznych / red. nauk. Lucyna Aleksandrowicz-Pędich. – Białystok : Wydaw. Uniwersytetu w Białymstoku, 2000. – 107 s.
7. WILLIAM Wharton / wybór prac Grażyna Szponder ; tł. Krzysztof Fordoński. – Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 1998. – 143 s.

b. Artykuły

1. EFEKT Whartona / Jerzy A. Rzewuski // *Wprost*. – 2008, nr 48, s. 132-135
2. GWIAZDA „Wharton” / Bogumiła Kaniewska // *Czas Kult.* – 1995, nr 4, s. 74-77
3. HOROSKOPY to dziecinada / William Wharton ; rozm. przepr. Piotr Kitrasiewicz // *Mag. Lit.* – 2000, nr 6/7, s. 9
4. JESTEM jaki jestem / William Wharton ; rozm. przepr. Stefan Szymutko // *Opcje*. – 1996, nr 2, s. 11-13
5. JESTEM obcy, tak jak kosmita / William Wharton ; rozm. przepr. Mariola Staśkiewicz, Rafał Zimny // *Literatura*. – 1997, nr 7/8, s. 4-5
6. JESTEM szczęśliwym człowiekiem i to widać / William Wharton ; rozm. przepr. Tomasz Jastrun // *Czas Kult.* – 1995, nr 4, s. 72-77
7. MARZYCIEL : William Wharton (1925-2008) / Andrzej Rostocki // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 45, s. 35
8. NADZIEJA nazywa się Wharton / Stefan Szymutko // *Res Pub. Nowa*. – 1995, nr 11, s. 44-47
9. PISAŁ o miłości i wojnie / Bartosz Marzec // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2008, nr 256, s. A30
10. POWODY do życia / William Wharton ; rozm. przepr. Adam Chmielewski // *Odra*. – 1997, nr 2, s. 75-81
11. PRZEPIS na świat według Williama Whartona / Bogumiła Kaniewska // *Polonistyka*. – 1996, nr 1, s. 12-17
12. SPOTKANIE z Whartonem na lekcjach języka polskiego / Anna Skoczek // *Nowa Polska*. – 1999, nr 2, s. 38-41

13. SZYMBORSKA, Awierincew i Wharton, czyli poznańskie wizyty literackie / Piotr Kępiński // *Czas Kult.* – 1996, nr 1, s. 78-79
14. WHARTON i Carroll : zagadki popularności / Tomasz Szponder // *Mag. Lit.* – 1999, nr 5, s. 57-58
15. WHARTON, spóźniony bitnik / Wojciech Orliński // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 256, s. 23
16. WILLIAM Wharton nie żyje / Staefan Drajewski // *Polska Głos Wielkop.* – 2008, nr 256, s. 45
17. WŚRÓD endemitów i brzuchomówców : wieszczowie z importu / Jerzy Jarniewicz // *Tyg. Powsz.* – 1996, nr 35, s. 9
Fenomen popularności m.in. W. Whartona.
18. ZNUDZENI Whartonem? : autor „Ptaśka” w Poznaniu / Elżbieta Podolska // *Expr. Pozn.* – 1999, nr 125, s. 3

III. MATERIAŁY METODYCZNE

POCZTÓWKA Z MOJEGO MIASTA scenariusz zabaw i konkursów z okazji obchodów „Dni Miasta”

Projekt powstał w trakcie kursu „Bibliotekarz animatorem działań kulturalno-edukacyjnych w regionie” realizowanego przez Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej Biblioteki Narodowej. Kurs zorganizowano w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury” w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu w listopadzie 2008 roku

Opracowały:

Danuta Domina – WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze Filia nr 2
Małgorzata Świrgał – WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze Filia nr 1
Justyna Daniel – BPMiG Jarocin, Filia nr 1 „pod Ratuszem”

przy współpracy:

Janki Jezierskiej – BPMiG Swarzędz
Anny Zamiary – BPMiG w Lesznie

do druku przygotowała:

Justyna Daniel

1. CELE

- pogłębianie wiedzy o mieście i regionie i promocja biblioteki jako ośrodka wiedzy regionalnej;
- rozwijanie poczucia tożsamości regionalnej, budowanie tożsamości „małej ojczyzny” poprzez atrakcyjne formy zabawy;
- nauka orientacji w terenie;
- nauka zdrowej rywalizacji;

2. UCZESTNICZY

- dzieci i młodzież ze szkół podstawowych i gimnazjalnych (30-50 osób)

3. ORGANIZATORZY

- biblioteka,
- muzeum regionalne,
- straż miejska lub policja,
- patronat Urzędu Miasta

4. CZAS I MIEJSCE

- termin dostosowany do obchodów Dni Miasta,
- miejsce – biblioteka, filie biblioteczne, teren miasta;
- przedsięwzięcie przewidziane do realizacji w ciągu 2 miesięcy;

5. AKCJA PROMOCYJNA

- plakaty, ulotki, ogłoszenia na stronach internetowych biblioteki, muzeum, urzędu;
- informacja podawana przez media, osobisty kontakt ze szkołami – ok. 3 tygodni;
- zorganizowanie i przeprowadzenie zajęć warsztatowych – 4 spotkania;
- sporządzenie bibliografii – 2 tygodnie;
- przygotowanie pytań do konkursu wiedzy oraz zadań i trasy podchodów miejskich – 2 tygodnie;
- impreza główna – przez 3 dni (po ok. 4-6 godzin).

6. KOSZTY (są szacunkowe i liczone na duże miasto)

- promocja – 400 zł
- materiały plastyczne – 100 zł
- honoraria dla prowadzących warsztaty – 400 zł
- nagrody – 1000 zł
- poczęstunek – 150 zł

Razem – 2050 zł

7. WYDARZENIA:

Dzień pierwszy

„Malujemy razem: subiektywny plan miasta według najmłodszych”

- zajęcia plastyczne dla uczniów kl. I-III szkoły podstawowej polegające na wspólnym malowaniu planu dzielnicy, w której znajduje się biblioteka
- plan powstaje na arkuszu papieru pakowego, na którym wcześniej odtworzono zarys ulic. Dzieci malują znane sobie obiekty – domy, sklepy, szkołę, park, drzewa, ławki itp. (może być droga do szkoły, własny dom i podwórko)
- używa się różnych technik, preferowane kredki, mazaki, wydzieranki
- zajęcia odbywają się w bibliotece głównej i jej filiach, dzieci mogą malować z rodzeństwem lub z rodzicami
- czas trwania zabawy – cały jeden dzień.

Następnego dnia łączy się namalowane plany dzielnic – zbieramy wszystkie fragmenty planu z filii, tworząc jedną dużą mapę miasta. Wspólne dzieło zostaje zaprezentowane w salonie wystawowym biblioteki głównej. Publiczność stanowią autorzy, ich koledzy z klasy, rodzeństwo, rodzice oraz czytelnicy odwiedzający bibliotekę.

Wszyscy twórcy mapy otrzymują nagrody książkowe.

Dzień drugi

„Oni są stąd – śladami naszych przodków” – konkurs wiedzy o mieście

Pierwsza część realizacji zadania to:

- przygotowanie przez bibliotekarzy zalecanej bibliografii
- zajęcia warsztatowe przeprowadzone na 2-3 tygodnie przed konkursem.

W czasie spotkań uczestnicy będą mieli możliwość poznać historię swojego miasta i spojrzeć na nie oczami regionalistów, historyków i miłośników, którzy przeprowadzą warsztaty.

Warsztaty, oprócz sporządzonych przez bibliotekarzy bibliografii, będą stanowić pomoc źródłową w przygotowaniu do konkursu.

PRZEBIEG KONKURSU:

- konkurs wiedzy o mieście dla uczniów z klas IV-VI szkół podstawowych
- szkoły zgłaszają 3-osobowe drużyny (np. po 1 osobie z kl. IV, V i VI), które będą odpowiadać na serię pytań (np. 5)
- do każdej drużyny można dodatkowo zaprosić radnego, który będzie tzw. „kołem ratunkowym” drużyny, ustalamy reguły korzystania z pomocy
- odpowiedzi konkursowe oceniać będzie powołane jury (regionaliści, nauczyciele)
- rozstrzygnięcie konkursu i wręczenie nagród
- mały poczęstunek.

Dzień trzeci

„Miejskie podchody” – zabawa plenerowa dla uczniów gimnazjów, tradycyjne podchody w dwóch grupach z opiekunami + PRZYSTANKI-ZADANIA

Uwaga!

Pamiętać o zgłoszeniu imprezy odpowiednim służbom miejskim.

PRZYGOTOWANIE:

- w dzień imprezy, przed zbiórką uczestników – czyli wcześniej rano, oznaczamy trasy kolorami odpowiadającymi barwom drużyn (mogą to być barwy z herbu lub flagi miasta); długość trasy, ilość PRZYSTANKÓW-

ZADAŃ, liczbę sędziów – ustalamy według uznania. Trasę wyznaczamy chodnikami, ustalamy ją z regionalistami, Urzędem Miasta i odpowiednimi służbami miejskimi. Najlepiej oznaczyć ją wcześniej rano w dzień PODCHODÓW MIEJSKICH.

REALIZACJA:

- zbiórka przed budynkiem biblioteki, utworzenie dwóch drużyn. (Więcej nie radzimy – może zrobić się bałagan i nie mamy tylu ludzi). W składzie każdej drużyny muszą być opiekunowie, np. nauczyciele, regionaliści, bibliotekarze. Oznaczamy drużyny wybranymi barwami – mogą to być czapeczki, koszulki, itp.
- na trasie podchodów drużyny znajdują PRZYSTANKI-ZADANIA. W punkcie „Przystanek-Zadanie” na grupę oczekuje sędzia (nauczyciel lub bibliotekarz), który przekazuje kopertę z zadaniem i ocenia jego wykonanie; wskazane jest, aby sędzia był odpowiednio oznaczony i był widoczny (np. ubrany w koszulkę w kolorze trasy z napisem PRZYSTANEK-ZADANIE lub miał identyfikator z takim napisem itp.).
Za poprawne wykonanie zadania drużyna może otrzymać dodatkowe punkty lub przejść jakiś odcinek trasy na skróty, zyskując w ten sposób na czasie. Gdy odpowiedź będzie nieprawidłowa, drużyna otrzymuje punkty karne np. okrążyć dwa razy pomnik lub obiekt, przy którym jest PRZYSTANEK-ZADANIE
- wygrywa ta drużyna, która swoją trasę pokona najszybciej i stawi się w punkcie META (na metę wyznaczamy charakterystyczną budowlę, np. ratusz)
- ZAKOŃCZENIE ogłoszenie wyników, wręczenie nagród i dyplomów oraz podziękowania.

Uwaga!

Na trasie warto zorganizować STREFĘ BUFETU (napoje, drożdżówka lub kanapka).

PROPOZYCJE ZADAŃ

- a) pytania dotyczące historii miasta, znanych mieszkańców miasta, patronów ulic
- b) pocięte na puzzle zdjęcia budynków, które trzeba ułożyć w całość i odgadnąć, co to jest
- c) zadania ruchowe, np. cała drużyna musi utworzyć koło i zaśpiewać piosenkę.

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

ATLAS architektury Poznania / pod red. Janusza Pazdera; fot. Piotr Chojnacki. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2008. – 368 s., [27] s. tabl. : fot., mapy

Historia i opis obiektów, m.in. fortyfikacji i zabytków. Ponadto obszerna bibliografia publikacji na temat architektury Poznania.

BRODNICA : [informator] / Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości, Urząd Gminy w Brodnicy; projekt i fot. Mariusz Dziuba. – [B.m., b.r.]. – [8] s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim

CIEŹKA Barbara, GRAJEK Marek

Maksymilian Ciężki 1898-1951 / il. Jarosław Kałużyński. – Szamotuły: Fundacja Kultury „Zamek Górków”, 2008. – 47 s. : fot., portr.

Powstaniec wielkopolski z Szamotuł, oficer Wojska Polskiego związany z operacją „Enigma” w okresie międzywojennym.

CZARNECKI Władysław

Wspomnienia architekta. T. 3, 1939-1983 / wybór i oprac. Hanna Grzeszczuk-Brendel, Grażyna Kodym-Kozaczko. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2008. – 277 s. : il., portr.

Trzeci tom wspomnień poznańskiego architekta zawiera m.in. dwie prace na temat jego wizji miasta i działalności w dziedzinie architektury.

DĄBROWSKI Szymon

Wincenty Wierzejewski : działaj, twórz i nie bój się życia. – Poznań: Wydaw. „Media-Expo”, 2008. – 176 s. : fot., portr. – (Niezapomniani, Nadzwyczajni, Niepospolici)

Biografia działacza harcerskiego związanego z Poznaniem, komendanta Polskiej Organizacji Wojskowej byłego zaboru pruskiego, współorganizatora Powstania Wielkopolskiego (1889-1972).

DOKONANIA regionalnego ruchu naukowego w Polsce : w dwudziestolecie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk : materiały Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Kalisz, 16-17 listopada 2007 / pod red. Danuty Wańki. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2008. – 246 s. : fot., il., portr.

Historia i działalność regionalnych towarzystw naukowych. Dot. m.in. Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego w Kaliszu oraz Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu.

DOLSK : [informator] / Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości, Urząd Miasta i Gminy w Dolsku; projekt i fot. Mariusz Dziuba. – [B.m., b.r.]. – [8] s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim

DOTKNIĘCIE czasu : listy Asnykowców : XVI Zjazd Wychowanków Gimnazjum i Liceum im. Adama Asnyka w Kaliszu, 19-20-21 września 2008 roku / red. i wybór listów Adam Borowiak; biogramy Adam Borowiak, Aleksander Pakentreger; fot. Jerzy Bałwas [i in.]. – Kalisz: Stowarzyszenie Wychowanków Gimnazjum i Liceum im. Adama Asnyka w Kaliszu, 2008. – 220 s. : fot., il., portr.

Biogramy autorów i wybór listów absolwentów Gimnazjum i Liceum im. Adama Asnyka w Kaliszu.

DROZD Renata, DROZD Andrzej

Rurzyca : [album]. – Piła: Oficyna Reklamowo-Edytorska „Draco-Art”, [2008]. – 103 s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim

Przyroda rezerwatów i jezior doliny Rurzycy na kolorowych fotografiach.

DWORECKI Zbigniew

Poznańskie i Piłsudski. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2008. – 356 s. – (Wielkopolska. Historia. Społeczeństwo. Kultura; 24)

Poglądy i działalność Józefa Piłsudskiego wobec Wielkopolski i Wielkopolan oraz postawy Wielkopolan wobec marszałka. Dot. m.in. Powstania Wielkopolskiego.

FRANCISZKANIE kalisy w ciągu wieków 1257-2007 / pod red. Stanisława Celestyna Napiórkowskiego i Gerarda Kucharskiego. – Kalisz: Edytor, 2008. – 368 s. : il.

Duchowość, historia, kultura i architektura kościoła i klasztoru w Kaliszu.

GMINA Koźminek : [informator] / Urząd Gminy Koźminek. – [B.m.]: Agencja Artystyczno-Reklamowa „Novim”, 2008. – [16] s. : fot., il.

GMINA Mosina : [informator] / red. Marlena Chmielewska, Karolina Adamczyk, Sławomir Erkiert. – Mosina; Poznań: Wydaw. Forum Sp. z o.o., 2007/2008. – [28] s. : fot., il., portr.

HEJ za broń powstańcy! : pieśni powstania wielkopolskiego 1918/1919 / Chór Męski Arion, Capella Zamku Rydzyskiego; red. Janusz Pazder; oprac. graf. Ewa Hejnowicz. – Poznań: Centrum Kultury Zamek, [2008]. – [24] s. + płyta CD

Zawiera m.in. teksty pieśni oraz informacje o okolicznościach ich powstania.

JEZIORO Lednica : historia i współczesne funkcjonowanie ekosystemu wodnego / pod red. Lubomiry Burchardt. – Poznań: Wydaw. Kwartet, 2008. – 225 s. : fot., pl.

Starannie wydany album na temat flory i fauny jeziora Lednica.

JUTROSIN : miasto i gmina : [informator] / oprac. Krystyna Konieczna. – Jutrosin: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, 2008. – [28] s. : fot., il., portr.

KALINOWSKI Sławomir, ŁUCZKA-BAKUŁA Władysława

Ubóstwo ludności wiejskiej województwa wielkopolskiego / red. Maria Moczko. – Poznań: Wydaw. Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, 2007. – 187 s. : tab., wyk.

Publikacja z zakresu polityki społecznej zawiera wyniki badań na temat uwarunkowań ubóstwa i wykluczenia społecznego ludności wiejskiej województwa wielkopolskiego.

KATALOG wystaw / Instytut Pamięci Narodowej; oprac. Anna Piekarska, Paweł Rokicki, Agnieszka Rudzińska; red. Anna Piekarska, Małgorzata Strasz. – Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu, 2007. – 349 s. : fot., il., portr.

Album zawiera m.in. informacje o 11. wystawach przygotowanych przez Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu.

KĘSZKA Sławomir

Dzieje Parafii Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Chełmcach [pow. Kalisz]. – Kalisz: Edytor, 2008. – 153 s. : fot. – (Książnica Diecezji Kaliskiej; nr 1)

Historia najstarszej wsi i parafii w powiecie kaliskim.

KĘSZKA Sławomir

Życie i dzieło ks. prałata Wacława Blizińskiego 1870-1944. – Kalisz: Edytor, 2008. – 362 s. : fot., il.

Ksiądz i działacz społeczny z Liskowa, pow. Kalisz.

KOTLARSKI Edmund

Wędrówki po niezwyklej historii Kębłowa [pow. Wolsztyn] : genealogia rodziny Kotlarskich. – Wolsztyn: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Wolsztyn im. Stanisława Platara, 2008. – 160 s. : fot., il., portr. – (Ocalić od Zapomnienia)

Historia rodziny na tle dziejów miejscowości. Wśród materiałów ilustracyjnych tablice genealogiczne rodu oraz wybór fotografii i dokumentów.

KSIĄŻ Wlkp. : [informator] / Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości, Urząd Miejski w Książu Wlkp.; projekt i fot. Mariusz Dziuba. – [B.m., b.r.]. – [8] s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim

MIAŁKOWSKI Andrzej

Ofiary i zabójcy : październik 1939 / red. Janusz Tomyślak. – Krobia: Fundacja „Sąsiedzi Sąsiadom”, 2008. – 79 s. : fot., il., portr.

Działalność Einsatzgruppen Ericha Naumanna i Einsatzkommando Franza Sommera. Sądy doraźne i egzekucje w Krobi, Poniecu, Kórniku, Książu Wlkp, Środzie Wlkp., Śremie i Gostyniu. Głównie okoliczności rozstrzelania 15. mieszkańców gminy Krobia 21 października 1939 r.

MIASTO Luboń : [informator] / red. Agnieszka Begier, Sławomir Erkiert, Magdalena Folda. – Luboń; Poznań: Wydaw. Forum, 2008. – 28 s. : fot., il., portr.

MIKA Andrzej

Puszczykowskie ścieżki Arkadego Fiedlera : zielony szlak turystyczny. – Poznań: Sorus SC Wydaw. i Drukarnia, 2008. – 33 s., [4] s. tabl. : fot., portr.

Trasa turystyczna po Puszczykowie, pow. Poznań i okolicach zainspirowana wspomnieniami pisarza. M.in. fragmenty książki „Mój ojciec i dęby”.

MRUGALSKA-BANASZAK Magdalena

Śledztwo w sprawie króla smalcu : życie codzienne rodziny Jezierskich na początku XX wieku w Poznaniu / red. Małgorzata Waller, Maria Jankowska. – Poznań: Wydaw. Świętego Wojciecha, 2008. – 167 s. : fot., il., portr.

Historia rodziny kupieckiej na tle dziejów miasta.

NOWAK Tadeusz H.

Wspominki i kpinki. – Poznań: Wydaw. Kwartet, 2008. – 150 s. : portr.

Wspomnienia poznańskiego literata, satyryka i dziennikarza (1918-1983).

OLSZEWSKI Wiesław

Cmentarze na stokach Poznańskiej Cytadeli; fot. Konstancja Pleskaczyńska, Adam Pleskaczyński; red. Anna Rąbalska; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2008. – 596 s. : fot., il., portr.

Obszerna publikacja poświęcona historii i inwentaryzacji cmentarzy. Wśród miejsc pochówku kwatery powstańców wielkopolskich i bohaterów Poznańskiego Czerwca oraz żołnierzy brytyjskich, francuskich i radzieckich. Ponadto indeks nazwisk oraz wybór fotografii i dokumentów.

PAŃSTWOWA Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie w latach 1998-2007 / oprac. Ewa Kapyszewska, Artur Zimny. – Konin: Wydaw. PWSZ w Koninie, 2007. – 128 s. : fot., portr., wykr.

Omówienie działalności poszczególnych instytutów i organizacji studenckich oraz zestawienie pozycji wydanych przez Wydawnictwo PWSZ w wymienionych latach.

POCZET wójtów, burmistrzów, prezydentów i starostów Wielkopolski 2006-2010 / oprac. i red. Edmund Wolski. – Piła: Wydaw. Media Edmund Wolski, 2007. – 223 s. : fot.

Biogramy samorządowców wybranych na kadencję 2006-2010 w układzie według powiatów.

POWIAT krotoszyński : z tradycji w przyszłość / Starostwo Powiatowe w Krotoszynie. Wydział Edukacji, Kultury i Promocji; fot. Marcin Pawlik, Elżbieta Poczta, Marzena Wiśniewska; oprac. graf. Maciej Charczuk, Dorota Mazur. – Bydgoszcz: Wydaw. Signum, 2008. – 64 s. : fot.

POWIAT poznański : przyroda – krajobraz – architektura – historia – muzea : [informator] / fot. A. Bednarek [i in.]. – Poznań: Starostwo Powiatowe w Poznaniu, [b.r.]. – 23 s. : fot.

POWIAT wągrowiecki : [informator] / Starostwo Powiatowe w Wągrowcu; oprac. graf. Eliza Budzyńska. – [B.m.]: ZPW M-Druk Janusz Muszyński, [b.r.]. – 24 s. : fot., mapa

Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim

POWSTANIE Wielkopolskie 1918/1919 : bibliografia za lata 1988-2008 : (wybór) / Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu; red. Beata Nowak. – Poznań: WBPiCAK, 2008. – 217 s.

Zestawienie zawiera materiały bibliografii za lata 1988-2004 wydanej w 2004 roku oraz uzupełnienia za lata 2004-2008.

POZNAŃ : miasto warte poznania : [informator] / tekst Marta Stawińska; fot. A. Ciereszko [i in.]; Urząd Miasta Poznania. Biuro Kształtowania Relacji Społecznych. – [Wyd. 3]. – Poznań, 2008. – [16] s. : fot.

POZNAŃ i okolice / Andrzej Kaleniewicz [i in.]; aktualizacja Katarzyna Firlej, Sławomir Adamczak. – Bielsko-Biała: Wydaw. Pascal sp. z o.o., 2008. – 359 s., [14] s. tabl. : fot., mapa, pl. – (Przewodnik Pascala)

Aktualna edycja przewodnika turystycznego.

POZNAŃ i Wielkopolska na weekend / aktualizacja Katarzyna Firlej, Sławomir Adamczak; red. Barbara Bigaj; mapy Mateusz Rogowski. – Bielsko-Biała: Wydaw. Pascal, 2008. – 224 s. : fot., pl., mapy. – (Przewodnik na Weekend)

Zaktualizowane wydanie popularnego przewodnika wydawnictwa „Pascal”. Poprzednia edycja pt. „Wielkopolska na weekend” (2006).

PRZEMĘT : Kraina Kwitnącej Konwalii : [informator]. – Przemęt: Urząd Gminy Przemęt, [2008]. – Teka, [9] z.

[1], Gmina Przemęt. – Składanka : fot.

[2], Przyroda. – Składanka : fot.

[3], Zabytki. – Składanka : fot.

[4], Agroturystyka. – Składanka : fot.

[5], Szlaki rowerowe. – Składanka : fot.

[6], Szlaki konne. – Składanka : fot.

[7], Szlaki piesze. – Składanka : fot.

[8], Szlaki kajakowe. – Składanka : fot.

[9], Szlak cysterski. – Składanka : fot.

REZLER Marek

Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 : spojrzenie po 90 latach. – Poznań: Dom Wydaw. „Rebis” Sp. z o.o., 2008. – 31 s. : il.

„Spontaniczna walka” – rozdział trzeci publikacji przygotowanej z okazji 90. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego.

SPÓŁDZIELNIA Mieszkaniowa „Osiedle Młodych” w Poznaniu : 1958-2008 / tekst Małgorzata Marcinkowska [i in.]; fot. Jerzy Raube, Iwona Ossowska. – Poznań: PHU „Rataje” Sp. z o.o., 2008. – 58 s. : fot.

Kalendarium działalności i obszerny wybór fotografii. Zawiera m.in. wykazy prezesów zarządu, składy rad nadzorczych i prezydiów rad osiedli oraz omówienie działalności kulturalnej i społeczno-oświatowej.

STATYSTYCZNA karta historii Poznania / pod red. Kazimierza Kruszki. – Poznań: Urząd Statystyczny w Poznaniu, 2008. – 257 s. : portr., tab.

Dzieje Poznania w statystyce w latach 1800-2006. M.in. biogramy zasłużonych statystyków związanych z Poznaniem i Wielkopolską.

SZLAK kościołów drewnianych wokół Puszczy Zielonka : [informator]. –

Murowana Goślina: Związek Międzygminny „Puszcza Zielonka”, [b.r.]. – Teka

[1], Długa Goślina : kościół p.w. św. Marii Magdaleny. – Składanka : fot.

[2], Jabłkowo : kościół św. Michała Archanioła. – Składanka : fot.

[3], Kicin : kościół św. Józefa. – Składanka : fot.

[4], Kiszkowo : kościół św. Jana Chrzciciela. – Składanka : fot.

[5], Łągiewniki Kościelne : kościół Bożego Ciała. – Składanka : fot.

[6], Raczkowo : kościół Wszystkich Świętych. – Składanka : fot.

[7], Rejowiec : kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa. – Składanka : fot.

[8], Skoki : kościół św. Mikołaja. – Składanka : fot.

[9], Sławno : kaplica cmentarna św. Rozalii. – Składanka : fot.

[10], Uzarzewo : kościół św. Michała Archanioła. – Składanka : fot.

[11], Węglewo : kościół św. Katarzyny Sanktuarium Pani z Wyspy. – Składanka : fot.

[12], Wierzenica : kościół p.w. św. Mikołaja. – Składanka : fot.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską. Teksty także w jęz. angielskim i niemieckim

SZTUKA. Pamięć. Miejsce : [informator] / Muzeum Narodowe w Poznaniu / tekst Janusz Jaskulski [i in.]; tłum. Marcin Turski; red. Małgorzata Waller; fot. Adam Cieślowski [i in.]. – Poznań: MN, 2008. – [14] s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim

M.in. zbiory i działalność oddziałów muzealnych w Poznaniu i Wielkopolsce.

TURYSTYKA : LGD [Lokalna Grupa Działania] Stowarzyszenie Świątowid : [informator] / tekst Monika Gramza [i in.]; red. Karolina Strugała-Jankowska [i in.]; projekt graf. Sławomir Kulczyński. – Łubowo: LGD Stowarzyszenie Świątowid, [b.r.]. – 28 s. : fot., il., pl.

Przewodnik turystyczny po terenie gmin powiatu gnieźnieńskiego zrzeszonych w Stowarzyszeniu Świątowid.

URBAŃSKA Bożenna

Kolegiata w Środzie Wielkopolskiej / fot. Grzegorz Kozłowski [i in.]. – Środa Wielkopolska: Średzkie Towarzystwo Kulturalne, 2008. – 278 s. : fot., il., pl., portr.

Historia kolegiaty w Środzie Wlkp., jednego z najcenniejszych zabytków sztuki gotyckiej w Wielkopolsce. M.in. sylweki i wykazy proboszczów kolegiaty, dokumenty źródłowe, wiersze i materiały ikonograficzne.

WIELICZKA Zygmunt

Powiat witkowski w okresie rewolucji niemieckiej 1918/1919 : (Powstanie Wielkopolskie na Ziemi Witkowskiej). – Wyd nowe poszerzone / pod red. Grzegorza Musidlaka; przedmowa Bogusław Polak. – Lublin – Witkowo: Norbertinum, 2008. – 216 s. : fot., il., portr. – (Bibliotheca Vitcoviana; 1)

Przedruk. Oryg. Kurytyba: Grafica Vicentina LTDA, 1964

Udział mieszkańców powiatu w Powstaniu Wielkopolskim M.in. noty biograficzne powstańców oraz wybór fotografii i reprodukcji dokumentów.

Na czwartej stronie okładki biogram autora, uczestnika i historyka Powstania Wielkopolskiego (1890-1975).

WIELKOPOLSKA największe atrakcje turystyczne : [informator] / tekst Stefan Drajewski. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2008. – 24 s. : fot., mapa

Zamki i pałace, muzea, skanseny i sanktuaria oraz ciekawe imprezy w regionie.

WIELKOPOLSKA Organizacja Turystyczna 2003-2007 : [informator]. – Poznań: WOT, [2007]. – [8] s. : fot.

WŁADZE wobec kościołów i związków wyznaniowych w Wielkopolsce w latach 1945-1956 / pod red. Konrada Białeckiego. – Poznań: Instytut Pamięci Narodowej, 2008. – 228 s. : il. – (Studia i Materiały Poznańskiego IPN; t. 2)

Materiały konferencji naukowej w 2007 roku to kilkanaście opracowań poświęconych działaniom władz politycznych, partyjnych i administracyjnych przeciwko kościołom i związkom wyznaniowym w Wielkopolsce.

WROŃSKA Grażyna

Śladami ks. Piotra Wawrzyniaka / fot. Małgorzata Jańczak [i in.]; oprac. graf. Tadeusz Piskorski. – Poznań: Wydaw. Kwartet, 2008. – 107 s. : fot., il., portr. – (Bohaterowie Najdłuższej Wojny Nowoczesnej Europy)

Miejsca i obiekty związane z osobą księdza, Piotra Wawrzyniaka w Wielkopolsce. Przewodnik historyczno-krajoznawczy.

ZAWODZIE : Kaliski Gród Piastowski / oprac. Iwona Cieślak, Karina Zachara, Elżbieta Zmarzła. – [Kalisz: Miasto Kalisz, 2008]. – 39 s. : fot.

Rezerwat Archeologiczny na Zawodziu – Oddział Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej w Kaliszu. Dzieje grodu i badań archeologicznych. Publikacja wydana z okazji otwarcia oddziału.

ZDZIABEK Wiesław, PACHOLSKA Maria. Powstanie Wielkopolskie 1918-1919. – Poznań: Wydaw. eMPI2, 2008. – 112 s. : fot., il., portr.

Przystępnie opracowana publikacja na temat historii powstania.

ZIEMIA przemęcka : przewodnik / [oprac. Maciej Ratajczak]. – Przemęt: Urząd Gminy Przemęt, [2008]. – 48 s. : fot., il., mapy

Przewodnik turystyczno-krajoznawczy po ziemi przemęckiej. M.in. charakterystyka i mapy szlaków turystycznych.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(wrzesień–listopad 2008)

Najważniejsze wydarzenia, które inspirowały działalność bibliotek wielkopolskich to: Rok Zbigniewa Herberta, 90. rocznica odzyskania niepodległości, 30. rocznica wyboru papieża Jana Pawła II oraz Święto Edukacji Narodowej. Odbywały się też liczne spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki. Dzieci zegnały

lato, witały jesień, obchodziły Zaduszki (Halloween) i andrzejkki oraz brały udział w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”.

W r z e s i e ń

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Galeria Jednego Obrazu: „Bliska znajoma”, Zbigniew Łukowiak

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Ogłoszenie wyników i spotkanie laureatów konkursu fotograficznego pt. „Osobliwości przyrodnicze w moim otoczeniu” (współpraca z M-GOK)
- Wystawa pokonkursowa „Nie przegap młodości – żyj w trzeźwości”

Gniezno

- Otwarcie wystawy pt. „Dokumenty Życia Społecznego w zbiorach Biblioteki Publicznej Miasta Gniezna”

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „Wielkopolska wieś dawniej i dziś” – tydzień niemiecki z udziałem uczniów ze Szkoły w Erkner – warsztaty kulinarne i plastyczne (Filia Kucharki)

Gostyń

- Wystawa „Literaci południowo-zachodniej Wielkopolski”
- Powiatowy konkurs literacki „Bajkowa rodzinka” – również w październiku

Jaraczewo (pow. Jarocin)

- Teatrzyk kukielkowy dla 3-4 latków z Przedszkola w Jaraczewie

Jarocin

- Rozstrzygnięcie konkursu wakacyjnego pt. „Wybory najsympatyczniejszej maskotki olimpijskiej” zorganizowanego przez Filię nr 1 „Pod Ratuszem” oraz Gazetę Jarocińską
- „Kultura słowa” – pogadanka dla uczniów (Filia nr 3)

Kalisz

- Wystawy:
 - ~ Dzieje kaliskich kin – Kalisz w filmie
 - ~ Za moich młodych lat piękniejszy bywał świat – 170. rocznica urodzin Adama Asnyka

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Szkolenie z zakresu dyskalculii rozwojowej zorganizowane przez Powiatową Poradnię Psychologiczną

- Szkolenie pt. „Akademia biznesu internetowego serwisu Allegro.pl” zorganizowane przez Fundację Wrota Wielkopolski (również w październiku)

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Udział członków Stowarzyszenia „Promyk”, działającego przy bibliotece, w olimpiadzie osób niepełnosprawnych pt. „Sport na wesoło”

Kłecko (pow. Gniezno)

- Przedstawienie teatralne „Zaczarowany młynek” dla dzieci ze szkół podstawowych w Kłecku i Dębnicy. Spektakl przygotowany przez krakowskich aktorów grupy Art-Re

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- „Czytać głośno książki każdy może” – wystawa

Kościan

Gminna Biblioteka Publiczna

- „Okolica” – piękno i zanieczyszczenia kanału Obrzy” – spotkanie Klubu Dyskusyjnego (Filia w Racocie)

Miejska Biblioteka Publiczna

- „Mój pomnik trochę niezupełny” Zbigniew Herbert 29.10.1924-28.07.1998 – wystawa
- Poeta moralista. Rok Zbigniewa Herberta – wystawa
- „Szewczyk Dratewka i inne bajki” – twórczość Janiny Porazińskiej z okazji 120 rocznicy urodzin – wystawa
- Sylwia Mikołajczak: Promocja Kościana – wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej
- Spotkanie z Markiem Proboszem, aktorem, scenarzystą, producentem, autorem książki pt. „Eldorado”
- Wieczór poetycko-malarsko-kosmetyczny. Poezja – Arleta Frąckowiak, malarstwo – Maria Bartkowiak, kosmetyka – Lidia Apolinarska

Kotlin (pow. Jarocin)

- Konkurs plastyczny „Kościół w Kotlinie w oczach dziecka” (wystawa prac konkursowych w październiku)

Koźmin (pow. Krotoszyn)

- 120. rocznica urodzin Janiny Porazińskiej – wystawa

Krajenka (pow. Złotów)

- Wystawa z okazji Europejskiego Tygodnia Leśnego
- Wieczór baśni Janiny Porazińskiej z okazji 120 rocznicy urodzin pisarki

Krotoszyn

- „1 września 1939 – 69. rocznica wybuchu II wojny światowej” – wystawa książek
- „Bracia Grimm” – najwięksi bajkopisarze świata” – wystawa (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- „Najpiękniejsze baśnie dzieciństwa” – wystawa (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- Wycieczka do lasu „Grzybobranie” – przegląd atlasów grzybów, czytanie wierszy o grzybach, zbieranie grzybów. Organizatorzy: Krotoszyńska Biblioteka Publiczna i Nadleśnictwo Krotoszyn (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- Dzieci dzieciom – Jak zostać strażakiem (wizyta u strażaków) – impreza cykliczna

Leszno

- Wystawy:
 - ~ Wystawa pokonkursowa „Wielkopolska Press Photo” („Galeria za Regalami”)
 - ~ „Computer-art” – wystawa obrazów Mariusza Frankowskiego namalowanych graficznym programem komputerowym („Galeria za Regalami” i „Galeria Recto Verso”)
 - ~ „Salon Ilustratorów” – wystawa ilustracji dziecięcej autorów, zarówno o znaczącym dorobku artystycznym, jak i młodych, z pokolenia lat siedemdziesiątych („Galeria Lochy”)
- Koncert piosenki jazzowej i bluesowej Karoliny Tuz w ramach „9. Leszczyńskich Spotkań Teatralnych”
- „Afryka Kazika” – spotkanie z Łukaszem Wierzbickim dla dzieci w ramach „Rodzinnych Wieczorów”
- „Bliżej dzieła” – prezentacja *Systema historio-chronologicum Ecclesiarum Slovanicarum* Andrzeja Węgierskiego z udziałem Anety Ostroróg z Biblioteki Kórnickiej Polskiej Akademii Nauk

Lipno (pow. Leszno)

- „Żywność – lekarstwem na zdrowie” – spotkanie z dietetykiem

Łubowo (pow. Gniezno)

- Dzień Ziemiaka – gry i zabawy, degustacja potraw, wystawa rzeźby ziemniaczanej

Nowy Tomyśl

- Klub Miłośników Podróży „Przez kontynenty” – „Ganges – z biegiem świętej rzeki” – spotkanie z podróżnikami Katarzyną i Andrzejem Mazurkiewiczami – pokaz slajdów podróżniczych
- Raport 2007 – otwarcie wystawy prac plastycznych będących przeglądem działań artystycznych Stowarzyszenia Twórców i Sympatyków Kultury przy Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu
- Wystawy:
 - ~ To jest Nowy Tomyśl – wystawa pasteli Romana Czeskiego
 - ~ Nowotomyślanie przyłapani na czytaniu – pokonkursowa wystawa fotografii (także w październiku)
 - ~ Raport 2007 – poplenerowa wystawa prac plastycznych (także w październiku)

Okonek (pow. Złotów)

- Spotkanie autorskie z Ewą Nowak

Ostrowite (pow. Słupca)

- Wystawa prac Artura Hejny
- Wystawa prac Jolanty Król

Perzów (pow. Kępno)

- Gminne Obchody Święta Plonów
 - ~ Wystawa pt. „Praca rolnika dawniej i dziś” – m.in. fotografie z Gminnych Obchodów Święta Plonów z ostatnich 20 lat

Pępowo (pow. Gostyń)

- Zajęcia biblioterapeutyczne Haliny Radoły pt. „Podziel się ze mną” dla dzieci w Szkole Podstawowej w Skoraszewicach

Piaski (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Petkiem dla młodzieży (Filia Bodzewo)

Piła

- „Lekcja z Panem od Poezji” – warsztaty literackie dla licealistów, prowadzone przez Przemysława Czaplińskiego, uznanego krytyka literackiego, badacza współczesnej literatury
- Spotkanie z Ewą Nowak, publicystką i autorką książek dla dzieci i młodzieży

Pleszew

- Biblioteczny Salonik Kulturalny „Zachwyty i kontrowersje wokół twórczości Zbigniewa Herberta” – wykład Tomasza Mizerkiewicza; wystawa książek „Rok Zbigniewa Herberta”

Rawicz

- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Wargą – uczniowie klas II – LO
- Ława jednego autora:
 - ~ John R. R. Tolkien
 - ~ Lew Tołstoj
 - ~ Mika Waltari
 - ~ Jan Parandowski
- Galeria Jednego Obrazu:
 - ~ „Lilie” – L. Bagińska
 - ~ „Las” – D. Wlatrowski

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Zajęcia biblioterapeutyczne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną – mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Strzałkowie (również w październiku i listopadzie)
- Wystawa fotografii strzałkownianki Wioletty Podlewskiej pt. „Szept natury” (również w październiku)

Śmigiel (pow. Kościan)

- Spotkanie autorskie z pisarką dla dzieci, Wiolettą Piasecką

Trzcianka

- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Wargą, pisarzem, krytykiem literackim
- Finał konkursu wakacyjnego ph. „Podróże moich marzeń inspirowane literaturą” – wystawa prac, rozstrzygnięcie konkursu
- Jak Oni piszą?! – Jesień z pisarzami w bibliotece – cykl spotkań z pisarzami dla dzieci: spotkania literackie z Elізą Piotrowską, Pawłem Beręsewiczem

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Francuskie dyrdymały i sztuka pieczenia chleba” – teatrzyk kukielkowy w wykonaniu wróżki Wioletty Piaseckiej (również w Konarzewie i Baszkowie)
- Spotkanie z członkami Dyskusyjnego Klubu Książki

Złotów

- Wystawy:
 - ~ „Polskie Parki Narodowe”

- ~ „Skarby Powiatu Poznańskiego”
- ~ „120 lat płyty gramofonowej”
- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Vargą w ramach Kawiarenki literackiej DKK
- Spotkanie autorskie z Ewą Nowak
- Teatr Art-Re z Krakowa w przedstawieniu dla najmłodszych – Legenda o Kniaziu Popielu i Piaście Kołodziej
- Brygida Zawadzka i kot Nelson – spotkanie z lekarzem o pielęgnacji zwierząt
- Spotkanie biblioterapeutyczne „To wszystko prawda” prowadzone przez studentkę pedagogiki Paulinę Patalas
- Spotkania „plus minus 50” – zajęcia bibułkarskie, komputerowe i literackie spotkania z książką

Październik

Baranów (pow. Kępno)

- Otwarcie wystawy pn. „Wszystko co nas otacza w hafcie płaskim”, autorstwa Barbary Drygały. Podczas spotkania uczestnicy mieli okazję poznać prace i historie towarzyszące ich powstawaniu

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Cykl historyczny „Bojanowo wczoraj i dziś” – cztery spotkania

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Zajęcia biblioterapeutyczne Haliny Radoły „Moje nowe miejsca na ziemi” – na podstawie bajki „Czarnulek”

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Dekanalny konkurs wiedzy ph. „Stanisław Kostka – szlachetny urodzeniem, szlachetny cnotą”

Gizałki (pow. Pleszew)

- Wieczornica poezji Mariana Cezarego Abramowicza

Gniezno

- Impreza pt. „Jan Paweł II Wychowawca Młodych” z okazji VIII Dnia Papieskiego, na której podsumowano konkursy:
 - ~ plastyczny pt. „Pocztówka dla Papieża”
 - ~ plebiscyt na ulubionego nauczyciela pt. „Jan Paweł II Wielkim Nauczycielem Był”

~ do Księgi Wspomnień swoje refleksje na temat „Od Ciebie uczymy się żyć” wpisywali czytelnicy

- Wykład Mieczysława Inglota pt. „O miłości romantycznej”

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „Przysłowie prawdę Ci powie” – konkurs ze znajomości przysłów dla kl. 5-6 (Filia Tursko)
- Impreza okolicznościowa – montaż słowno-muzyczny z okazji Dnia Edukacji Narodowej (filie Kościelna Wieś i Kucharki)
- „Franklin Zielony Przyjaciel” – zajęcia w Przedszkolu Publicznym w Gołuchowie (Oddział dla Dzieci)
- „Nasza pani” – konkurs plastyczny w kl. 0-3 (Filia Kucharki)
- Europejski Tydzień Dysleksji pt. „Andersen taki jak my” – prezentacja sylwetek sławnych dyslektyków – pogadanka; głośne czytanie baśni Hansa Christiana Andersena w ramach programu „Ładnie piszę”: „Moja przygoda z Andersenem” – opowiadanie; „Ortografek to ja” – konkurs ortograficzny w kl. 1-6 (Filia Kucharki)

Gostyń

- Spotkanie z Marią Magdaleną Włodarczak pt. „Nepal – królestwo na styku nieba i ziemi” – dla dorosłych
- Warsztaty literackie z Teresą Tomsią pt. „Lekcja z Panem od Poezji” poświęcone Zbigniewowi Herbertowi
- Podsumowanie konkursu plastycznego „Ilustracje do książek Kawalerów Orderu Uśmiechu” i wystawa pokonkursowa

Jarocin

- Warsztaty literackie dla młodzieży pt. „Lekcja z Panem od Poezji” realizowane przez WBPICAK. Zajęcia dla gimnazjalistów poprowadził Piotr Śliwiński
- Spotkania autorskie z Barbarą Kosmowską w ramach projektu „Inwestuj w siebie – czytaj” dofinansowanego przez MKiDN – trzy spotkania: Filia dla Dzieci w Jarocinie, BPMiG Jarocin i Filia w Witaszycach
- Wystawa kolekcji jarocinanki Danuty Krawczyk „Windsorowie – moja pasja” – prezentacja własnego hobby w ramach cyklu wystaw „Podziel się z nami swoimi pasjami (Filia nr 1)
- Spotkanie autorskie z Piotrem Strużyńskim i Łukaszem Gołębiowskim połączone z promocją książki „Chaos i świńska skóra (Filia nr 1)

Jastrowie (pow. Złotów)

- Wystawa „Biblioteka wczoraj i dziś”

Kalisz

- Bibliofilatelia: sztuka łączenia kolekcjonerskich pasji – spotkanie z Jerzym Dudą i pokaz multimedialny
- Ale kino! W 100-lecie srebrnego ekranu w Kaliszu – spotkanie z Małgorzatą i Markiem Hendrykowskimi (w ramach cyklu „Spotkania z COOLturą”)
- Spotkanie autorskie z Lidią Balcerzak-Krawczyńską w Zakładzie Karnym (Filia nr 3)
- Za woalem duszy – wieczór autorski Agaty Agaciak (Filia nr 7)
- Dotknięcie Kaliope czy męka twórcza – dwa spotkania Magdaleny Korytkowskiej z młodzieżą IV LO w Kaliszu (Filia nr 9)
- Podsumowanie konkursu plastycznego „Papież Jan Paweł II w oczach dzieci”, otwarcie wystawy oraz spotkanie z Andrzejem Jabłońskim (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)
- Zwierzęta i ich środowisko – wystawa prac plastycznych (Filia nr 1, Oddział dla dzieci)
- Polak Karol Wojtyła papieżem – w 30. rocznicę wyboru Jana Pawła II – wystawa (Filia nr 2, 3, 5, 9)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna:

- W „Galerii na Piętrze” odbyło się otwarcie wystawy poplenerowej Dyskusyjnego Klubu Książki. Opiekę artystyczną nad plenerem sprawował Tomasz Siwiński, artysta plastyk z Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu
- Otwarcie wystawy prezentującej pałac i dworki powiatu kępińskiego powiązane z wydaniem czwartego Zeszytu Powiatowego pt. „Pałacyki i dworki powiatu kępińskiego”. Na wystawie zaprezentowano fotografie i obrazy olejne dworków wykonane przez Joannę Walas, członka Dyskusyjnego Klubu Książki
- Zajęcia z młodzieżą z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Kępnie dotyczące aktualnej wystawy „Pałacyki i dworki powiatu kępińskiego”, a także promocji biblioteki. Zaprezentowano stronę internetową biblioteki oraz krótko omówiono zbiory biblioteczne, zasady ich udostępniania i korzystania z księgozbioru

Samorządowa Biblioteka Publiczna:

- Dwa spotkania z pisarzem Kazimierzem Szymeczko, dla dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjów
- Dzień Regionalisty organizowany we współpracy z Towarzystwem Miłośników Ziemi Kępińskiej. Prelekcje: Dzieje parafii ewangelicko-augsburskiej w Kępnie, Dzieje gminy żydowskiej w Kępnie.

- Warsztaty literackie dla młodzieży ponadgimnazjalnej „Lekcja z Panem od Poezji”, prowadzone przez Teresę Tomsię, poetkę, eseistkę
- Wystawa zbiorów dziecięcych Moje Hobby (Filia Olszowa)

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Wykład o zdrowiu pt. „Profilaktyka raka piersi” zorganizowany przez Stowarzyszenie Amazonek z Gniezna

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Historia Orła Białego – wystawa

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna:

- Wystawy:
 - ~ „Mój pomnik trochę niezupełny” Zbigniew Herbert 29.10.1924-28.07.1998
 - ~ Poeta moralista. Rok Zbigniewa Herberta
 - ~ Czesław Woś – grafika, ekslibris (również w listopadzie)
 - ~ „Wakacyjne skarby z letnich podróży” – prace uczniów z Zespołu Szkół nr 4 w Kościanie nawiązujące do książki Marka Probosza pt. „Eldorado”
- Marcin Szydłowski: Obrzanie – pierwotna grupa plemienna na Ziemi Kościańskiej – wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej
- Lekcja z Panem od Poezji. Warsztaty literackie dla licealistów (Poprowadzone w niekonwencjonalny sposób „lekcje poezji z poetą w tle”, gdzie punktem wyjścia jest twórczość Zbigniewa Herberta a punktem dojścia – zrozumienie przez młodzież „technologii słowa” i próby własnej kreatywności poetyckiej). Zajęcia prowadziła Teresa Tomsia
- Z cyklu „Czwartki z przedszkolakami”: „W królestwie czterech pór roku – jesień”; „Kraina zmysłów: słuch, węch, dotyk”
- Klub Przyjaciół Trąbka Bombka. Tematy zajęć: Jesienne dary; Jesienna pogoda; Jak mieszkają ludzie; W świecie kolorów
- „Psi żywot” z okazji Światowego Dnia Opieki nad Zwierzętami; „Domowe zwierzęta” – pogadanki
- „Tymoteusz Rym Cim Ci” – spektakl
- „Życzenie królowej” spektakl z okazji Święta Drzewa połączony z sadzeniem drzewek przed Urzędem Miasta
- Spotkanie z Marią Bartkowiak i wystawa prac wykonanych w Warsztatach Terapii Zajęciowej – w Klubie Miłośników Książki
- „Jesień w literaturze dla dzieci”; „Szaruga jesienna w literaturze dla dzieci” – poranki literackie dla przedszkolaków

Kotlin (pow. Jarocin)

- Sympozjum naukowe z okazji 150-lecia budowy kościoła pw. św. Kazimierza
- „Jan Paweł II – nauczyciel młodzieży” – konkurs plastyczny (Filia w Sławoszewie)

Koźmin Wlkp. (pow. Krotoszyn)

- Moja pierwsza wizyta w bibliotece – lekcja biblioteczna oraz pasowanie na czytelników

Krajenka (pow. Złotów)

- Wystawa pt.: „Jaka piękna jest ta jesień”
- „Malujemy swojego misia” – konkurs plastyczny w 82 rocznicę urodzin Kubusia Puchatka

Krotoszyn

- „Książka dla ogrodnika-amatora” – wystawa książek dla uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- 30-lecie pontyfikatu Jana Pawła II – „Takim go pamiętamy”
 - ~ wystawa exlibrisów z kolekcji Józefa Zdunka
 - ~ wystawa pamiątek (zdjęć) mieszkańców Krotoszyna z audiencji u Jana Pawła II
 - ~ wystawa prac – obrazy ze skóry w wykonaniu Krystyny Nowackiej
 - ~ wieczór poetycki w wykonaniu poety Jana Kończyńskiego
- Warsztaty poetyckie z Teresą Tomsia z okazji „Roku Zbigniewa Herberta” ph. „Lekcja z Panem od Poezji” – dla młodzieży
- „Zioła to samo zdrowie” – wystawa książek o ziołach (przy okazji wykładu Uniwersytetu Trzeciego Wieku)
- Jesienne dary – cykl zajęć na temat jesieni, wykonywanie postaci bajkowych z warzyw (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- Urodziny Kubusia Puchatka – imprezy dla dzieci (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- „Jesienne obrazki” – wystawa prac przedszkolaków (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- Dzieci dzieciom – Moje bezpieczne miejsce. Spotkanie z policjantami – impreza cykliczna (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- Magiczna środa – „Królewna” – Roksana Jędrzejowska-Wróbel (samotność w rodzinie) – impreza cykliczna (Oddział dla dzieci i młodzieży)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Z zagrody na jarmark do miasteczka” – spotkanie regionalne, pokaz strojów, potrawy tradycyjne (Izba Regionalna w Pawłowicach)

- „Śmiech to zdrowie” – spotkanie dla czytelników z okazji Światowego Dnia Uśmiechu. W programie m.in. wiersze satyryczne, scenki rodzajowe, dowcipy, piosenki (Filia w Pawłowicach)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Jan Paweł II – w 30. rocznicę wyboru na Stolicę Piotrową”. Prezentowano publikacje ze zbiorów Biblioteki, plakaty z kolekcji Jacka Jaroszyka. Uzupełnienie stanowiły filatelia, zebrane i opracowane przez Zdzisława Glapiaka („Galeria Lochy”, „Galeria za Regalami”, „Galeria Recto Verso”)
 - ~ „Poczta szybowcowa i balonowa organizowana w Lesznie” – wystawa znaczków, kart pocztowych, kopert, nalepek pocztowych i stempli okolicznościowych ze zbiorów Zdzisława Glapiaka (Filia Biblioteczna nr 2)
- „Poezja jesienią”
 - ~ Podsumowanie VIII Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Stanisława Grochowiaka. Z koncertem na podstawie tekstów Edwarda Stachury wystąpił Marek Gałązka
 - ~ Otwarcie wystawy „Jan Paweł II – w 30. rocznicę wyboru na Stolicę Piotrową”. Spektakl „Mój kościół” w wykonaniu Ewy Kamas i Jana Bleckiego, aktorów Teatru Polskiego we Wrocławiu
 - ~ Promocja najnowszej książki Ryszarda Biberstajna „Słyszać tylko szept”. O wierszach poety mówił Leszek Barszcz, a na pianinie grał Tomasz Biberstajn
- Warsztaty literackie dla licealistów pt. „Lekcja z Panem od Poezji” z Piotrem Śliwińskim
- VI Symposium z cyklu „Ewangelicy w Lesznie”. Referaty wygłosili: Rafał Leszczyński – „Dawne drukarnie leszczyńskie w służbie literatury” oraz Bartłomiej Kopaczyński – „Luteranizm w Leszczyńskim – ujęcie ilościowe i przestrzenne”

Łubowo (pow. Gniezno)

- Wyjazd do teatru na spektakl „Z rączki do rączki”
- Spotkanie autorskie z Janem Pawłem Krasnodębskim

Mieleszyn (pow. Gniezno)

- Teatr Art-Re Studio Małych Form Teatralnych z Krakowa – przedstawienie „Zaczarowany młynek” dla dzieci ze Szkoły Podstawowej w Mieleszynie

Nowy Tomyśl

- Z cyklu: Twórca i jego dzieło – spotkania autorskie z Ewą Nowak – autorką książek dla dzieci i młodzieży (także: BPMiG w Opalenicy i BPG w Miedzichowie)
- Dyskusyjny Klub Książki – „Jedź i żyj zgodnie z porami roku” Bożeny Żak-Cyrak. Spotkanie z Grażyną Osińską-Kucz z Piekarni i Spiżarni „Kucz 1920” promującej tzw. zdrową żywność
- Wystawy:
 - ~ Tajemnica światła – wystawa prac plastycznych Krystyny Kozłowskiej. Oprawa słowno-muzyczna wernisażu: Aleksandra Walczak i Mateusz Kurcewicz
 - ~ W 30. rocznicę wyboru Jana Pawła II na Stolicę Piotrową – wystawa kart telefonicznych z wizerunkiem Papieża ze zbiorów kolekcjonera Zdzisława Okonka (Filia w Jastrzębsku Starym)

Okonek (pow. Złotów)

- „Jan Paweł II – nasz wielki rodak” – wystawa w rocznicę wyboru Karola Wojtyły na papieża

Opatów (pow. Kępno)

- Galeria objazdowa „Świat Kwiatów” – wystawa i spotkanie autorskie

Perzów (pow. Kępno)

- 175 rocznica urodzin Alfreda Nobla – wystawa

Piaski (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Petkiem – dla młodzieży (Filia Bodzewo)

Piła

- Dyskusyjny Klub Książki „Po słowach” – spotkanie z Rafałem Ziemkiewiczem, publicystą, dziennikarzem, komentatorem politycznym i ekonomicznym, pisarzem science-fiction

Pleszew

- Konkurs czytelniczy z cyklu „Moja mała Ojczyzna” w 90. rocznicę Powstania Wielkopolskiego
- „Lekcja z Panem od Poezji” – warsztaty literackie z Piotrem Śliwińskim
- Biblioteczny Salonik Kulturalny w ramach obchodów 30 rocznicy wyboru Jana Pawła II na stolicę Piotrową i 5 rocznicy nadania Janowi Pawłowi II tytułu Honorowego Obywatela Miasta i Gminy Pleszew:
 - ~ Prelekcja Andrzeja Szymańskiego „Znaczenie kultu papieskiego dla Polaków”

- ~ Mini recital Marii Rutkowskiej
- ~ Rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego „Symbole pamięci”
- ~ Wystawa pokonkursowa

Pudliszki (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Petkiem – dla młodzieży

Radawnica (pow. Złotów)

- „Dinozaury wiecznie żywe” – wystawa prac plastycznych
- „Twoje zdrowie w twoich rękach” – wystawa książek połączona ze spotkaniem

Rawicz

- Spotkanie z malarstwem „Lekcja rysunku i malarstwa” poprowadził instruktor Domu Kultury Tomasz Bzdęga – dla uczniów kl. 3 SP nr 4
- Warsztaty literackie „Zbigniew Herbert” – „Lekcja z Panem od Poezji” Piotra Śliwińskiego – dla uczniów I LO
- Spotkanie z poezją „Lekcja Stachury” w wykonaniu Marka Gałązki – dla uczniów I LO i ZSZ
- Wernisaż wystawy „Inspiracje Chełmońskim” – współorganizacja wystawy
- Ława Jednego Autora:
 - ~ Denis Diderot
 - ~ Claude Simon
 - ~ Dni Papieskie
 - ~ Zbigniew Herbert

Śmigiel (pow. Kościan)

- Spotkanie z poezją i malarstwem – spotkanie autorskie z Arletą Frąckowiak i Marią Bartkowiak

Trzcianka

- Wyjazd laureatów konkursu wakacyjnego ph. „Podróże moich marzeń inspirowane literaturą” do Muzeum – Pracowni Literackiej Arkadego Fiedlera w Puszczykowie
- Spotkanie autorskie z Rafałem Aleksandrem Ziemkiewiczem
- Warsztaty literackie dla młodzieży z Piotrem Śliwińskim pt. „Lekcja z Panem od Poezji”
- Pokłóciły się poetki o... – jesienne spotkania w bibliotekach dla dzieci – cykl spotkań z pisarzami dla dzieci: z Roksana Jędrzejowską-Wróbel i Ewą Chotomską

Trzcinica (pow. Kępno)

- Współorganizowanie z Towarzystwem Przyjaciół Lasek „LUKUS” wystawy rękodzieła artystycznego Barbary Urbańskiej pt. „Haft i koronki” (Filia Laski)

Witkowo (pow. Gniezno)

- Wystawa prac plastycznych Czesławy Rybarczyk
- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Krasnodębskim dla uczniów klas III Gimnazjum w Witkowie

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Hity na czasie” – impreza słowno-muzyczna dla dzieci połączona ze zgaduj-zgadulą i konkursem pięknego czytania
- „Podczas wakacji przeczytałem, obejrzałem książkę...” – konkurs plastyczny (Filia w Bukówcu Górnym)

Zagórów (pow. Słupca)

- Wystawa prac uczestników Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego z Michalinowa Oleśnickiego (również w listopadzie) (Filia Trąbczyn)
- Spotkanie z dziećmi niepełnosprawnymi OREW w Michalinowie Oleśnickim (Filia Trąbczyn)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Na legendy szlaku” – spotkanie z mieszkańcami DPS (Zduny)
- „My i dziesięć stron świata” – spotkanie z członkami Dyskusyjnego Klubu Książki
- Spotkanie z cyklu „Moja pasja lub sposób na...” z Jarosławem Ciądrzem – artystą plastykiem, amatorem
- Jak powstaje ilustracja do książki – spotkanie z ilustratorką Elżbietą Krygowską-Butlewską
- Wystawa ilustracji Elżbiety Krygowskiej-Butlewskiej do poezji Emilii Waśniowskiej i innych poetów
- „Dzień Kubusia Puchatka” – spotkanie z przedszkolakami (Konarzew)
- „Lala – Lala – Laleczka” – spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki

Złotów

- Wystawy:
 - ~ „Robot recykling” – prace pokonkursowe
 - ~ „W drodze” – wystawa Tadeusza Rzeczyckiego
 - ~ „Niezwykłe życie zwierząt”
 - ~ „Miodowa wystawa z oryginalną barcią”

- ~ „Las czeka na was” – wystawa z okazji Europejskiego Tygodnia Leśnego
- „Słodko i zdrowo – Apiterapia na co dzień. Cuda z miodu, część pierwsza” Konrad Kaczmarek i Jowita Kęcińska na temat bartnictwa, życia pszczół oraz książek autorstwa K. Kaczmarka
 - „Słodko i zdrowo – Apiterapia na co dzień. Cuda z miodu, część druga” – spotkanie z Marią Jaszczuk – odlewanie świec propolisowych
 - „Krajna a Pieniny – gwara w poezji” – spotkanie z Andrzejem Dziedziną-Wiwrem, góralelem ze Szczawnicy oraz Jowitą Kęcińską zajmującą się językiem krajeńskim. Występ zespołu Krajniacy z Buczka Wielkiego
 - Spotkania dla młodzieży pt.: „Jedz miód – będziesz zdrow”
 - Spotkania w ramach Forum Ekologicznego organizowanego przez Zespół Szkół w Górznej – O tym „jak złapać mysz” mówił Rafał Łęcki, „jak rozmawiać z rybami” – Roman Pawlak
 - Spotkanie w ramach „Mozaiki kultur w roku Dialogu Międzykulturowego” – Jerzy Karg opowiadał o Mongolii
 - „Lekcja z Panem od Poezji” – spotkanie z Piotrem Śliwińskim z UAM na temat poezji Zbigniewa Herberta zainicjowane przez WBPiCAK w Poznaniu
 - Konkurs plastyczny „Robot Recycling” dla przedszkoli i szkół podstawowych w Złotowie

Listopad

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Cykl historyczny „Bojanowo wczoraj i dziś” – dwa spotkania
- „W Książkolandii” – wycieczka przedszkolaków do biblioteki
- Wystawa: „90 rocznica wybuchu Powstania Wielkopolskiego – miejsca pamięci narodowej w powiecie rawickim

Czempiń (pow. Kościan)

- Współorganizacja Gminnego Dyktanda pt. „Dyktando z Lamentem”
- Spotkanie autorskie z Lechem Lamentem – z cyklu „Listopad poetycki”

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Spotkanie z poetą Janem Kończyńskim – prezentacja twórczości własnej oraz prezentacja multimedialna sylwetki i twórczości autora „Pana Cogito” z okazji Roku Zbigniewa Herberta

Gniezno

- Otwarcie wystawy pt. „Plakaty teatralne w zbiorach Teatru im. Aleksandra Fredry w Gnieźnie i Biblioteki Publicznej Miasta Gniezna”
- Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke
- Spotkanie autorskie poetów środowiska gnieźnieńskiego Jerzego Kałwaka i Macieja Krzyżana połączone z wystawą fotografii Wiktorii Kałwak i wystawą obrazów Barbary Krzyżan

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „90 Rocznica Odzyskania Niepodległości” – montaż słowno-muzyczny (Filia Kościelna Wieś i Kucharki)
- Arkady Fiedler – Polak Patriota – konkurs czytelniczy dla kl. 4-6 pt. „60 rocznica walki o Anglię” na podst. książki „Dywizjon 303”; konkurs plastyczny dla kl. 1-3 pt. „Samoloty bojowe” (Filia Kucharki)

Gostyń

- Dwa spotkania autorskie z Łukaszem Wierzbickim dla młodzieży i czytelników dorosłych – promocja książek „Afryka Kazika” oraz „Rowerem i pieszo przez Czarny Łąd”
- Wystawa „Nepal – królestwo na styku nieba i ziemi”
- Podsumowanie powiatowego konkursu literackiego „Bajkowa rodzinka” połączone ze spotkaniem autorskim Jolanty Nowak-Węklarowej

Jaraczewo (pow. Jarocin)

- Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke

Jarocin

- Spotkania autorskie z Joanną Fabicką w ramach projektu „Inwestuj w siebie – czytaj” – trzy spotkania (Filia w Cielczy, Filia w Golinie i Filia dla Dzieci)
- III edycja konkursu wiedzy „U źródeł kultury europejskiej” adresowanego do gimnazjalistów (Filia w Cielczy wspólnie z Gimnazjum w Cielczy)
- Wystawa kolekcji słoni w ramach projektu „Podziel się z nami swoimi pasjami” (Filia nr 1)
- Spotkanie Klubu Dyskusyjnego pt. „Kalendarium powstańcze na Ziemi Jarocińskiej” (Filia w Witaszycach)
- Legendy i podania Jarocina i okolic – pogadanka dla uczniów kl. III (Filia Wilkowyja)

Kalisz

- Przychodzimy, odchodzimy... (spotkanie z cyklu „Listopadowe zamyślenia”)
- spotkanie z Andrzejem Zmyślonym i Anną Górską-Matyjasz (Filia nr 2)

- Poznajemy Afrykę (w ramach cyklu „Tydzień edukacji globalnej”) – pogadanka dla przedszkolaków (Filia nr 5, Oddział dla dzieci)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Otwarcie wystawy poplenerowej „Mikorzyn 2008”. Wystawa prezentuje prace plastyków amatorów Ziemi Kępińskiej. Patronem wystawy jest Towarzystwo Miłośników Ziemi Kępińskiej. Zaprezentowano prace czterdziestu siedmiu malarzy-amatorów. Plener malarski odbył się 4 i 5 października pod kierunkiem artysty-plastyka Andrzeja Żarnowieckiego
- Zajęcia warsztatowe dla nauczycieli realizatorów programu „Golden Five”. Organizator: Powiatowa Poradnia Psychologiczna
- Warsztaty pt. „Spotkanie ze sztuką”. Uczestnikami warsztatów były dzieci z Samorządowego Przedszkola w Hanulinie. Spotkanie rozpoczęło się zwiedzaniem Poplenerowej Wystawy Artystów Mikorzyn 2008
- Warsztaty pt. „Analiza kodów malarskich, rysunkowych i kompozycyjnych z podkreśleniem indywidualnych cech stylistyki”. Warsztaty zostały zorganizowane przez Katarzynę Walas. Podczas warsztatów rozpoczęła swoją działalność grupa plastyczna Dyskusyjnego Klubu Książki. Zajęcia odbywały się w „Galerii na Piętrze”, a gościem był artysta plastyk Mariusz Korczak
- Spotkanie autorskie z poetą Andrzejem Mularczykiem

Samorządowa Biblioteka Publiczna

- Rozstrzygnięcie i wręczenie nagród z V edycji konkursu literackiego „Moje wspomnienia z wakacji”
- Trzy spotkania młodzieży gimnazjalnej z kępińskim poetą Markiem Pa-prockim

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Konkurs poezji i prozy Zbigniewa Herberta

Kościan

Gminna Biblioteka Publiczna

- Wpływ postaw kleru na postawy parafian – spotkanie Klubu Dyskusyjnego (Filia Biblioteczna w Racocie)

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawa: „Nigdy nie pytałam czy lekcje odrobione...” – w 80. rocznicę urodzin Krystyny Siesickiej
- Spotkanie z Patronem. Warsztaty literackie dla młodzieży gimnazjalnego koła literackiego poświęcone literaturze regionalnej (na przykładzie twórczości Adama Tomaszewskiego). Zajęcia prowadziła Hanna Kaczmarek

- Mickiewicz w Wielkopolsce. Prelekcja Hanny Kaczmarek
- Ireneusz Krysiak: Populacja bobra na Ziemi Kościańskiej – wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej
- Międzynarodowy Listopad Poetycki. Współorganizowany ze Związkiem Literatów Polskich – Oddział w Poznaniu. Lekcje poetyckie w szkołach z udziałem poetów: Barbary Tylman, Ryszarda Daneckiego i Krzysztofa Galasa
- Klub Przyjaciół Trąbka Bombka. Tematy zajęć: „Sygnalizatory świetlne” – gapa na jezdni; „Poznajemy zawody: strażak”; „Misiowe przytulanki”
- Rocznica Niepodległości Polski – spotkanie w Klubie Miłośników Książki

Koźmin Wlkp. (pow. Krotoszyn)

- Wieczór z poezją Zbigniewa Herberta pt. „Bo we mnie jest płomień, który myśli”
- „Seniorzy w bibliotece” – spotkanie z seniorami z Koźmińskiego Klubu Seniora
- „Jesienne spotkanie w bibliotece” – spotkania dla przedszkolaków
- Wystawa książek Zbigniewa Herberta z okazji wieczoru poezji

Krajenka (pow. Złotów)

- Wystawa o Oldze Tokarczuk „Najlepsza polska pisarka 2008 r.”

Krotoszyn

- 11 listopada – Odzyskanie Niepodległości – wystawa
- Promocja książki pod red. Józefa Zdunka „Krotoszyn i okolice” t. IV
- „Poznajemy tajemnice ptaków” – zajęcia dla uczniów Zespołu Szkół Specjalnych: wystawa prac wykonanych w trakcie spotkania (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki – rozmowa nt. książki „Wojna okruszków” (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – cykl zajęć dla przedszkolaków: wystawa ph. „Misiolandia” (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- Dzieci-dzieciom – Franklinowe spotkanie z Franklinem – impreza cykliczna (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- Biblioteka w Gościnie – wizyta w szkole podstawowej w Benicach – andrzejki – impreza cykliczna (Oddział dla dzieci i młodzieży)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- Spotkanie poetyckie dla gimnazjalistów z Anną Andrych w ramach Dnia Leszczyńskiego XXXI Międzynarodowego Listopada Poetyckiego

- „Wspominamy życie codzienne naszych przodków” – scenki z życia zaprezentowane podczas otwarcia stodoły należącej do Izby Regionalnej w Pawłowicach
- „Darcie pierza” – spotkanie regionalne (Izba Regionalna w Pawłowicach)

Lądek (pow Słupca)

- „Znani ważni i poważni – ci, którzy odeszli” – wieczór wspomnień

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Podmuchi anioła” – wystawa obrazów Elli Hyciek, pisarki, poetki i malarzki („Galeria Lochy”)
 - ~ „Dar Krwi – Darem Serca – 50 lat Honorowego Krwiodawstwa Polskiego Czerwonego Krzyża”. Prezentowano m.in. odznaki „Honorowego Dawcy Krwi”, medale i statuetki pamiątkowe, puchary, zdjęcia, publikacje ze zbiorów PCK w Lesznie („Galeria Recto Verso”). Z tej okazji odbyło się uroczyste spotkanie
 - ~ „Ojczyzna w literaturze” – wystawa z okazji 90. rocznicy odzyskania niepodległości (Wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży)
- XXXI Międzynarodowy Listopad Poetycki – XIV Dzień Leszczyński
 - ~ „Poranek poetycki pod ratuszową wieżą” – władze miasta i powiatu, bibliotekarze oraz czytelnicy spotkali się z poetami z Polski, Gwatemali i Litwy
 - ~ Lekcje poetyckie na terenie miasta i powiatu:
 - Anna Andrych – GCK w Krzemieniewie
 - Wiesław Stanisław Ciesielski – ZSE w Lesznie
 - Dominik Górny – ZS w Bukówcu Górnym
 - Teresa Januchta – Schronisko Młodzieżowe w Osiecznej
 - Danuta Mucha i Renato Vasquez-Velasquez – WSH w Lesznie
 - Adam Lewandowski – MBP
 - Danuta Perier-Berska – GBP w Lipnie
 - Wojciech Piotrowicz – PWSZ w Lesznie
 - Lidia Żukowska – SOK w Świąciechowie – Biblioteka
 - ~ „Dyżur poetycki” dla młodzieży pełniła Ella Hyciek
 - ~ „Rodzinne Wieczory” z Pawłem Beręsewiczem dla dzieci i ich rodziców
 - ~ Warsztaty pt. „Dobry obyczaj” dla bibliotekarzy z udziałem Michała Iwaszkiewicza, rektora Wyższej Szkoły Umiejętności Społecznych w Poznaniu

- ~ „Podziemne trasy turystyczne Polski” – spotkanie z Tomaszem Rzezyckim w ramach cyklu „Wokół Globusa”

Lipno (pow. Leszno)

- Spotkanie poetyckie dla gimnazjalistów z Danutą Perier-Berską w ramach Dnia Leszczyńskiego XXXI Międzynarodowego Listopada Poetyckiego
- „30. rocznica wyboru Jana Pawła II” – wystawa (GBP i Filia w Wilkowicach)

Łubowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie poetycko-muzyczne „Poezja Herberta” – recytacja wierszy poety w wykonaniu uczniów Gimnazjum w Łubowie i koncert gitarowy barda Jacka Kowalskiego

Nowy Tomyśl

- Poranek z Herbertem
 - ~ Lekcja z Panem od Poezji – warsztaty dla młodzieży przeprowadzone przez Przemysława Czaplńskiego, realizowane przez WBPiCAK w ramach projektu „Spotkania z Panem Cogito”
 - ~ Wieczór z Herbertem – mała forma teatralna według scenariusza bibliotekarki Marii Czekały z BPG w Kuślinie w wykonaniu grupy teatralnej „Kuślińskie maski”
- XXXI Międzynarodowy Listopad Poetycki – lekcje poetyckie w szkołach ponadgimnazjalnych: Zbigniew Gordziej – Zespół Szkół Policealnych i Ogólnokształcących; Karl Grenzler – Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych; Krystyna Konecka – Zespół Szkół nr 2
- Z cyklu: Spotkania niebanalne: Mistrzowie kina – Charlie Chaplin – spotkanie z Mikołajem Jazdonem – filmowcem, adiunktem w Zakładzie Filmu i Telewizji na UAM w Poznaniu, dyrektorem Międzynarodowego Festiwalu Filmowego „Off Cinema”
- Czas otworzyć okno historii – program artystyczny towarzyszący otwarciu wystawy „Wielkopolanom chwała. W 90. rocznicę Powstania Wielkopolskiego”
- Z cyklu: Twórca i jego dzieło – Spotkania autorskie z Łukaszem Wierzbickim – autorem książki dla najmłodszych czytelników pt. „Afyka Kazika”
- Klub Miłośników Podróży „Przez kontynenty” – Kazimierz Nowak. Rowem i pieszo przez Czarny Łąd – spotkanie z Łukaszem Wierzbickim, odkrywcą i popularyzatorem postaci niezwyklego poznańskiego podróżnika Kazimierza Nowaka
- Z cyklu: Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne:

- ~ Bardowie świata – recital Jana Kondraka – poety, pieśniarza, współtwórcy i lidera Lubelskiej Federacji Bardów
- ~ Jesienne nuty – koncert piosenek poetyckich w wykonaniu Aleksandry Walczak – pianino, śpiew i Wojciecha Winiarskiego – gitara, śpiew
- Wystawy:
 - ~ Wielkopolanom chwała. W 90. rocznicę Powstania Wielkopolskiego – okolicznościowa wystawa pamiątek ze zbiorów Eligiusza Tomkowiaka (także w grudniu)

Okonek (pow. Złotów)

- „Rocznica odzyskania niepodległości” – wystawa
- „Cudowny świat bajek” – spotkanie z dziećmi

Perzów (pow. Kępno)

- Koncert poetycko-muzyczny pt. „Ocalić od zapomnienia” dedykowany artystom i twórcom polskiej piosenki, którzy odeszli, m.in. Anna German, Agnieszka Osiecka, Jerzy Wasowski, Jeremi Przybora, Krzysztof Klenzczon, Jacek Kaczmarski, Marek Grechuta, Czesław Niemen. W rolę wykonawców piosenek wcieliła się młodzież działająca w sekcji wokalne pod kierunkiem Małgorzaty Kula

Piła

- Przystanek Piła i okolice „A to Polska właśnie! Rok 1918 na ziemi pilskiej”, spotkanie dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z Romanem Chwaliszewskim, historykiem – regionalistą, kierownikiem Pilskiej Delegatury Biura Ochrony Zabytków, autorem publikacji „Powrót orła”
- Rodzinne popołudnia z Misiem, zajęcia interaktywne z książką dla dzieci do lat 6 i rodziców, spotkania autorskie, warsztaty artystyczne

Pleszew

- Wystawa „Drogi do wolności” – 90 rocznica odzyskania niepodległości Polski, 90 rocznica Powstania Wielkopolskiego

Radawnica (pow. Złotów)

- „Czytam, więc... więcej wiem” – wystawa
- „Drzewa” – konkurs z zagadkami dla klas I-III
- Spotkanie z Marią Jaszczyk z okazji Urodzin Pluszowego Misia
- Współpraca przy organizacji uroczystości „Dnia Seniora” dla członków Koła nr 4 PZERiI w Radawnicy

Rawicz

- Spotkanie autorskie z Joanną Fabicką uczniowie klas V i VI SP nr 6
- Ława Jednego autora: Zbigniew Herbert
- Galeria Jednego obrazu:
 - ~ „Portret” – L. Pilarska
 - ~ „Lampa naftowa” – L. Pilarska

Słupca

- Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke
- Narada powiatowa bibliotekarzy. Wykład Marka Rezlera „Wielkopolskie mity i stereotypy”
- Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego „Kim chciałbym zostać gdy dorosnę”

Śmigiel (pow. Kościan)

- Wieczór poetycki z okazji „Roku Herberta” (Filia Biblioteczna w Czaczu)

Święciechowa (pow. Leszno)

- Spotkanie poetyckie z Lidią Żukowską w ramach Dnia Leszczyńskiego XXXI Międzynarodowego Listopada Poetyckiego – dla gimnazjalistów

Trzcianka

- XIV Grzybobranki Liryczne – spotkania autorskie z Elżbietą Panert-Mumot, Romanem Bąkiem, Jerzym Grupińskim, Sergiuszem Sterna-Wachowiakiem
- „Orły polskie” – wystawa rzeźb Bolesława Draba z Koła Niezależnych Twórców Ziemi Wieleńskiej
- Spotkanie autorskie z Markiem Rezlerem pt. „Oblicza Polski Niepodległej”
- Jak Oni piszą?! – Jesień z pisarzami w bibliotece: spotkanie autorskie z Tomaszem Trojanowskim

Witkowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie z Grzegorzem Kasdepke dla uczniów klas III szkół podstawowych w Witkowie

Włoszakowice (pow. Leszno)

- Spotkanie poetyckie z Dominikiem Górnym w ramach Dnia Leszczyńskiego XXXI Międzynarodowego Listopada Poetyckiego – dla gimnazjalistów

Zagórów (pow. Słupca)

- Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Spotkanie z książkami, dzięki którym niejedno marzenie się spełni” – lekcja dla uczniów kl. 1
- Rodzinne spotkania, czyli opowiadamy historie rodzinne – spotkanie z członkami Dyskusyjnego Klubu Książki
- „Przysłowie prawdę ci powie” – konkurs ze znajomości przysłów
- „Od Uszatka do Puchatka” – spotkanie z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia (Baszków)
- „Kochamy Pluszaki” – spotkanie z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia
- „W Misiolandii” – spotkanie z przedszkolakami (Konarzew)
- „Każdy jest wyjątkowy” – spotkanie mieszkańców DPS z Kubusiem Puchatkiem
- „Święty Andrzeju, daj Przedszkolakom znać! Co się będzie z nimi dziać” – andrzejkowe spotkania z przedszkolakami
- „Czarownica, która zębów nie myła” – spektakl teatralny dla dzieci (Zduny, Baszków)
- „Wysył umysł, aby dostrzec więcej?” (niebiańskie objawienia) – wystawa fotografii Bartosza Blechy
- „Rola słowników i encyklopedii w kształceniu i wychowaniu” – lekcja biblioteczna (Baszków)
- „Katalog komputerowy w bibliotece –jak sobie z nim poradzić” – lekcja biblioteczna

Złotów

- Wystawy:
 - ~ „Pasją wyplatane” – otwarcie wystawy Jolanty Surmy w 25-lecie pracy twórczej
 - ~ „Józef Piłsudski” – symbol niepodległego państwa
 - ~ Wystawa plakatów, okładek płyt i ilustracji do książek Rosława Szaybo
 - ~ „Frohes Fest” – świąteczna wystawa dla Giforn – miasta partnerskiego
- „Bzyk” – najnowszy tomik poezji Aleksandra Rozenfelda i Jadwigi Grabarz z ilustracjami Franciszka Maśluszczaka – spotkanie autorskie
- „Ekstazja – podróże z afrodytą” – spotkanie z Rosławem Szaybo współautorem książki Krzysztofa Mroziewicza

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM
ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

BAŚNIOWA kraina Nicoli / Ewa Jędrusiak // *Życie Gminy Bralin.* – 2008, nr 4, s. 9

Uroczyste wręczenie nagrody w bralińskiej bibliotece, laureatce konkursu „Moja baśniowa kraina”, zorganizowanego przez WBP i CAK.

HERBERT bliżej / MAZ // *Polska Głos Wielkop.* – 2008, nr 264, s. 15

Konkursy dla bibliotekarzy, nauczycieli i uczniów zorganizowane przez WBPiCAK w Poznaniu w ramach projektu „Spotkania z Panem Cogito”.

HUCZNE urodziny 60-cio [!] letniej Biblioteki Publicznej : Odolanów // *Dzwo-nek Odolanowski.* – 2008, nr 17, s. 4-5

Podczas jubileuszowego spotkania bibliotece nadano imię ks. Antoniego Ludwiczaka. W uroczystości uczestniczyła przedstawicielka WBPiCAK Domicyła Sierszchuła.

JÓZEFA Orańska : wspomnienie (1896-1955) / Barbara Dolczewska // *Gaz. Wybor.* – *Poznań.* – 2008 nr 151, s. 9

Życiorys bibliotekarki pochodzi ze „Słownika Bibliotekarzy Wielkopolskich 1918-2000” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

KRONIKA Wielkopolska / Elżbieta Podolska // *Polska Głos Wielkop.* – 2008, nr 265, s. 14

Omówienie kolejnego numeru „Kroniki Wielkopolski” wydawanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

KRYSTYNA Nizio : wspomnienie (1928-1990) / oprac. Dobrochna Bolewska // *Gaz. Wybor.* – *Poznań.* – 2008, nr 245, s. 10

Biografia pochodzi ze „Słownika bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000” pod red. F. Łozowskiego, wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

LEKCJA z autorką poezji / (mf) // *Tyg. Nowy (Międzychód, Szamotuły).* – 2008, nr 43, s. B15

Teresa Tomsia na spotkaniu z szamotulską młodzieżą w ramach projektu „Spotkania z Panem Cogito” realizowanego przez WBPiCAK.

LEKCJA z Panem od poezji / JN // *Echa Nadnoteckie.* – 2008, nr 46, s. 9

Warsztaty literackie w trzcianeckiej bibliotece, zorganizowane przy współpracy z WBPICAK, w ramach projektu „Spotkania z Panem Cogito”.

LEKCJA z Poezją / Renata Czarnecka Pyła // Tyg. Swarzędzki. – 2008, nr 35, s. 10

Spotkanie z Przemysławem Czaplińskim (UAM) pn. „Lekcja z Panem od Poezji” w swarzędzkiej bibliotece, zorganizowane przy współpracy z WBPICAK, w ramach projektu „Spotkania z Panem Cogito”.

NASI wśród najlepszych : Konkurs Krasomówczy PTTK / Paweł Mordal // Tyg. Szamotulski. – 2008, nr 17/18, s. 4

Konkurs zorganizowany przez Oddział PTTK w Szamotulach przy współpracy z Szamotulskim Ośrodkiem Kultury i WBPICAK.

OBRAZY światłem i ...radością malowane... / Jerzy Kot // Tyg. Swarzędzki. – 2008, nr 34, s. 14

Warsztaty fotograficzne w Bielicach i wystawa prac osób niepełnosprawnych ze Swarzędza w Muzeum Ziemi Mogiłańskiej w Chabsku k. Mogilna. Współorganizatorem przedsięwzięcia była WBPICAK, która wydała okolicznościowy folder „Radosne serca”.

OSTATNIE śpiewanie w Poznaniu / Marek Zaradniak // Polska Głos Wielkop. – 2008, nr 230, s. 11

„Wielkopolskie Śpiewanie” zorganizowane z okazji Międzynarodowego Dnia Muzyki m.in. przez WBPICAK w Poznaniu.

OŚRODEK Kultury : I miejsce dla „Wiwatów” z Pobiedzisk / Andrzej Horbik // Biuletyn Pobiedziski. – 2008, nr 157, s. 14

Regionalny Przegląd Folklorystyczny w Dusznikach Wlkp. zorganizowany m.in. przez WBPICAK.

PAWEŁ Anders gościem Biblioteki Publicznej // Dzwonek Odolanowski. – 2008, nr 20, s. 7

Spotkania regionalisty Pawła Andersa, pracownika WBPICAK, z młodzieżą w Odolanowie, w ramach obchodów 60-lecia biblioteki.

PONAD 7 tysięcy na książki : Jaraczewo / (era) // Gaz. Jarocińska. – 2008, nr 45, s. 3

Organizacja spotkań autorskich i przedstawienia Teatru Animacji z Krakowa we współpracy z WBPICAK.

POWRÓT, czyli zmiana koniunktury / Paweł Pozarzycki // *Nowe Książki*. – 2008, nr 10, s. 14

Recenzja książki „Mitobędzka wielokrotnie” wydanej przez WBPICAK w Poznaniu.

ROBIĆ zdjęcia z pasją, robić zdjęcia pasjom / Art // *Obserwator*. – 2008, nr 45, s. 12-13

Podsumowanie konkursu fotograficznego „Człowiek i jego pasje”, zorganizowanego przez Miejski Dom Kultury w Turku, z udziałem Władysława Nielepińskiego z WBPICAK w jury.

RYSZARD Michalski / Lech Hejman // *Gaz. Wybor.* – *Poznań*. – 2008, nr 242, s. 10

Biografia pochodzi ze „Słownika bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000” pod red. F. Łozowskiego, wydanej przez WBPICAK w Poznaniu.

SPOTKANIA z Martą Fox : promocja nowej powieści... / W.N. // *Wiad. Miejskogóreckie*. – 2008, nr 2, s. 16

Spotkanie w miejskogóreckiej bibliotece zorganizowane przy współpracy z WBPICAK. Wywiad z pisarką.

SPOTKANIA z Panem Cogito / M.K. // *Gaz. Sucholeska*. – 2008, nr 9, s. 21

Eliminacje do konkursu recytatorskiego poświęconego twórczości Zbigniewa Herberta pn. „Pod nieobecną gwiazdą”, ogłoszonego przez WBPICAK, w Ośrodku Kultury w Suchym Lesie.

SUKCES teatru z Przykony / a // *Obserwator*. – 2008, nr 47, s. 8

Trzecie miejsce i wyróżnienia dla młodych aktorów z Przykony w V Jesiennym Konkursie Teatrów Młodzieżowych „MELPOMENA 2008”, zorganizowanym przez WBPICAK w średzkim domu kultury.

WE MNIE jest płomień, który myśli : 2008 – Rok Herberta / IPU // *Nasz Dzień po Dniu*. – 2008, nr 47, s. 13

Poranek z Herbertem w nowotomyskiej bibliotece z udziałem nagrodzonych w konkursie zorganizowanym przez WBPICAK. Wystąpiła m.in. grupa sceniczna „Kuślińskie Maski” ze spektaklem „Wieczór z Herbertem”, którego autorka scenariusza zajęła I miejsce w konkursie.

WIECZÓR z Herbertem w Kuślinie / JC // Nasz Dzień po Dniu. – 2008, nr 47, s. 13

Impreza edukacyjna pn. „Wieczór z Herbertem” przygotowana przez kuśliński ośrodek kultury i bibliotekę. Zaprezentowano spektakl, którego scenariusz został nagrodzony w konkursie WBPiCAK, zorganizowanym w ramach projektu „Spotkania z Panem Cogito”.

WIELKOPOLANIE potrafią śpiewać / Marek Zaradniak // Polska Głos Wielkop. – 2008, nr 231, s. 10

„Wielkopolskie Śpiewanie” zorganizowane z okazji Międzynarodowego Dnia Muzyki m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu.

[WIELKOPOLSKA bez tajemnic] // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2008, nr 277, dod. Gazeta Konkursowa, s. 3

Reklama książek wydanych przez WBPiCAK.

Z HERBERTEM w tle / Pik // Tyg. Nowy (Ziemia Chodzieska). – 2008, nr 41, s. B13

Lekcja edukacyjna „Spotkanie z Panem Cogito” w chodzieskiej bibliotece, w ramach projektu Ministerstwa Kultury oraz WBPiCAK.

Z PIOSENKĄ ramię w ramię : Międzynarodowy Dzień Muzyki / kab // Prz. Kolski. – 2008, nr 42, s. 10

Obchody Międzynarodowego Dnia Muzyki w Kole pn. „Wielkopolskie Śpiewanie”, pod patronatem WBPiCAK.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę im. Kazimierza Iłkowiczówny** w 2008 roku otrzymał *Przemysław Owczarek* za tom wierszy „Rdza”.
- **Nagrodę im. Józefa Mackiewicza** w 2008 roku otrzymał *Jarosław Marek Rymkiewicz* za książkę „Wieszanie”.
- **Nagrodę im. Jana Karckiego i Poli Nireńskiej** w 2008 roku otrzymał *Szymon Rudnicki* za prace poświęcone stosunkom polsko-żydowskim w okresie międzywojennym.
- **Literacką Nagrodę Europy Środkowej Angelus** w 2008 roku otrzymał węgierski pisarz, *Peter Esterhazy* za powieść „Harmonia caelestis”.
- **Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”** w 2008 roku otrzymała *Helena Gordziej*, poznańska poetka, pisarka i tłumaczka.

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę Nobla w dziedzinie literatury** w 2008 roku otrzymał *Jean-Marie Gustave Le Clezio*, francuski pisarz i poeta.

C. Zmarli

- **Andrzej Braun** (9.11.2008), prozaik, poeta i reporter.
- **William Wharton** (29.10.2008), amerykański pisarz, malarz i psycholog.